כרמלית
הוגה מחדש בחודש השלישי שנת תשע"ג

נא לבטל כל מהדורות הקודמות---וגם את זה אים יאוחר

מסכת כלאיים פרק א

פרק א הלכה א משנה החטים והזונין אינן כלאים זה בזה. השעורים ושבולת שועל, הכוסמין והשיפון, הפול והספיר, והפורקדן והטופח, ופול הלבן והשעועית,[1] אינן כלאים זה בזה:

גמרא כתיב (ויקרא יט) שדך לא תזרע כלאים. הייתי אומר אפילו שני מיני חטים ואפילו שני מיני שעורים. בהמתך לא תרביע כלאים הייתי אומר אפי' שור שחור על גבי שור לבן או שור לבן על גבי שחור. (שם) ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך הייתי אומר [אפילו] שני מיני צמר ואפילו שני מיני פשתים. פירש בבגדים (דברים כב) לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו. מה כלאי בגדים שאסרתי לך שני מינין לא זה ממין זה ולא זה ממין זה. אף כלאים שאסרתי לך בכל מקום לא

[1] Wheat-tares, barley-goat grass, spelt-oat, bean-kidney bean, everlasting pea-vetchling, white-haricot bean

זה ממין זה ולא זה ממין זה.

החיטים והזונין אינן כלאים זה בזה. הא עם השעורים כלאים?! החיטים והזונין אינן כלאים זה בזה דבר שאינו אוכל הוינן מטעי ומתני כלאים?![2]

א"ר בא בר זבדא שכן מקומות מקיימין אותן ליונים. אמר רבי בא בר זבדא כרבי ליעזר דתנינן תמן המקיים קוצים בכרם רבי ליעזר אומר קידש וחכמים אומרים לא קידש. אמר רבי אבהו טעמא דרבי ליעזר שכן מקומות מקיימין אותן לגמלים בערביא. מה דרבנין סברין מימר אין מקומות מקיימין אותן לגמלים בערביא. ויבדקו! רבנין אמרין מקום שמקיימין אותן אסורין ומקום שאין מקיימין אותן מותרין. מה טעמא דרבי ליעזר מכיון שמקיימין אותן במקום אחד נאסור מינן בכל מקום שהוא. ולא רבי בא בר זבדא כרבי ליעזר?! תמן אין דרך בני אדם להביא קוצים ממקום למקום. ברם הכא דרך בני אדם להביא זונין ממקום למקום. מעתה יהו כלאים עם החטים. אמר רבי יונה מין חטין הם אלא שהפירות מזנין. כהדא דתני (ויקרא יט) ולא תזנה הארץ מיכן שהפירות מזנין.

רבי יעקב בר זבדי בעא קומי ר' ירמיה מתניתין דרבי ישמעאל בי רבי יוסי,[3] דתני רבי ישמעאל בי רבי יוסי אומר משום אביו תורמין מן היין על החומץ אבל לא מן החומץ על היין. עבר ותרם תרומתו תרומה. רבי אומר היין והחומץ שני מינין הן אין תורמין ולא מעשרין מזה על זה. והוה מסתכל ביה. אמר ליה מה את מסתכל בי הבא לך רצועה בכאן! תמן למעשרות וכאן לכלאים.[4] אמר רבי יונה הא כן הוה צריך

---

[2] ל"ל לשנות "אינו כלאים", פשיטא דאינו אוכל!

[3] דס"ל "מין אחד"

[4] לכו"ע הוי מין אחד אף שנשתנה לרע

מסתכל ביה, כד הוון רבנין קדמאיי בעון מקיימ' הדא מילתא הוון מקיימין לה. תמן למעשרות וכאן לכלאים.[5]

רבי יוסה בשם רבי יוחנן כולהון זוגות זוגות.[6] מה על כל פירקא אתאמרת או על הדא הלכתא? מן מה דאמר רב חמשה ירקות שאדם יוצא בהם ידי חובתו בפסח כולם מותרין ליזרע בערוגה, ואמר הדא דרב פליגא על ר' יוחנן,[7] הדא אמרה על כל פירקא איתאמר'.

רבא בשם רב כולהון זוגות זוגות. מחלפא שיטתיה דרב. תמן הוא[8] אמר כולן מין אחד והכא הוא אמר הכין! לא, דרב אמר כולן מין אחד לא אמר אלא מיני ירקות הן וכולן מותרין ליזרע בערוגה.[9] רבי יוסי בשם רבי חייא בר ווא אשכחון כתיב על פינקסיה דרבי הלל בי רבי אלס רבי יונה בשם רבי חייא בר ווא אשכחון כתיב על כותלא דרבי הלל בי רבי אלס: פילה פישונה גילבונה מילותה סרפוונא פסילתה.[10]

כיני מתניתא פול הלבן והשעועית. אמר רבי יונה למה נקרא שמה שעועית? שהיא משעשעת[11] את הלב ומהלכת את בני מיעים:

הלכה ב משנה הקישות והמלפפון אינן כלאים זה בזה. רבי יהודה אומר כלאים.

חזרת וחזרת גלין, עלשין ועולשי שדה, כרישים כרישי שדה. כוסבר כיסבר שדה. חרדל וחרדל מצרי, ודלעת מצרית

[5] כ אין זה "פשוט" כ"כ, ול"ה ליה להתרגז

[6] אבל עים שבולת שועל וזונין, כלאים זב"ז

[7] (לא חזרת ועולשין) לריו"ח, אסור—דזוגות דווקא שרי

[8] הלכה ב

[9] ריש פרק ג

[10] תרגום המשנה

[11] משמחת

והרמוצה, ופול המצרי וחרוב, אינן כלאים זה בזה:[12]

גמרא א"ר יודן בר מנשה דברי חכמים: אדם נוטל מעה[13] אחת מפיטמה של קישו' ונוטעה והיא נעשית אבטיח,[14] אדם נוטל מעה אחת מפיטמה של אבטיח ונוטעה והיא נעשית מלפפון.[15]

רבי יודה אומר עיקרו כלאים![16] אדם נוטל מעה אחת מפיטמה של אבטיח ומעה אחת מפיטמה של תפוח ונותנן בתוך גומא אחת והן נתאחין ונעשין כלאים![17] לפום כן צווחין ליה בלישנא יונא מולפפון.[18]

הקישות והאבטיח מה אמר בה ר' יודה? נישמעינ' מן הדא הקישואין והאבטיחין והמלפפונות אינן כלאים זה בזה. רבי יהודה אומר כלאים. נאמר, הקישואין והמלפפון אינן כלאים זה בזה. האבטיח והמלפפון אינן כלאים זה בזה. ר' יודה אומר כלאים. הקישות והאבטיח צריכה.[19]

חזרת וחזרת גלים, רבי חנניה אמר הסדיגרון. שמעון בריה דרבי אבי אמר אנטוכין. רבי יוסי בי רבי בון אמר, יסיח לי, עולשין טרוקסימון.

עולשי השדה עולתין.

כריתין כרתי שדה קפלוטין.

דלעת מצרית מתני' דרבי,[20] אלא כרבי נחמיה בשם רבי

---

[12] Cucumber-musk melon, lettuce-willow lettuce, chicory-wild , leek-wild , coriander-wild, mustard-Egyptian, Egyptian gourd-bitter gourd, Egyptian bean-carob

[13] =זרע

[14] Water melon

[15] והוי "בן-בנו"

[16] כל עיקר "מלפפון" נוצר מכלאים

[17] =מלפפון

[18] לשון "חיבור"

[19] מיבעי' לן

[20] מתניתין מני? רבי...

נחמיה דלעת ארמית היא דלעת מצרית, כלאים עם היוונית, כלאים עם הרמוצה!

והרמוצה א"ר חיננא כמין דלעת מרה היא והן ממתקין אותה ברמץ.

והחרוב- א"ר יונה כמין פול מצרי פרסי הוא, וקצצוי[21] דמיין לחרובה:

הלכה ג משנה הלפת והנפוס, והכרוב והתרובתור, התרדים והלעונים,[22] אינם כלאים זה בזה. הוסיף ר' עקיבה: השום והשומני', והבצל והבצלצול, והתורמוס והפלוסלוס,[23] אינן כלאים זה בזה:

גמרא הלפת והנפוס הכרוב והתרובתור. כרוב דקיק.[24] התרדין והלעונין- המעויין. הוסיף רבי עקיבה השום והשומנית- תומניתה. והבצל והבצלצול- פללגולה. והתורמוס והפלוסלוס- פרמועה, ואין כלאים זה בזה:

הלכה ד משנה ובאילן: האגסין והקרוסטמלין, והפרישים והעזרדי',[25] אינן כלאי' זה בזה.

התפוח והחזרר, והפרסקין והשקדין, השיזפין והרימין,[26] אף על פי שדומין זה לזה, כלאי' זה בזה:

גמרא פרישין- אמר רבי יונה אספרלגין. ולמה נקרא שמן פרישין? שאין לך מין אילן פריש לקדרה אלא מין זה בלבד.

שלמן בר לוי אחוי דזבדי בר לוי בשם רבי יהושע בן לוי

---

[21] =תמונתו

[22] Turnip-radish, cabbage-cauliflower, beet-orach

[23] Garlic-wild garlic, onion-wild onion, lupine-wild lupine

[24] =קטן

[25] Pear-pippin, quince-hawthorne

[26] Apple-medlar, peach-almond, jujube-?

כולהון[27] מין אחד. רב אמר זוגות זוגות.

מתני' פליגא על רב דתני אף הבכיים. התיב ר' יוסי בי ר' בון והתני אף הרוגייני'[28]

בשוקי של ציפורין היו מרכיבין קרוסטמלין על גבי אגס. ראם תלמיד אחד אמ' להן אסורים אתם! הלכו וקצצום ובאו ושאלו ביבנה אמר להן מי שפגע בכם מתלמידי בית שמאי, הוי לא אמ' אלא קרוסמיל על גבי אגס, הא אגס על גבי חיזרר לא![29]

בתחום אריח היו מרכיבין תפוח על גבי חיזרר ובא תלמיד אחד אמר להן אסורין אתם הלכו וקצצום ובאו ושאלו ביבנה אמר להן יפה אמר התלמיד. לא אמר אלא התפוח על גבי חיזרר הא חיזרר על גבי אגס לא! מה דהוה עובדא הוה עובדא.[30]

תני גוי שהרכיב אגוז על גבי פרסק אע"פ שאין ישראל רשאי לעשות כן נוטל ממנו ייחור והולך ונוטע במקום אחר מה נפק מינהון? קדריס פרסקיה.[31] הרכיב תריד על גבי דרכון אע"פ שאין ישר' רשאי לעשות כן נוטל הימינו זרע והולך וזורע במקום אחר. מה נפק מינהון? כורבי לבנון. זרגון ולפת מה נפק מינהון? פטר פיטרא. סילינון לוזון ובוטמין מה נפק מביניהון? פסטקין. זיתין ורימין מה נפק מביניהון? שיזפין:

הלכה ה משנה הצנון והנפוס, והחרדל והלפסן, ודלעת יונית עם המצרית והרמוצא,[32] אף על פי שדומין זה לזה כלאים זה בזה:

גמרא א"ר יונתן יש מהן שהילכו אחר הפרי ויש מהן

---

[27] 4 מינים השנויים ברישא

[28] אלמא לאוו זוגות הן

[29] כרב

[30]ואין ראי' לרב מעשה שהיה כך היה...

[31] שם פרי

[32] Long radish-round radish, mustard-wild mustard, greek gourd-Egyptian gourd/bitter gourd

שהילכו אחר העלין. הלפת והצנון הילכו בהן אחר הפרי.[33] הלפת והנפוס הילכו בהן אחר העלין.[34] התיבון הרי צנון ונפוס הרי פרי דומה, והעלין דומין, ותימר כלאים! א"ר יונה בזה הילכו בהן אחר טעם הפרי[35]

הלכה ו משנה הזאב והכלב, כלב הכופרי והשועל, העזים והצבאים, היעילים והרחלים, הסוס והפרד, הפרד והחמור, החמור והערוד,[36] אף על פי שדומין זה לזה כלאים זה בזה:

גמרא הא כלב עם כלב כופרין אינן כלאים. ודלא כר' מאיר. דרבי מאיר אומ' כלאים. אע"ג דר' מאיר אמ' כלב מין בהמה, מודה בכלב כופרי שהוא מין חיה הא כלב עם כלב כופרי על דעתיה דרבי מאיר כלאים.

עוף לא תניתה. אמר רבי יוחנן אייתיתה מן דבר דליה: תרנגול עם הפיסיוני. תרנגול עם הטווס, אף על פי שדומין זה לזה כלאים זה בזה. רבי שמעון בן לקיש אמר משנה שלימה שנה לנו רבי: וכן חיה ועוף כיוצא בהן! אמר רבי יוסה צרכה להדא דר' יוחנן. תנינן הכא חיה, ופרשנתה תמן. תנינן בהמה הכא ופרשנתה תמן. עוף תניתה תמן, אתא ופרשנתה הכא. אמ' רבי יוסי ויאות. בא להודיעך שהעוף אסו' בכלאים.

רבי ירמיה אמר כהנא שאל לריש לקיש המרביע בחיות הים מהו? א"ל עוד הן כתיב בהן למיניהן.

ר' אחא לא אמר כן, אלא הוה א"ר אחא בשם ריש לקיש: כל שכתוב בו למיניהו כלאים נוהג בו. התיב כהנא הרי חיית

---

[33] ושניהן צורה אחד
[34] כדלעיל
[35] כיון שאין טעמן שוין לא מהני צורתם!
[36] Wolf-dog, wild dog-jackal, goats-gazelles, wild goats-sheep, horse-mule, mule-ass, ass-wild ass

הים הרי כתיב בהן למיניהן מעתה כלאים נוהג בהן?[37] א"ר יוסי בי רבי בון הכא פרס כהנא מצודתיה על ריש לקיש וצדייה! אמר רבי יונה יכול אנא פתר לה משום מנהיג מייתי חוט וקטר באודניה דלכיסא ובאודניה דיריקא. ואינון שייפין דין עם דין ומזרעין:[38]

הלכה ז משנה אין מביאין[39] אילן באילן, ירק בירק, ולא אילן בירק, ולא ירק באילן, רבי יהודה מתיר ירק באילן:

גמרא מחלפה שיטתיה דר' יודה. תמן הוא אמר נוטל הוא אדם מעה אחת מפיטמה של אבטיח ומעה אחת מפיטמו של תפוח ונותנן לתוך גומא אחת והן מתאחין ונעשין כלאים. וכא הוא אמר הכין![40] תמן על ידי שהוא נותן זה בצד זה, הן מתאחין ונעשין כלאים. ברם הכא ירק באילן הוא.

תני מניין שאין מרכיבין עץ סרק על גבי עץ מאכל, ולא עץ מאכל על גבי עץ מאכל. מין בשאינו מינו מניין? תלמוד לומר (ויקרא יט) את חקותי תשמורו. ר' יונה ר' לעזר בשם כהנא דר' לעזר היא, משום חוקים שחקקתי לאדם הראשון. מעתה אסור לאדם הראשון. ר' יוסי בשם רבי הילא דברי הכל היא משום חוקים שחקקתי בעולמי.[41] מעתה אסור להרכיב תאינה שחורה על גבי תאינה לבנה. אמר רבי אבין ולא מכלאי הבגדים למדת. מה כלאי בגדים שאמרתי לך שני מינין, לא זה ממין זה ולא זה ממין זה. אף כלאים שאסרתי לך בכל מקום לא זה ממין זה, ולא זה ממין זה!

תני בשם רבי לעזר מותר הוא גוי לזרוע וללבוש כלאים.

---

[37] איך "שייך" בהן כלאים?

[38] שייך ע"י הנהגה והרבעה

[39] הרכבה

[40] כיון דאין מתאחה ירק באילן, שרי

[41] "דריש "את חוקותי" חוקים שחקקתי ב"עולמי

אבל לא להרביע בהמתו כלאים, ולא להרכיב אילנו כלאים. למה? מפני שכתוב בהן למיניהן. והרי דשאין כתיב בהן למיניהן? אין כתיב בציווי אלא בהוצאה.

ואם כן למה נתקללה הארץ? ר' יודן בר שלום אמר על ידי שעברה על גזרותיו של הקב"ה. (בראשית א) תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע. והיא לא עשת אלא ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע למינהו.[42] רבי פינחס אמר שמחה בציוויה והוסיפה אילני סרק. על דעתיה דרבי יודן בר שלום יפה נתקללה הארץ. על דעתיה דרבי פינחס למה נתקללה הארץ? כאינש דאמר ליט ביזא[43] דכן איינק! ואתיא כיי רבי נתן שלשה נכנסו לדין וארבעה יצאו מקוללין. ארורה האדמה בעבורך.

עד כדון לית כתיב אלא בהמתך לא תרביע כלאים. עוף מנין? אית תניי תני מאת חוקותי תשמורו, ואית תני מבהמתך לא תרביע כלאים.[44] הרכיב אילן והרביע עוף מאן דאמ' מחוקותי תשמורו אינו חייב אלא אחת. מאן דאמ' מבהמתך לא תרביע חייב שתים. הרביע בהמה והרביע עוף מאן דאמר מחקותי תשמורו חייב שתים. מאן דאמר מבהמתך לא תרביע כלאים. אינו חייב אלא אחת

תני אין מרכיבין זיתים ברכב של תמרה מפני שהוא אילן באילן. רבי יודן בעי ולית הדא פליגא על רבי לוי (תהילים קכח) אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך כשתילי זתים סביב לשולחנך. מה זיתים אין בהן הרכבה. אף בניך לא יהא בהן פסולות! הא מכלל שיש בהן פסולת![45] שנייא היא הכא שהוא עתיד למתקה.

[42] הפרי נאכל ולא העץ
[43] ארורה שדיים שכן מיניקות!! כ שהולידה פירות שנכשל בהם אדה"ר
[44] (יליף ג"ש משבת (בהמתך-בהמתך
[45] !מברייתא משמע שהרכבה מועלת

[46] כהדא רבי שמעון בר' הוה משקי פרסתקיה יין מבושל בשביל למתקה:

הלכה ח משנה אין נוטעין ירק בתוך סדן של שיקמה. אין מרכיבין פיגם ע"ג קידה לבנה[47] מפני שהוא ירק באילן. אין נוטעין ייחור של תאינה לתוך החצוב שיהא מקירו:[48]

אין תוחבין זמור' של גפן לתוך האבטיח שתהא זורקת מימיה לתוכן מפני שהוא אילן בירק: אין נותנין זרע דלעת לתוך החלמות[49] שתהא משמרתו, מפני שהוא ירק בירק:

גמרא רבי זכריה חתניה דרבי לוי בעי בלא כך אינו אסור משום זרעים תחת הגפן? אמר רבי יוסי תיפתר במעמיק שורש[50] למטה משלשה טפחים, חוץ לששה. כהדא דתני שרשי פואה הנכנסים לתוך ארבע אמות שבכרם. למטה משלשה טפחים הרי אילו מותרין:

הלכה ט משנה הטומן לפת וצנונות תחת הגפן אם היו מקצת העלין מגולין אינו חושש לא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשרות ונטלין בשבת.

הזורע חיטה ושעורה כאחת הרי זה כלאים. רבי יודה אומר אינו כלאים עד שיהיו שתי חטים ושעורה, או חיטה ושתי שעורים, או חטה ושעורה וכוסמת:

גמרא חזקיה אמר לא שנו אלא לפת וצנונות הא שאר דברים לא.[51] רבי יוחנן אמר לא שנייא היא לפת היא צנונות היא

---

[46] ממתיק הזתים קצת

[47] Rue grafted upon white cassia

[48] Fig-tree shoot in a scutchgrass that it may shade it

[49] bugloss

[50] שורשי הגפן ואבטיח הם עמוקים 3 טפחים, ולמעלה רחוקים זמ"ז 6

[51] ממהרין להשריש, ואסור

שאר כל הדברים.

מה נן קיימי', אי משום זרעים באילן, למה לי גפן אפילו שאר כל האילן! אי משום שאינו רוצה בהשרשתן, למה לי לפת וצנונות אפילו שאר כל הדברים![52] מן מה דתני ר' חייה כגון אגודה של לפת ואגודה של צנונו'. הוי לית טעמא דלא[53] משום שאינו רוצה בהשרשתן:[54]

תני פגה שטמנה בטבל וחררה שטמנה בגחלי' אם היו מקצתן מגולין ניטלין בשבת ואם לאו אין ניטלין בשבת. ר' לעזר בן תדאי אמר בין כך ובין כך תוחב בשפוד או בסכין ונוטלן. אתיא דרבי לעזר בן תדאי כר' שמעון[55] דתני לא יגור אדם את הכסא ואת המטה ואת הקתידרה מפני שהוא עושה חריץ. רבי שמעון מתיר. רבא בשם רב הונא רבי חגיי בשם ר' זעירא רבי יוסי בשם רבי הילא, מודין חכמי' לר"ש בכסא שרגליו משוקעות בטיט[56] שמותר לטלטלו. וכמה דתימר מותר לטלטלו ודכוותה מותר להחזירו.

א"ר יוסה אוף נן נמי תנינן[57] ניטלין בשבת. א"ר יוסי בי ר' בון דר"ש היא. והא תנינן שביעית. אית לך מימר שביעית דר"ש?! פתר לה שביעי' דר"ש מתי' בספיחי שביעי' והכא את אמר הכן?![58] אע"ג דר"ש מתיר בספיחי שביעית אית ליה משום קדוש' שביעי'. אוף הכא אינו חושש לא משום שביעית= ולא משום קדוש' שביעי'.

---

[52] יהא מותר כשמקצתן מגולים!

[53] אלא=

[54] הני וה"ה כולהו

[55] ל"ח לעשיית גומא, דדשא"מ מותר

[56] ואינו עושה חריץ ממש

[57] דמודו חכמים כשיש כבר חריץ

[58] ?"לר"ש אין איסור בספיחים, ול"ל "מקצת עליו מגולין

זרע שני מינין בבקעה, שני מינין בחורבה, שני מינין וחלקן גדר. ר' יוחנן אמר פטור. ר"ש בן לקיש אמר חייב.[59] מודה ר"ש בן לקיש בזורע ע"ג הים, ע"ג פטרה, ע"ג סלעים, ע"ג טרשים שהוא פטור. מודה ר"ש בן לקיש בזורע ע"מ לחלקן גדר שהוא פטור: א"ר בא קרתיגניא מודה ר"ש בן לקיש לענין שבת עד שתנוח.[60]

מתני' פליגא על ר' יוחנן הזורע חיטה ושעורה כאחת הרי זה כלאים![61] פתר לה בנתונים בתוך ששה על ששה.[62] דאמר ר' יוחנן אינו חייב עד שיהו ששה על ששה מוקרחין בתוך שדה תבוא' או מוקפי' גדר.

בהדא[63] ר' יודה או' אינו כלאים?!

א"ר זעירא ר' יהודה כדעתיה: דר' יודה אמר בשדה ירק טפח.[64] א"ר יוסי מאן דבעי מקשיא על הדא דר' זעירא, יליף הדא דר' יוד' מן דרבנין! כמה דרבנין אמרין באיסור בית רובע, ללקות ו' על ששה.[65] כן ר' יודה אמר באיסור ששה על ששה, ללקות טפח! והתני רבי יודה מתיר!

וקשיא מה טעמא דרבי שמעון בן לקיש? מכיון שהוציא מתוך ידו לזרע חייב. והא תנינן ר' יודה או' אינו כלאי'! פתר לה עד שעה שתנוח.[66]

והתני ר' יודה מתיר, לא אפי' נחה ר' יודה מתיר? א"ר הילא

---

[59] כיון "שהוציאן כאחת" לזריעה, אף שנחלקו אח"כ ע"י הרוח...
[60] בעינן "הנחה ממש"
[61] מאי לאוו "אע"פ שפיזרן הרוח"!
[62] אבל יותר מזה הוה "מפוזרין" ופטור
[63] אינן מרוחקים 6
[64] סגי בהרחקת טפח משדה תבואה
[65] אף שאין "לוקין", יש "איסור"!
[66] ר"י ס"ל דבעי' "הנחה", ואנא כת"ק

ר"ש בן לקיש כדעתיה, דאר"ש בן לקיש בשם חזקיה ראש תור מחורבה, מותר.[67] מעתה אפילו שני חיטין ושעורה! וכן היא?! והתנינן עד שיהו שני חיטין ושעורה או חיטה אחת ושני שעורין או חיטה אחת ושעורה וכוסמת. פתר לה חיטה מכאן וחיטה מכאן גדר מיכן וגדר מיכן ושעורה חבושה באמצע.[68]

[69]א"ר מתניה הדא דתימר שאין שם חורבה. אבל יש שם חורבה מותר:

---

[67] אים אינו מוקף, מותר, כשמקצר והולך מחמת שנחרב, וה"ן חטה ושעורה אחד

[68] חבוש" שאני"

[69] אמתניתין שאוסר חטה ושעורה, דווקא שהם מוקפין בשדה תבואה, אבל במקום חרוב, לא

מסכת כלאיים פרק ב

הלכה א משנה כל סאה שיש בה רובע זרע ממין אחר ימעט. רבי יוסי אומר יבור. בין ממין אחד בין משני מינין. רבי שמעון אומר לא אמרו אלא ממין אחד. וחכמים אומרי' כל שהוא כלאים בסאה, מצטרף לרובע.

במה דברים אמורי'? תבואה בתבואה וקטנית בקטנית תבואה בקטנית וקטנית בתבואה. באמת אמרו זירעוני גינה שאינן נאכלין מצטרפין אחד מעשרים וארבעה בנופל לבית סאה. אמר רבי שמעון כשם שאמרו להחמיר אף להקל. הפשתן בתבואה מצטרפת אחד מעשרים וארבעה בנופל לבית סאה:

גמרא אנן תנינן "שיש בה" אית תניי תני "שנפל לתוכה". אמר רבי מנא[1] מאן דאמר "שיש בה", אחד מעשרים וארבעה, מאן דאמר "שנפל לתוכה" אחד מעשרים וחמשה. אמר רבי יוסי בי רבי בון בין כמאן דאמר שיש בה בין כמאן דאמר שנפל לתוכה אחד מעשרים וארבעה. מאי כדון? מאן דאמר שיש בה, בתלוש. מאן דאמר שנפל לתוכה במחובר.[2]

מה נן קיימין? אם במתכוין לזרע[3] אפילו חיטה אחת אסור. אם לערב[4] אפילו כל שהוא אסור לערב.

רבי יעקב בר אחא אבא בר חייא בשם רב הבורר צרורות מתוך כיריו של חבירו חייב להעמיד לו חטין יפות תחתיהן. אמר רבי יוסי זאת אומרת שהוא אסור לערב. אם אמר את שמותר לערב למה לי חטין יפות תחתיהן.[5]

---

[1] נפק"מ להלכה בין שני הלשונות 1/24 או 1/25

[2] דווקא כשנפל בשדהו במחובר, אי"צ למעט

[3] עירבן ע"מ לזרוע

[4] למכרם לאכילה

[5] יערב המוכר השתא

מכר לו חיטין יפות ונמצאו ברורות[6] מהו שינכה לו [7] מיליהון דרבנין אמרין אינו מנכה לו. דאמר רבי יעקב בר אחא אבא בר חייא בשם רב הבורר צרורות מתוך חיטין של חבירו, חייב להעמיד לו חיטין יפות תחתיהן.[8]

בירר רובע אחד ומחצה מהו שינכה לו דמי אותו הרובע?[9] רבי חיננא ורבי מנא. רבי חיננא אמר מנכה לו. רבי מנא אמר אינו מנכה לו דהוא אמ' ליה אילו יהבתון לי, הוינא צרר לון בסירקי מה דהוה זבונה חמי, הו' זבן.[10]

[11]אלא בשנתערבו דרך מכנס.

והא תנינן באמת אמרו זירעוני גינה שאינן נאכלין מצטרפין אחד מעשרים וארבעה בנופל לבית סאה. ותני עלה כגון קב[12] וחצי קב. ואחד מעשרים וארבעה לחצי קב טב הוא כלום? עד כאן חשו למראית העין מיכן ואילך לא חשו למראית העין:

ימעט: באיזה צד הוא ממעט או פוחת מן רובע או מוסיף על הסאה? לא כן אמר רבי יוחנן ר' אבהו בשם רבי יוחנן כל האיסורין שריבה עליהן שוגג מותר מזיד אסור. תמן את מרבה לבטל איסור תורה ברם הכא את מרבה לבטל מפני מראית עין:

רבי יוסי אומר יבור: מ"ט דר' יוסי מכיון שהתחיל ברובע צריך להשלים את כל הרובע. מודה רבי יוסי שאם היה שם פחות מן הרובע משעה ראשונה אינו זקוק לו. היאך עבידה? היה שם רובע אחד משני מינין, בורר מין אחד ודיו. או צריך

---

[6] אין בהם שום פסולת

[7] שיאמר המוכר: החזר לי רובע!

[8] "אלמא לפעמים "משלם חטים תחת צרורות

[9] ("מי אמרינן מכיון שניתן לו רשות לברור, בורר הכל (מבואר במשנה ב"ב, שמנכה "יתר מרובע

[10] הייתי מוכרו לבעל-חנות אשר לוקח את מה שהוא רואה ואינו מקפיד על תערובת

[11] מתרץ קושיא ראשונה

[12] דבר שדרכו לזרוע קב בבי"ס—שיעור תערובתו היא 1/24 קב

לבור את כולו?

ר' שמעון אומר לא אמרו אלא מין אחד שני מינין לא. עד היכן? עד רובה של סאה.[13] חזר והוסיף חזרה תבואה להתירה.

כמה דר"ש אמר אין שני מינין מצטרפין לאסור. כן הוא אומר הכא אין שני מינין מצטרפין להיתר: היאך עבידא? היה שם עשרים ושנים רבעים ומחצה של חיטים, וחצי רובע שעורין,[14] ונפל לתוכו פחות מרובע עדשים, אפי' כן אין שני מינין מצטרפי' להיתר:

באמת. א"ר לעזר. כל מקום ששנו באמת הלכה למשה מסיני.

ותני עלה כגון [15]שלשת קבין וארבעת קבין,[16] הא קביים, אחד מעשרים וארבע!

ותני עלה כגון קב וחצי קב.[17] הא קביים, ברובע! הכא את אמ' קביים ברובע. והכא את אמר קביים אחד מעשרים וארבעה?

ר' זעירא ר' אבונא בשם רב הונא חד אמ' עד תשעה קבין.[18] וחרנא אמר עד שמונה. תשעה ועשרה מהו שיצטרפו?[19] איתא חמי תשעה ושלשה מצטרפין. תשעה ועשרה לא כ"ש?!

רבי אבין ור' חנינה תרויהון אמרין סאה חולקת ביניהון: רובע סאה אסור בשלשת קבין, ורובע שלשת קבין אסור בסאה. רובע סאה אסור בתשעת קבין, ורובע תשעת קבין אוסרין בסאה

---

13 אים יש רוב ממינים אחרים, יש לאסור

14 נמצא נתבטל השעורים—אבל א"א לצרפו לבטל העדשים!

15 מין שדרכו לזרוע...לבית סאה

16 שיעורן ברובע

17 שיעורן ב1/24

18 השיעור ברובע--יותר מזה, שיעורו ב1/24

19 במתניתין 2 מינים מצטרפין—אים לא שוו שיעורן "לאסור", מהו?

???" רובע" היינו אחד מכ"ד

9 קבין minus3 קבין=6 קבין=סאה=סאה "חולקת" ביניהון בין "שיעור 3 קבין, לשיעור 9 קבין"~~

שלשת רבעים של פשתן אוסרין בסאה. היאך עבידא אתר דזרע רובע דחיטין, זרע תלתא רובעין דכיתן:

הלכה ב משנה היתה שדהו זרועה חטים ונמלך לזורעה שעורין ימתין לה עד שיתליע ויופך ואח' כך יזרע. אם צמחה לא יאמר אזרע ואח"כ אופך, אלא הופך ואחר כך זורע.

כמה יהא חורש? כתלמי הרביעה.[20] אבא שאול אומר: כדי שלא ישייר רובע לבית סאה:

גמרא עד כמה היא מתלעת? עד כדי שתהא בארץ שלשה ימים, במקום הטינא, אבל לא במקום הגריד בעיא היא יותר.

ותני כן מקצת היום ככולו. ואם צימחה והוריד בהמתו לתוכה וקירטמתה הרי זו מותרת.

מה טעמא דרבנין? מכיון שנתן דעתו לחרוש אפי' לא רצף. תני אין מחייבין להיות חורש דק אלא כתלמי הרביעה. רשב"ג אומר זנב הסוס היתה נקראת כדי שיהא סוף עפרה של זו נוגע בזו, וסוף עפרה של זו נוגע בזו.[21]

מה טעמא דאבא שאול? מכיון שהתחיל ברובע דיו.

מה אבא שאול כר' יוסי?[22]

כרבנין הוא, דרבנין אמרי מכיון שנתן דעתו לחרוש אפילו לא רצף. *כן* אבא שאול אומר מכיון *שהתחיל* ברובע דיו. רבי

---

[20] מרוחקין קצת זמ"ז

[21] שני "עפר התלמים" פוגשין זב"ז

[22] דאמר לעיל "חייב לברר את "כל הרובע""?

יוסי אומר צריך להשלים את כל הרובע:

הלכה ג משנה זרועה ונמלך ליטעה, לא יאמר אטע ואחר כך אופך, אלא הופך ואח"כ נוטע. נטועה ונמלך לזורעה לא יאמר אזרע ואחר כך אשרש, אלא משרש ואחר כך זורע. אם רצה, גומם עד פחות מטפח, וזורע, ואחר כך משרש:

היתה שדהו זרוע קנבס או לוף לא יהא זורע ובא על גביהן שאין עושין אלא לשלש שנים:

תבואה שעלו בהן ספיחי אסטיס וכן מקום הגרנות שעלו בה מינין הרבה. וכן תלתן שהעלת מיני עשבים אין מחייבין אותו לנכש. ואם ניכש או כיסח אומר לו עקור את הכל חוץ ממין אחד:

גמרא תני סומכין עומרין בצד גפנים. אמר רבי יוסי הדא אמרה שאסור ליטע גפן בצד קמה יבישה.[23] מהו לזרוע בצד גפנים יבשות? נשמעינה מן הדא: גפן שיבשה אסורה ואינה מקדשת. ואמר רבי לעזר דרבי מאיר היא. דרבי מאיר אמר אפילו גפן הצמר[24] אסור ואינו מקדש. הדא אמרה[25] שמותר לזרע בצד גפנים יבשות

ואם צמחו מותרות לשעבר[26] ואסורות לעתיד לבוא. כהדא ר' שמעון בן יהודה גם כרמייא,[27] אמ' לאריסיה פוק זרע! מן דזרע צמחין,[28] אמר ליה פוק חצוד.[29] מן דחצד ארטבין[30] אמר ליה פוק סמך.[31]

---

[23] דווקא "עומרין" שרי

[24] =cotton

[25] לרבנן דלא חשו כל כך...

[26] מה שכבר גדלה התבואה

[27] כמתנית'

[28] הגפנים

[29] "קצור תיכף---דמותרות "לשעבר

[30] יצאו פירות

[31] כדלעיל

ר' זעירא בעי עד כדון כר' שמעון בן יהודה שהוא אמר לדעת גמורה.[32] שאר בני אדם שאין אומרין לדעת גמורה.[33] חזר ואמר אפילו רבי שמעון בן יהודה אינו אוסר אלא משום מראית העין:[34]

תניי יהושע[35] היו מלקטין עשבים מכל מקום, חוץ משדה תלתן.[36] רבי יעקב בר אחא בשם רבי יצחק בר נחמן כשזרע לעמיר היא מתניתא.[37] והא תנינן וכן תלתן שהעלת מיני עשבים אין מחייבין אותו לנכש.[38] רבי יעקב בר אחא בשם גרמיה, כשהעלת לזרע:[39] אמר רבי יוסי וכי לא בא יהושע לפרש אלא לעוברי עבירה. עבר עבירה אסור משום גזל. לא עבר עבירה[40] מותר משום גזל? הוי לא שנייא היא שזרעה לזרע היא שזרעה לעמיר.[41] והתנינן וכן תלתן שהעלת מיני עשבים אין מחייבין אותו לנכש. אם את אומר שדעתו עליהן יחייבו אותו לנכש!

ר' אחא בשם ר' מיישא רוצה הוא בהן כאלו עקורין ומונחין לפניו.[42] מעתה מצא כלאים בכרם יהו אסורים משו' גזל שהו' רוצ' בהן כאלו עקורי' ומונחין לפניו![43] {ר' יוסי לא אמ' כן אלא שבסוף הוא רוצה בהן כאלו עקורין ומונחין לפניו. מעתה מצא כלאים בכרם יהו אסורין משום גזל שבסוף הוא רוצה בהן כאלו עקורין ומונחין לפניו.} כאן יש לו עם מי להכנס. וכאן[44] אין לו

---

32 שזהיר לקצור תיכף
33 שמא אסור להם התבואה
34 ושרי
35 תנאי יהושע בן נון
36 בעלים מקפידים משום גזל
37 דווקא אז בעלים מקפידים משום דבעי ליה לבהמה, ורוצים בכל
38 דמסתמא "לא" ניחא ליה!
39 =לאכילת אדם, זרע התלתן(ומפסידים התלתן)
40 כגון שזרען לזרע
41 לעולם אסור משום גזל!
42 וממילא אסור משום גזל—"לאחר שכבר נעקרו" ניחא ליה!
43 כ מה ש"רוצה" שיהא עקורין, זה גופא מחשיב ליה, ואוסרו משום גזל, אבל אינו נאסר משום כלאיים !!
44 בתלתן אין לו מספיק תילתן, ומקפיד שלא יגנבו מאומה

עם מי להכנס. רב נחמן אמר רבי מנא בעי הגע עצמך שהיה שם שדה אחרת של תלתן סמוכה לו, הרי יש לו עם מי להכנס!

מיליהון דרבנין פליגין:[45] דאמר רבי זריקן בשם דבית רבי ינאי כל הספיחין אסורין,[46] חוץ מן העולין בשדה בור בשדה ניר בשדה כרם. ואימר חוץ משדה תלתן שזרען לזרע!

אמר רבי יוסי[47] מילתא דרבי יוחנן מסייע לי. מעשה באחד שלקח ירקה של גינה מן הגוי,[48] אתא ושאל לרבי יוחנן אמר ליה צא ולקוט, ולפי השוק מכור.[49] והותיב רבי אבהו קומי ר' יוחנן והא תנינן וכן מקום הגרנות שעלו בהן מינין הרבה. אמר ליה מקומו מוכיח עליה שאינו רוצה בקיומו. ויתיבינא[50] כאן אסור משום גזל וכאן מותר משום גזל. היאך אתה משיבני דבר שהוא אסור משום גזל עם דבר שהוא מותר משום גזל. [51]כההיא דאמר רבי אימי עשירים היו בתשובות. או ייבא כההיא דאמר ר' נסא כאינש דאית ביה תרין טעמין והוא מתיב חד מנהון:

הלכה ד משנה הרוצה לעשות שדהו משר משר[52] מכל מין בית שמאי אומרי' שלשה תלמין של פתיח[53] ובית הלל אומרי' מלוא העול השרוני. וקרובים דברי אלו להיות כדברי אלו:

גמרא רבי זעירא רבי לעזר בשם רבי חייה רובה: עושה שתי אמות על שתי אמות ומיצר והולך אפילו כל שהוא. אמר רבי יונה הדא דתימר בעשויה משרין משרין אבל בעשויה משר

---

[45] ס"ל יש גזל בתלתן בכל גווני

[46] בשביעית—משום "שמור"

[47] ראי' לדבריי שאסור משום גזל...

[48] שהיה זרוע כלאים

[49] אסור לך להשהותן=

[50] הוה ליה לריו"ח להשיב "עשבים שעלו בתלתן מותר משום גזל, להכי אין מחייבין אותו" משא"כ ירקות שבשדה עכו"ם !

[51] מתרץ....

[52] rectangle

[53] רוחב כל מישר ומישר

אחד לא בדא.[54]

ואתיא[55] כיי דאמר רבי ינאי: יכיל אנא זרע חקלי חמשין מינין עשרי' וחמשה מיכא, ועשרין וחמש' מיכא.[56]

אף בשתי שדות כן? מעתה אפילו בינו לבין חבירו מותר? אף בחורבה כן?[57] או ייבה כיי דאמר ריש לקיש בשם חזקיה ראש תור הבא מחורבה מותר.[58]

רבי אומר מתחיל בית רובע ומיצר והולך עד שלשה תלמין של פתיח. ולית ליה לרבי תבואה בתבואה בית רובע. תמן במרובע וכאן במישר. ולית לרבנין מישר. א"ר יודן סוף מישר לרבי תחילת משר לרבנין. ר' לעזר שאל היתה שדה קטנה מהו.*כמה יהא אורך השורה של מין השונה?* נישמעינה מן הדא ר' לעזר בר שמעון אבא יוסי בן יוחנן איש ינוח אמר בגדולה חמשים אמות ובקטנה על פי רובה. מה אם אלו שנתנו שיעור לגדולה לא נתנו שיעור לקטנה. חכמים שלא נתנו שיעור לגדולה לא כל שכן שלא יתנו שיעור לקטנה:

הלכה ה משנה היה ראש תור חיטים ונכנס בתוך של שעורים מותר מפני שהוא נראה כסוף שדהו.

שלו חיטין ושל חבירו מין אחר, מותר לסמוך לו מאותו מין.

שלו חיטים ושל חבירו חיטים מותר לסמוך לו תלם של פשתן ולא תלם של מין אחר.

רבי שמעון אומר אחד זרע פשתן ואחד כל המינין.

רבי יוסי אומר אף באמצע שדהו מותר לבדוק בתלם של פשתן:

---

[54] אין היתר להיות מיצר והולך

[55] הא דר"ח

[56] ציור בסוף

[57] כשנחרב "אחר" הזריעה שיעור הנזכר

[58] שנחרב "אח"כ" ונעשה ראש תור, אפ"ה שרי

גמרא ריש לקיש בשם חזקיה ראש תור הבא מחורבה[59] מותר. אמר רבי יוחנן לא שנו אלא היה ראש תור, הא ראש תור הבא מחורבה אסור.

חזקיה אמר מי שיש לו בית רובע וכל שהוא. אותו כל שהוא זורע לתוכו כל מין שירצה. אמר ר' יוחנן אינו זורע לתוכו אלא מין אחד לבד.

אמר רבי זעירה מודה רבי יוחנן שאם היה בית רובע ומחצה שהוא זורע חצי רובע מכאן וחצי רובע מכאן אותו חצי רובע נידון לכאן ולכאן.[60]

מתנית' פליגא על ר' יוחנן:[61] היו לו שתי שדות אחת זרועה חיטין ואת זרועה שעורין, מותר להביא תלם בנתיים ולזרע אחת חיטה ואחת שעורה,[62] מפני שהחיטין נראות כסוף שדהו של חיטין ושעורין כסוף שדהו של שעורין.

מה עבד לה רבי יוחנן?

פתר לה כר' ליעזר בן יעקב. דר' אליעזר בן יעקב אמר אפילו חיטה אחר חיטה נכנסת לתוך של שעורין, ושעורה אחר שעורה נכנסת לתוך של חיטין מותר, מפני שהחיטה אחר חיטה הנכנסת לתוך של שעורין, חיטה. ושעורה אחר שעורה נכנסת לתוך של שעורין, שעורה. אבל אם היתה חיטה אחת מובלעת לתוך של שעורה, או שעורה אחת מובלעת בשל חיטין הרי זה אסור.

---

[59] "מחמת שנחרב השדה, נעשה "ראש תור

[60] =מניחו פנוי

[61] השני

[62] =alternating

מה נן קיימין אם במתכוין לבדוק אפי' באמצע שדהו מותר. אם בשאינו מתכוין לבדוק למה לי זרע פשתן אפילו שאר כל המינין.[63] במתכוין לבדוק אנן קיימין. רבי יוסי לא חשש למראית העין. ורבנין חששו למראית העין.[64]

רבי שמואל בשם רבי זעירא דרבי שמעון היא.[65] דרבי שמעון אמר אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו.

רב אמר אין אדם חובש דבר שאינו שלו.[66] אמר רבי יונה אתיא דרב כרבי שמעון כמה דרבי שמעון אמר אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו כן רב אמר אין אדם חובש דבר שאינו שלו. ברם כרבנין לא אתיא:

משנה אין סומכי' לשדה תבואה, חרדל וחריע.[67] אבל סומכין לשדה ירקות חרדל וחריע.

סומך:[68] לבור, ולניר, ולגפה, ולדרך, ולגדר שהוא גבוה עשרה טפחים, ולחריץ שהוא עמוק עשרה ורחב ארבעה, ולאילן שהוא מיסך על הארץ, ולסלע שהוא גבוה עשרה ורחב ארבעה:

גמרא אין סומכין כו'. מהו חריע מוריקא.

כיני מתניתא אין מקיפין,[69] הא לסמוך סומכין.

מתניתין דרבי יודה. דתני אין מקיפין חרדל וחריע אלא לחסיות[70] בלבד דברי רבי מאיר. רבי יודה אומר לכל מקיפין חרדל וחריע חוץ מן התבואה. רבי שמעון אומר לכל מקיפין

---

63 הכל אסור???!!

64 ע"כ אסור בשאר מינין דאין "דרך" לבדוק

65 ר"ש לטעמיה=

66 =מותר "לסמוך" מין אחר לשדה שאינו שלו—ואין אסור משום "חובש"

67 Mustard & safflower

68 סומך חרדל וחריע ל...

69 מכל הצדדין

70 leek

חרדל וחריע. רבן שמעון בן גמליאל אומר ערוגות קטנות של ירק מקיפין אותן חרדל וחריע.

תני מותר הוא אדם לזרוע בתוך שדהו שורה של חרדל וחריע, ובלבד שיעשה שורה אורך עשר אמות ומחצה, על רוחב מלואו.[71] ???אמר רבי לעזר לא שנו אלא שדה קטנה הא בגדולה לא. איזו היא גדולה ואיזו היא קטנה? אם יש בין בד לבד בית רובע, זו היא גדולה. ואם לאו, זו היא קטנה???

לית הדא[72] פליגא על רבי יוחנן דרבי יוחנן אמר ראש תור הבא מחורבה אסור. תמן לזרעין וכאן לירקות. אף על גב דרבי יוחנן פליג בזרעים מודה הוא הכא בירקות.

גריד[73] מותר ליזרע בו כל מין שירצה. אמר ר' יוחנן ובלבד שיעשה שלשה בתוך ששה.[74] ושלשה שהן סמוכין לגדר כגריד.[75]

היו ג' בתוך ששה ואחד חוץ לששה, מאחר שהוצלו אלו אף זה הוצל. היו שנים בתוך ששה ואחד חוץ לששה מאחר שלא הוצלו אלו אף זה לא הוצל. היה שם גריד שורה, ושורה גדר, ושורה, חובשין את השורה.[76]

???גבי של גדר כשדות.

שתי שדות זו על גבי זו כגדר, העליונה סמוכה לחריץ והתחתונה סמוכה לגדר.

דבי ר' ינאי אמרי גדר[77] מותר לזרוע בו כל מין תורבכינה.

---

[71] כל שהוא???
[72] רשב"ג
[73] קרקע יבישה שאין זורעין אותו רק מגדלין בו ירקות ע"י השקאה
[74] גריד רחב 6, חייב למלאות בג' מינין
[75] כרגיל בקרקע הסמוך לגדר
[76] ואסור לזרוע בשורה האמצעית מין אחר
[77] על הגדר עצמו

וגדר יש בו להקל ויש בו להחמיר. היך עבידא? פחות מבית רובע מוקרח בתוך שדה תבואה, אסור לזרוע בו.[79] הקיפו גדר מותר.

בית רובע בבקעה[80] מותר לזרע בו שני מינין. הקיפו גדר אסור.

גדר זרוע מהו שיציל את הזרעים? גריד זרוע מהו שיציל את הירק?[81] ר' שמואל בשם רבי זעירא שמע להן מן הדא: וסומך לשרשי אילן שיבשו, לא אמר אלא יבשו הא לח אסור. רבי יוסי שמע לה מן הדא סומך לבור ולניר ולגפה לדרך ולגדר שהוא גבוה עשרה טפחים. הדא אמרה שגדר זרוע מציל את הזרעים. אפילו תימא אין גדר זרוע מציל את הזרעים. שנייא היא הכא שהוא שדה זרוע ואין גדר זרוע.

רבי יודן בעי גריד ומשר מהו שיצטרפו? היאך עבידא היה שם מקום אורך עשר אמות ומחצה על רוחב ששה אינו צריך גריד. עשה גריד מיכן,[82] מותר לסמוך משתי רוחותיו?

תני רבי יונתן בן יוסי אומר היה שם סלע ארוכה עשרה[83] ורחב ארבעה מותר לסמוך לה משתי רוחותיה. היתה עשרה על עשרה מותר לסמוך לה מארבע רוחותיה:

הלכה ז משנה הרוצה לעשות שדהו קרחת מכל מין עושה עשרים וארבע קרחות לבית סאה, מקרחת בית רובע, וזורע

---

[78] תערובת מינים—אפשר דבעי הרחרקה קצת?
[79] מין אחר
[80] אים זורע שטח ב"ר משני מינים, זה אצל זה
[81] אים הגדר עצמו זרוע, מהו שיציל?
[82] משר וגריד ביחד הם ששה,
[83] אמות

בתוכה כל מין שירצה.

היתה קרחת אחת או שתים[84] זורען חרדל. שלש, לא יזרעם חרדל מפני שהיא נראית כשדה חרדל דברי רבי מאיר.

וחכמי' אומרי' תשע קרחות מותרות ועשר אסורות.

רבי אליעזר בן יעקב אומר אפילו כל שדהו בית כור לא יעשה בתוכה חוץ מקרחה אחת:[85]

גמרא רבי חזקיה רבי יסא בשם רבי יוחנן על ראשה:[86] רבי מאיר אומ' אפי' חבושות אפילו סמוכות. ורבנין אמרין ובלבד שלא יהו לא חבושות ולא סמוכות. היאך עבידא תלת ותרתיי וחדא ותרתיי וחדא:[87]

הלכה ח משנה כל שהוא בתוך בית רובע עולה במידת בית רובע. אכילת הגפן, והקבר, והסלע, עולין במידת בית רובע.

תבואה בתבואה בית רובע. ירק בירק ששה טפחים. תבואה בירק וירק בתבואה בית רובע. רבי אליעזר אומר ירק בתבואה ששה טפחים.

תבואה נוטה על גבי תבואה, וירק על גבי ירק, תבואה על גבי ירק, וירק על גבי תבואה, הכל מותר חוץ מדלעת יוונית. ר' או' אף הקישו' ופול המצרי, ורואה אני את דבריהם מדבריי:

גמרא רבי בון בר חייה בשם רבי זעירא לא שנו אלא אכילת הגפן. הא גפן עצמה לא.[88] למה מפני שהיא אסורה בהנייה. והרי הקבר אסו' בהנייה? קבר אין איסורו ניכר.

84 באמצע שדה תבואה

85 של חרדל

86 =רישא דמתני'

87 ציור

88 לעניין "ב"ר" הנצרך

ועבודת הגפן אין איסורה בהנייה?[89] אלא כרבי ישמעאל דרבי ישמעאל אמר אין עבודה לגפן יחידית.[90]

תבואה בתבואה בית רובע ובלבד שלא תהא חבושה מארבע רוחותיה. רבי זעירא בעא קומי רבי יסא כי נן אמרין הדא בקעת סימוניא אין זורעין לתוכ' אלא מין אחד בלבד.[91]

מתיב רבי אליעזר לרבנין כמה דאית לכון קל בשורה[92] וחומר במרובע.[93] הן אשכחן דאית לרבנין קל בשורה וחומר במרובע? כהדא דתני הרוצה לעשות שורה של ירק לתוך שדה תבואה הרי זה עושה אורך שורה עשר אמות ומחצה על רוחב ששה.

אמר רבי יוחנן אינו זורע לתוכה[94] אלא מין אחד בלבד. אמר רבי זעירא מודה רבי יוחנן כשהיו שבעה שהוא זורע טפח מיכן וטפח מיכן אותן חמשה נידונין לכאן ולכאן. מן מה דמר רבי זעירא מתיב על דרבי יוחנן תמן

[95]נטע חצי שורה ועמד לו, וביקש להתחיל בשורה אחרת. רב חסדא אמר אסור. אומר לו עקור את השורה או מלא את השורה.

רבי יודן אמר, איתפלגון רבי חייא בר בא ורבי שמואל בר רב יצחק. חד אמר אפילו שלשה לתוך ששה.[96] וחרנה אמר אפילו אחד מיכן ואחד מיכן ואחד באמצע. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא. מן מה דאמר רבי יוסי, רבי חייא בר בא בשם

---

[89] כל מה שנזרע ב6 טפחים של גפן, נאסר!, ואיך יעלה למדת ב"ר, דבר האסור!

[90] כלל

[91] אפי' היא גדולה מאד—כיון דחבוש מ4 רוחות

[92] סגי ב6 טפח

[93] בעי' ב"ר—ואני סובר שאף מרובע סגי ב6!

[94] על 6 ירק בירק 6

[95] הרוצה לעשות שורה של ירק...

[96] עי' ציור

רבי יוחנן: ובלבד שלא יהא שם חרבה, הוי רבי שמואל בר רב יצחק הוא דאמר אפילו אחד מיכן ואחד מיכן ואחד באמצע.[97] אם היו צדדין רבה על החרבה, מותר:

תני חמשה דברים נאמרו בדלעת יוונית: אין מסבכין אותה על גבי זרעים, ומביאה את הטומאה וחוצצת את הטומאה, ועוקצה טפח, ואוסרת כל שהוא. והנודר מן הדילועין אינו אסור אלא בדלעת יוונית בלבד. רבי יונה בעי ולמה לית אנן אמרין מביאת את הטומאה וחוצצת את הטומאה תרתי.

תני בר קפרא שבע: אין מסבכין אותה על גבי זרעים, ומביאה את הטומאה, וחוצצת את הטומאה, וידה טפח, ונותנין לה עבודתה, וכלאים עם ארמית, וכלאים עם הרמוצה. ולא תני אוסרת ולא תני נדרים. אמר רבי יוסי רבי גמליאל בר' נפק לשוקא. אתון שאלון לי' סיבוך שאמרו בנוגע? אתא שאל לאבוי א"ל סיבוך שאמרו בנוגע. אמר רבי יונה רבי הלל בי רבי וולס נפק לשוקא אתון שאלון ליה סיבוך שאמרו בנוגע. אתא שאל לאבוי אמר ליה סיבוך שאמרו בנוגע:

מהו רואה אני את דבריהן מדבריי אמר רבי חיננא אם דלעת מצרית שהיא מסבכת את אמר מותר. קישות ופול המצרי לא כל שכן! אמר רבי אבא מרי לא כן הוה רבי מנא אומר. רבי אמר כל הן דתנינן קישות ופול המצרי אף דלעת מצרית בכלל. מהו רואה אני את דבריהם מדבריי. שאין כולן מסבכין כדלעת יוונית:[98]

---

[97] לריו"ח, יש להקל בזרוע מב' הצדדים לצרפו, דהוי כ3 מתוך 6

[98] וע"כ אין לאסור רק דלעת יוונית

מסכת כלאיים פרק ג

הלכה א משנה ערוגה שהיא ששה על ששה טפחים זורעין בתוכה חמשה זירעונין, ארבעה בד' רוחות ערוגה, ואחד באמצע.

היה לה גבול גבוה טפח זורעין בתוכה שלשה עשר, שלשה על כל גובל וגובל, ואחד באמצע. לא יטע ראש הלפת בתוך הגובל, מפני שהוא ממליהו.

רבי יהודה אומר ששה באמצע:

גמרא (ישעיהו סא) זירועיה, מיעוט זרעים שנים. אמר ר' שמואל בר יסרטא משנים את למד ארבעה. מה שנים את נותן בתחילה ששה, ומיצר והולך. אף ארבעה את נותן בתחילה ששה ומיצר והולך. אי אפשר שלא יהא שם נקב אחד פנוי ליטע בו את האמצעית.[1]

אמר רבי יונה עבודה פוגע בעבודה ואין מין פוגע בחבירו לחובשו.[2]

רבי יהושע בן לוי זרעה, זרעיה, זרועיה. וכרבי יודה דרבי יודה אמר ששה זרע זרעה זרעיה. רבי חייא אמר, זרעיה חמשה כל הן דאנא משכח לה וי"ו אנא מחק ליה. אשאילת לרב הונא ספרא דסידרא ואמר זרועיה מליא.

רבי יוחנן בשם רבי ינייא כולהון בתוך ששה. כהנא בשם ר' שמעון בן לקיש כולהן חוץ לששה. אם כולהן חוץ לששה ניתני תשעה![3] אמ' רבי תנחום בוצרייא וכן היא, בערוגה שבערוגות היא מתניתא.[4]

---

[1] ציור
[2] ציור
[3] ציור
[4] וא"כ א"א לזרוע חוצה לה 9

רבי יצחק ורבי אימי הוון יתבין מקשיי תנינן היה לה גובל גבוה טפח זורעין בתוכה שלשה עשר, שלשה על כל גובל וגובל, ואחד באמצע. ניתני ששה[5] באמצע! תיפתר שהגובלין ממעטין ששה.[6] אם כשהגובלין ממעטין ששה, בדה תנינן רבי יודה אומר ששה באמצע?![7] וקיימנוה, ולא ידעין אי חבריא קיימנוה אי רבי אימי קיימה. על ראשה.[8] ואין על ראשה בדה תני ר' חייה רבי יודה אומר שמונה עשר?![9]

מהו להקריח בית רובע ולזרע בתוכו חמשה מיני תבואה? מה אם ששה על ששה שלוקין עליו דבר תורה, את אמר מותר. כאן שאין לוקין עליו דבר תורה, לא כל שכן!

מהו להקריח בתחילת ששה להיות מיצר והולך?[10] מה אם בשעה שעבודה פוגעת בעבודה, את אמ' מותר. כאן שאין עבודה פוגעת בעבודה, לא כ"ש.

לא צורכה די לא. מהו להקריח בתחילת בית רובע להיות מיצר והולך? מה אם ששה על ששה שלוקין עליו דבר תורה את אמר מותר. כאן שאין לוקין עליו דבר תורה לא כל שכן.

רבי נסא שאל, לא מסתברא בגגו של גובל שני טפחים מותר לזרוע בו שני מינין?[11]

רבי נסא שאל עשה פיאה באמצע[12] זרע בגו מסין, משכו בכמה. מן מה דאמר רבי יצחק ורבי אימי "תיפתר שהגובלין

---

[5] או חמשה

[6] ע"כ לא הותר רק מין אחד ואין מקום הזריעה רק 5 על 5 טפח,

[7] איך אפשר לזרוע 6 מינים כשאין בו 6 טפחים?

[8] ר"י אומר 6 דווקא ברישא, כשאין שם גובל

[9] אלמא אף כשיש גובל, מתיר 6 בערוגה, וע"כ מיירי שיש 6 על 6 מלבד הגובל , 6+12

[10] ציור

[11] אים גג הגבול 2 טפחים, מותר לזרוע 2 מינים

[12] "הערוגה וזרע בתוכו (מסין?? זריעה המוקפת "פיאה)

ממעטין ששה" הדא אמרה אפילו פרא מכאן.[13] עד היכן?[14] נישמעינה מן הדא גוממיות שהן עמוקות טפח זורעין לתוכה שלשה זירעונין אחד מיכן ואחד מיכן ואחד באמצע. הדא אמרה עד טפח.

אמר רבי זעירא כל טפח וטפח של גובל עשו אותו מקום בפני עצמו. ויהיו עשרים וחמשה, ששה על כל גובל וגובל ואחד באמצע! וכן הוא?! התיב רבי בון בר חייא בשם רבי שמואל בר רב יצחק והתנינן תלם ואמת המים שהן עמוקין טפח זורעין לתוכן שלשה זירעונין, אחד מיכן ואחד מיכן ואחד באמצע. ונתני חמשה! שנים מיכן ושנים מיכן ואחד באמצע![15] לית יכיל צד שכאן וצד שכאן חובש את האמצעי.

רבי בון בר חייא בשם רבי שמואל בר רב יצחק בעי, גובל מהו שיציל את הירק מיד מוקשה. מה אם זרעים בזרעים שהן ניצולין בעשר אמות ומחצה אין הגובל מציל מידם. מוקשה שהוא ניצול בשתים עשרה לא כל שכן.

מוקשה עצמו מהו שיציל בראש הגובל.[16] מה אם זרעים בזרעים שהן ניצולין בעשר אמות ומחצה אינן ניצולין בראש הגובל. מוקשה שהוא ניצול בשמונה אמות לא כל שכן.

א"ר יודן אבוי דר' מתליא והן הוא כל שכן?! אלא הכן הוא מה אם זרעים בזרעים שהן ניצולין בעשר אמות ומחצה, אינן ניצולין בראש הגובל. מוקשה שהוא ניצול בשתים עשרה לא כל שכן:

הלכה ב משנה כל מין זרעים אין זורעין בערוגה וכל מין ירקות

---

[13] אפילו פחות מ6 מותר לזרוע בתוכו וחוצה לו

[14] מה שיעור הקטן ביותר שמותר?

[15] אים עשו "כל טפח וטפח כמקום בפנ"ע" לישתרי 5 , 4 מ4 צדדיו ואחת בתוך האמה

[16] האים מיתר ליטע מוקשה בראש הגובל=?

זורעין בערוגה. חרדל ואפונין השופין,[17] מין זרעונין. אפונין הגמלונין[18] מין ירק.

גובל שהיה גבוה טפח ונתמעט כשר. שהיה כשר מתחילתו.

התלם ואמת המים שהן עמוקין טפח. זורעין לתוכן שלשה זירעונין אחד מיכן ואחד מיכן ואחד באמצע:

גמרא כל מין זרעים וכו'. חרדל והאפונין השופין מין זרעים. זרעים שזרען לירק נותנין אותן על גבי ערוגה. האפונין הגמלונין ופול המצרי שזרען לזרע אין נותנין אותן על גבי ערוגה. זרען לירק נותנין אותן על גבי ערוגה. ושאר זירעוני גינה שאין נאכלין אף על פי שזרען לירק אין נותנין אותן על גבי ערוגה:

נתמעט כשר: אמר רבי אימי הדא דאת אמר לזרעים שבו, הא לזרוע בו בתחילה אסור.[19] עבר וזרע, מאחר שאלו מותרין אף אלו מותרין.

רבי ירמיה בעי ניחא נעקרו השניים, הראשונים מותרין. נעקרו הראשונים, השניים מה הן?[20] נישמעינה מן הדא. המיטה [21] שניטלו שתי ארוכות שלה, ועשה לה את החדשות ולא שינה את הנקבי'.[22] נשתברו חדשות, טמיאה. וישנות, טהורה, שהכל הולך אחר הישנות.[23] הדא אמרה נעקרו השניים, הראשונים מותרין. נעקרו הראשונים, השניים אסורין.

רבי יונה אמר רבי זעירא ורבי אימי תרויהון בשם רבי

[17] Mustard & small chick-peas

[18] Large chick-peas

[19] אסור לזרוע "לכתחילה" על גובל שכבר נתמעט

[20] מי אמרי' כיון שהותרו, הותרו

[21] שנטמאת

[22] עדיין יכול להחזיר הישנות אים ירצה=

[23] ולא תיפקע אף אחר שנשתברו הישנות" ולא אמרי' "כבר נטמאת המטה

יוחנן: חד אמר סומכין לגדר,[24] ואין סומכין לגובל. וחרנה אמר גובל שנתמעט כשר. הא גדר שנתמעט פסול. ולא ידעין מא אמר דא ומאן אמר דא. מן מה דאמר רבי יוסי רבי זעירא בשם רבי יוחנן סומכין לגדר ואין סומכין לגובל. הוי רבי אימי דו אמר גובל שנתמעט כשר. הא גדר שנתמעט פסול. אמר רבי יוסי אוף אנן תנינן תרתיהון גובל שנתמעט כשר. הא גדר שנתמעט פסול. סומכין לגדר דתנינן הסומך לבור ולניר ולגפא ולדרך ולגדר שהוא גבוה עשרה טפחים. אין סומכין לגובל דתנינן התלם ואמת המים שהן עמוקין טפח זורעין לתוכה ששה מיני זירעונין אחד מיכן ואחד מיכן ואחד באמצע. אם אומר את שסומכין לגובל יזרע למטן כמה שורות. אמרין חבריא קומי רבי שמואל בר אבין תיפתר שהיה זורע בראש הגובל. אמר לו אין כיני,[25] יעקור אותו הקלח ויזרע למטן כמה שורות. לא מוטב לעקור קלח אחד ולזרע למטן כמה שורות?!

הלכה ג משנה היה ראש תור ירק, ונכנס לתוך שדה ירק אחר מותר מפני שהוא נראה כסוף שדהו.

היתה שדהו זרועה ירק והוא מבקש ליטע בתוכה שורה של ירק אחר. רבי ישמעאל אומר: עד שיהא התלם מפולש מראש השדה ועד ראשו.

ור' עקיבה אומר אורך ששה טפחים ורוחב מלואו.[26]

רבי יודה אומר רוחב כמלוא רוחב הפרסה:

גמרא היתה שדהו זרועה ירק וכו'. תני בר קפרא אינו זורע לתוכה אלא מין אחד בלבד.

---

[24] של 10 טפח
[25] =אים כן הוא...
[26] =כ"ש

מה אמר רבי ישמעאל ברוחב? מה אין רבי עקיבה חובש בשלש שורות[27] אית ליה רוחב מלואו. רבי ישמעאל שהוא חובש בשתי שורות לא כל שכן.

מה אמר רבי ישמעאל בשורה של ירק בשדה תבואה? מה אין רבי עקיבה דהוא מיקל הכא הוא מחמיר תמן.[28] רבי ישמעאל דהוא מחמיר הכא לא כל שכן דיחמיר תמן.[29]

לא צורכא דלא, מה דאמר רבי ישמעאל הכא[30] ברוחב? כמה דאת אמר תמן[31] לא שנייא היא רבי עקיבה היא רבי ישמעאל ברוחב. אוף הכא שמואל היא רבי עקיבה היא רבי ישמעאל ברוחב.

אמר לא שנו אלא שורה אחת, הא שתים אסור. רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש תרויהון אמרי לא שנייא היא אחת היא שתים: רבי שמעון בן לקיש אמר מותר להבקיע ארבע שורות[32] בבקעה. [33] אמר רבי יוחנן ובלבד שיהו שתי שורות החיצונות נידונות כערוגה.[34]

אמר רבי זעירא ובלבד שלשה בתוך ששה.[35]

אמר רבי הונא טעמא דרבי יודה (דברים יא) והשקית ברגלך כגן הירק. וכמה היא שיעורה של פרסה טפח: תנינן הכא דרבי יודה ותנינן תמן![36] אילו תניתה הכא ולא תניתה תמן הוינן אמרין מה

---

[27] שמתיר להקיף מג רוחות
[28] 2:10
[29] ובעינן מפולש
[30] משנתינו
[31] 2:10
[32] של ירק
[33] של תבואה
[34] שיהא ביניהן 6 ???
[35] ???שורות אלו ש"מפקיע" באמצע שדהו, יקפיד לזרוע בהן, 3 מינין
[36] כבר שנינו שיעור "טפח" לר"י 3:1

אין רבי יודה דהוא מחמר הכא, מיקל תמן. רבנין דאילין מקילין הכא לא כל שכן יקילון תמן. הוי צורכא מתני תמן. או אילו תניתה תמן ולא תניתה הכא. הוינן אמרין מה אין רבנן דאינון מחמרין תמן[37] אינון מקילין הכא. רבי יהודה דהוא מיקל תמן לא כל שכן דיקיל הכא. הוי צורכא מתני הכא וצורכא מתני תמן:

הלכה ד משנה הנוטע שתי שורות של קישואין שתי שורות של דילועין שתי שורות של פול המצרי מותר.

שורה של קישואין שורה של דילועין שורה של פול המצרי אסור.

שורה של קישואין שורה של דילועין שורה של פול המצרי ושורה של קישואין, רבי ליעזר מתיר[38] וחכמים אוסרין.

נוטע אדם קישות ודלעת לתוך גומא אחת ובלבד שתהא זו נוטה לצד זו וזו נוטה לצד זו. ונוטה שער של זו לכאן ושל זו לכאן. שכן מה שאסרו חכמים לא גזרו אלא מפני מראית העין:

גמרא הנוטע שתי שורות כו'. חזקיה אמר במחלוקת. מאן דאמר תמן[39] שתים עשרה אוף הכא שתים עשרה.[40] מאן דאמר תמן בשמונה אוף הכא בשמונה. אמר רבי יוחנן דברי הכל היא יפה כח מוקשה בין המוקשיות להציל בשמונה.

אורכו בכמה חובש?[41] אמר רבי זעירא נלמדינה מן הכרם. כמה דתימר גבי כרם 4:6 לא שנייא היא ארכו היא הפליגו. אף הכא לא שנייא היא ארכו היא הפליגו. על דעתיה דחזקיה ניחא מאן דאמר תמן בשמונה אוף הכא בשמונה. על דעתיה דרבי

---

[37] מתירין רק 5 מינים בערוגה

[38] רואין כאילו שני שורות של קישואין בצד אחד, ושורה ושורה לידו—אבל 3 שורות מינים שונים הוי כלאים

[39] הרחק בין מוקשה למוקשה כשיש בצלים באמצע

[40] צריך 3 שורות=12 אמות, של כל מין

[41] כמה יהא אורך כל שורה של קשואין, כדיי שייאסר שורה של דלע שביניהן ?

יוחנן[42] אורכו בכמה חובש? אין תימר בשמונה קל וחומר למוקשה בין הבצלים שלא יחביש אלא בשמונה.[43] מה אם מוקשה בין המוקשיות שיפיתה כוחו להציל בשמונה, נחבש בשמונה. מוקשה בין הבצלים שהורעת כוחו להציל בשתים עשרה. לא כל שכן שלא יחבש אלא בשמונה. *??? משובש, יש ק"ו שמוקשה בין בצלים נחבש ב8 ולא בעינן 12*

אין תימר מוקשה בין הבצלים אין נחבש אלא בשתים עשרה. קל וחומר למוקשה בין המוקשיות שלא יחבש אלא בשתים עשרה. *יש ק"ו שלא נחבש ב8!!*

עד כדון ברוצף. בעושה קלחים יחידים?[44] כמה דתימר גבי כרם לא שנייא הוא רוצף הוא עושה קלחים יחידים.[45] אף הכא לא שנייא הוא רוצף הוא עושה קלחים יחידים.

ר' ינאי אמר במחלוקת,[46] שני מינין מצטרפין להציל ואין שני מינין מצטרפין ליאסר.[47] רב אמר דברי הכל היא כשם ששני מינין מצטרפין להציל. כך שני מינין מצטרפין ליאסר.

מתני' מסייעא לרבי ינאי דתנינן רבי ליעזר מתיר. מתני' פליגא על רב שור' של קישואין שורה של דילועין שורה של פול המצרי ושורה של קישואין. עד שלא נטע את הרביעית לא כבר נאסרו. תיפתר שנטע ארבעתן כאחת:

נוטע אדם קישות. תני מותר הוא אדם לעשות בתוך שדהו גומא קטנה עמוקה טפח ולזרע בתוכו ארבע זירעונין ולהפכן לארבע רוחותיה. רבי אבא בר כהנא שמעון גרשייה בשם רבי שמעון בן

---

[42] ד"כו"ע" מודו הכא ב8

[43] לכו"ע

[44] אים אינו זורע "רצופות" שתי השורות, האים מותר?

[45] 5:1

[46] בבא שני של המשנה

[47] ור"א מתיר גם ברישא—לא אמרי' ששני מינים יאמרו למין השלישי "כלאים אתה"!

לקיש בנוטין לחורבה שנו. רבי מנא בעי אם בנוטין לחורבה ניתני שמונה! שנים מיכן[48] ושנים מיכן ושנים מיכן ושנים מיכן!

הלכה ה משנה היתה שדהו זרועה בצלים וביקש ליטע בתוכה שורות של דילועין. רבי ישמעאל אומר: עוקר שתי שורות ונוטע שור' אחת ומניח קמת בצלי' במקום שתי שורות ועוקר שתי שורות ונוטע שורה אחת.

רבי עקיבה אומר: עוקר שתי שורות ונוטע שתי שורות ומניח קמת בצלים במקום שתי שורות ועוקר שתי שורות ונוטע שתי שורות.

וחכמים אומרים אם אין בין שורה לחבירתה שתים עשרה אמה לא יקיים זרע של בנתיים:

גמרא כהנא אמר, דברי רבי ישמעאל: פעמים שש עשרה פעמים שתים עשרה פעמים שמונה. בשעה שהוא נותן כל העבודה מבפנים שש עשרה. מקצתה בפנים ומקצתה בחוץ שתים עשרה. כולה מבחוץ שמונה.[49] שמואל אמר לעולם שתים עשרה. ותני כן קוצב על דברי שניהן. רבי ישמעאל אומר שתים עשרה. רבי עקיבה אומר שמונה.

הא רבי ישמעאל אמר שתים עשרה. ורבנין אמרין שתים עשרה. מה ביניהון? סמיכה. על דעתיה דרבי ישמעאל אסור לסמוך. ורבנין אמרין מותר לסמוך:

הלכה ו משנה דלעת בירק, כירק.[50] ירק בתבואה נותנין לה בית רובע.

היתה שדהו זרועה תבואה וביקש ליטע בתוכה שורה של דילועין

---

[48] מחוץ לגומא ובתוך הגומא, לכל צד וצד

[49] ציור

[50] וצריך שיהא נטוע 6 על 6

נותנין לעבודתה ששה טפחים. ואם הגדילה יעקור[51] מלפניה.

רבי יוסי אומר: נותנין לה לעבודתה ארבע אמות.

אמרו לו: התחמור זו מן הגפן?![52]

אמר להן: מצינו שזו חמורה מן הגפן, של גפן יחידית[53] נותנין לה עבודתה ששה טפחים, ולדלעת יחידית בית רובע!

רבי מאיר אומר משום רבי ישמעאל: כל שלשה דילועין לבית סאה לא יביא זרע לתוך בית סאה. רבי יוסי בן החוטף אפרתים משום רבי ישמעאל: כל שלשה דילועין לבית כור לא יביא זרע לתוך בית כור:

גמרא אמר רבי יוחנן דברי רבי יוסי אפילו שורה יחידית נותנין לה עבודה.

מהו ליתן עבודה לראשון?[54] כמה דתימר גבי כרם נותנין עבודה לראשון. אוף הכא נותנין עבודה לראשון.

מהו לזרוע בין הגומות?[55] כמה דתימר גבי כרם אסור לזרוע בין הגפנים.[56] אוף הכא אסור לזרוע בין הגומות.

רבי יונה בעי נטע חמשה דילועין וסמכן לגדר מהו ליתן להן הלכות עריס?[57]

מהו בכל הדילועין משערין או לא?[58] כל מקום שעשית קישות ופול המצרי כדלעת יוונית, את עושה דלעת מצרי כדלעת יוונית.

---

[51] התבואה מלפני הדלעת

[52] שורה של גפן בשדה תבואה, סגי בהרחק 6 טפח!

[53] באמצע שדה תבואה

[54] אים שורה הראשונה היא דלע, החייב להרחיק מצד הסמוך לתבואה

[55] שורה של דלעין, ורוצה לזרוע ביניהן

[56] 4:8

[57] ליבעי הרחק 4 אמות—אף לת"ק דרי"ש

[58] או דווקא דלעת יוונית

ויתיביניה,[59] הרי המקיים קלחים לחין יחידים לזרע,[60] צריך להפנות להם בית רובע או לעשות להם מחיצה גבוהה עשרה טפחים! קל הוא בשורה.[61] מן מה דלא מתיבין ליה. הוי כן רבי יוסי סבר מימר, היא שורה היא מרובע.[62]

דאמ' רבי יונה ורבי יוסי גלילאה בשם רבי יוסי בי רבי חנינה המקיים קלח אחד בתוך שלו לזרע צריך להפנות לו בית רובע או לעשות לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים. אפילו מין במינו.

התיב רבי בון בר חייה קומי רבי זעירא והתנינן כוסבר שזרעה לזרע, ירקה פטור. זרעה לירק, מתעשר זרע וירק[63] אמר ליה שנייא היא כוסבר, שהיא וזרעה נאכלין.

אמר בי יוסי בי רבי בון בוא וראה מה בין תחילת[64] רבי ישמעאל לסופו. שתחילתו כבית כור וסופו כבית סאה:

---

[59] חכמים לר"י

[60] והשאר, לאוכלן כשבן "ירק"—הוי כב מינים, וחייב להפנות ב"ר, משא"כ כשעושה "שורה שלימה"

[61] אלמא הקילו בשורה!

[62] שורה חמור כמרובע(ועכ"פ בעינן 4 אמות)

[63] אלמא-מסיפא- זרע וירק מתעשרין מזה על זה

[64] ימיו וסוף ימיו כשחזר בו

מסכת כלאיים פרק ד

הלכה א משנה קרחת הכרם בית שמאי אומרים עשרים וארבע אמות. ובית הלל אומרים שש עשרה אמה. מחול הכרם בית שמאי אומרי' שש עשרה אמה ובית הלל אומרי' שתים עשרה אמה.

ואי זו היא קרחת הכרם? כרם שחרב מאמצעו אם אין שם שש עשרה אמה לא יביא זרע לשם. היו שם שש עשרה אמה נותנין לה עבודתה וזורע את המותר. ואי זהו מחול הכרם? בין כרם לגדר. אם אין שם שתים עשרה אמה לא יביא זרע לשם. היו שם שתים עשרה אמה נותנין לה עבודתה וזורע את המותר. רבי יהודה אומר אין זה אלא גדר הכרם[1] ואי זהו מחול הכרם? בין שני כרמים.

ואי זהו גדר? שהוא גבוה עשרה טפחים. וחריץ, שהוא עמוק עשרה ורחב ארבעה:

גמרא אמר רבי יוחנן קרחת הכרם הוא כרם שחרב. קרחת הכרם, מקריחים אותו מאמצעו. כרם שחרב, מקריחין אותו מכל צדדיו.

אמר רבי יוסי והוא שבא ממטע כרם גדול. אבל אם בא ממטע כרם קטון אין זה קרחת הכרם.[2] ותנינן אי זהו קרחת הכרם כרם שחרב מאמצעו ונשתייר בו כדי כרם. בין מארבע רוחות בין משלש בין משתים זו כנגד זו.

היאך עבידא? [3]חמש שורין מן שובע שובע נסב כמין כי, אית תמן ארבעה כרמין וארבעה בינייין. נסב חד חורן אית תמן תלתא

---

[1] ואין לו "חומרא" של 12 אמות

[2] דבעינן שישתייר כדי כרם, מב' צדדין, עכ"פ

[3] ציור ובאו ונחזיק טובה להרב שאול ליברמאן שזכה להאיר עינינו בסוגיא זו—יהא זכרו ברוך

כרמין ותרין ביניין. נסב חד חורן. אית תמן תרין כרמין וחד ביניין.

כהנא אמר כתחילת מטעתו עושין אותו. בית שמאי אומרים תחילת מטעתו עשרים וארבע וחורבנו עשרים וארבע. אמר רבי יוחנן בית שמאי מחמרין בחורבנו יותר ממטעתו. תחילת מטעתו שש עשרה[4] וחורבנו עשרים וארבע.

וכל הדברים ב"ש מוסיפין שליש, מחול הכרם על דעתיה דבית שמאי שמונה עשרה, על דעתיה דבית הלל שתים עשרה?! והתנינן מחול הכרם בית שמאי אומרי' שש עשרה אמה. וב"ה אומר' שתים עשרה אמה! אית דבעי מימר צא מהן ארבע אמות לעבודה, נמצאו שתים עשרה על דעתיה דבית שמאי, ושמונה על דבית הלל[5]

ועבודו' הגפן אדעתיה דבית שמאי שמונה אמות ואדעתיה דבית הלל שש אמות.[6] והתנינן לפיכך הזורע "ארבע אמות" שבכרם, בית שמאי אומרים קידש שורה אחת. ובית הלל אומרי' קידש שתי שורות. נימר בגין בית הלל תניתה.[7]

והתנינן: אי זהו עריס? הנוטע שורה של חמש גפנים. בש"א מודדין ארבע אמות מעיקר הגפנים לשדה. שנייא היא דאמר רבי שמעון בן לקיש בעריס המעוקם שנו. על ידי עקימה תרתיי מתבלעין:[8]

לא סוף דבר גדר[9] אלא אפילו עשה פסין אם אין בין פס לחבירו שלשה טפחים נידונין כגדר. אפילו קמה ואפי' קשין. ואתיא כיי

---

[4] אבל נטע כרמו בתחילה בהרחק 16, מותר לזרוע ביניהם

[5] אים תחשב בלי 4 אמות של "עבודה", נמצא ב"ש מוסיפין שליש

[6] יש לפרש פלוגתתם באופן אחר: ב"ש-עבודה=8 אמות, ב"ה-עבודה=4 אמות

[7] דלב"ש אפי' זורע בתוך 8, קידש

[8] ציור

[9] יש לו דין מחול, וצריך 12 אמות

דאמר רבי חנינא אין האסור[10] נעשה מחיצה לציל, סברין מימר האיסור עשה מחיצה ליאסר.[11]

על דעתיה דרבי יהודה יעשה כבתוך הכרם. ויוסר בשש עשרה?! אמר רבי יונה הדא דתימר כשאין הכרתים מכוונים.[12] אבל אם היו הכרתי' מכוונין אוסר בשש עשרה

עד שיהא מוקף גדר מארבע רוחותיו?[13] מן מה דתנינן בין שני כרמים, הדא אמרה אפילו מרוח אחת.

עד שיהא מוקף גדר כל אותו הרוח? נישמעינה מן הדא דאמר רבי זעירא ר' יסא בשם רב מתנה: אין זנב לכרם גדול, ולא מחול לכרם קטן.[14] אין זנב לכרם גדול, שאי אתה זקוק לו. ולא מחול לכרם קטן, לוסר חוצה לו יותר מתוכו. תוכו שמונה וחוצה לו שתים עשרה?! ואי זהו כרם קטן? שלש כנגד שתיים. הא שלש כנגד שלש יש לו מחול: אמר רבי זעירא הדא אמרה עשה פסין כנגד שלש גפנים יש לו מחול.

רבי יודן בעי עשה גדר לפנים מגדר, ואמר אם יש שלשה טפחים מותר להביא זרע לשם, ואם לאו אסור להביא זרע לשם.[15]

רבי יעקב בר אידי בשם רבי שמעון בן לקיש היה שם מקום שתים עשרה אמה ניטל המחול.[16] אמר רבי חזקיה ובלבד שתים עשרה על שתים עשרה. אמר רבי מנא אפילו מיצר והולך:[17]

הלכה ב משנה מחיצת הקנים אם אין שם בין קנה לחבירו שלשה טפחים כדי שיכנס הגדי הרי זו כמחיצה וגדר שנפרץ עד

---

[10] קשין=

[11] "לחומרא" חשוב קשין "מחיצה"

[12] ציור

[13] מחול הכרם (לת"ק), צריך מחיצה מ4 רוחות?

[14] ציור

[15] ""

[16] אין לו חומרא של מחול

[17] ""

עשר אמות הרי הוא כפתח. יותר מיכן כנגד הפירצה אסור. נפרצו בו פרצות הרבה אם העומד מרובה על הפרוץ מותר ואם הפרוץ מרובה על העומד כנגד הפירצה אסור:

גמרא עשה פסין כנגד הבניין ואין בעומד ארבעה והעומד רבה על הפרוץ, כנגד העומד מותר, כנגד הפרצה אסור. עשה פסין כנגד הגפנים ויש בעומד ארבעה והפרוץ רבה על העומד. פשיטא כנגד העומד מותר כנגד הפירצה אסור.*הגהתי-עי ציור*

רבי שמעון בן לקיש בשם ר' יודה בן חנינה: נעץ ארבעה קנים בארבעה זויות שבכרם, וקשר גמי מלמעלה, מציל משום פיאה. אמר רבי יונה כמחיצת שבת כן מחיצת כלאים.

אמר רבי יוחנן, מעשה שהלך ר' יהושע בן קרחה אצל רבי יוחנן בן נורי לנגינר, הראו שדה אחת ובית חבירתה היתה נקראת, והיו שם פרצות יותר מעשר והיה נוטל אעין וסותם, דוקרנין וסותם עד שמיעטן פחות מעשר. אמר, כזה, כן מחיצת שבת.

א"ר זעירא מודה רבי שמעון בן לקיש לענין שבת שהפיאה מצלת יותר מעשר. א"ר חגי מתניתא אמרה כן?! מקיפין שלשה חבלים זה למעלה מזה וזה למעלה מזה. אם אמר את שהפיאה מצלת יותר מעשר דיו חבל אחד!

ר' יונה א"ר יאשיה בעי, הדא פיאה[18] מה את אמרת, מלמעלן, מן הצד? אין תימר מן הצד, כל שכן מלמעלן. אין תימר מלמעלן, הא מן הצד לא. אין תימר מן הצד , יאות אמר ר' חגי. ואין תימר מלמעלן, לא אמר רבי חגי כלום![19] [מה נפשך אם מלמעלן הרי מלמעלן, אי מן הצד הרי מן הצד: רבנין דקיסרין בשם רבי ירמיה תיפתר בעשויין כמין דוקרן] *הגהתי*

---

[18] הא דמהני צוה"פ

[19] שפיר בעי 3 חבלים לעניין מן הצד!!

ר' זעירא רבי אבודמא דחיפה בשם רבי שמעון בן לקיש לגובה אפילו עד מאה אמה. אמר רבי יודן הדא דאת אמר לענין כלאים אבל לענין שבת לא תהא פיאה גדולה מן הקורה. אמר רבי יוסי היא כלאים היא שבת. על דעתיה דרבי יוסי מה בין קורה מה בין פיאה? פיאה אינה מצלת מרוח אחת עד שתהא מגופפת מארבע רוחותיה. קורה מצלת מרוח אחת. ואתיא כההיא דמר רבי זעירא בשם רב המנונא הפיאה אינה מצלת עד שתהא מגופפת מארבע רוחותיה.[20]

א"ר בא בר ממל טיטרפליות[21] שבכרמים אסור לטלטל תחתיהן מפני שהן סוף תקרה ואין סוף תקרה מציל משום פיאה.[22] אמר רבי פינחס אתא עובדא קומי רבי ירמיה בארבעה עמודין ועליהן ארבעה פיטסליות והתיר לטלטל תחתיהן משום פיאה.

רבי בון ורבנין בעון קומי רבי זעירא פיאה מהו שתציל בסוכה? אמר לון פיאה מצלת בסוכה. סוף סכך מהו שיציל בסוכה? אמר לון אין סוף סכך מציל בסוכה. מה בין זה לזה? זה נעשה לכך וזה אינו נעשה לכך.

א"ר אבהו כל אילין מיליא לענין משא ומתן, הא להורות אסור להורות. מה אם סוכה קלה את אמר אסור.[23] שבת החמורה לא כל שכן.

רבי בון בר חייא בעא קומי ר' זעירא מאן תנא פיאה מצלת לא ר' יוחנן בן נורי.[24] אמר ליה אדהי תנא.[25]

נמצאת אמר לענין כלאים: כל הפחות משלש' כסתום. מג' ועד

---

[20] וע"כ כשירה אפילו גבוה 100

[21] מתפרש לפי העניין

[22] ל"א "פי תקרה יורד וסותם" רק בעי' "צוה"פ" דווקא

[23] ???

[24] "מעשה דלעיל ס"ל ד"פיאה מצלת

[25] אידחי

ארבעה אם העומד רבה על הפרוץ מותר, ואם הפרוץ רבה על העומד אסור. מארבע ועד עשר אם עומד מרובה על הפרוץ מותר. ואם פרוץ מרובה על העומד, כנגד העומד מותר, כנגד הפרוץ אסור. יותר מעשר, אע"פ שהעומד רבה על הפרוץ כנגד העומד מותר כנגד הפרוץ אסור.

לענין שבת כל הפחות משלשה כסתום. משלשה ועד ארבעה מארבעה ועד עשר אם העומד רבה על הפרוץ מותר ואם הפרוץ רבה על העומד אסור. יתר מעשר אע"פ שעומד רבה על הפרוץ אסור.

ר' חנניה ר' יודה בר פזי בשם ר' יוחנן לית כאן מג' ועד ארבעה.[26] יש כאן פירצה ג' אין כאן מקום ד'. מתיב רבי מנא והתנינן מקיפין בקנים וקנה יש לו מקום? א"ל לא תתיביני פחות משלשה שכל הפחות משלשה כסתום הוא. רבי יוסי בי ר' בון בשם רב מכל מקום מכיון שהעומד רבה על הפרוץ מותר:

הלכה ג משנה הנוטע שורה של חמש גפנים,[27] בית שמאי אומרים כרם. ובית הלל אומרים אינו כרם עד שיהו שתי שורות. לפיכך הזורע ארבע אמות שבכרם בית שמאי אומרים קידש שורה אחת, ובית הלל אומרים קידש שתי שורות:

[28]**גמרא** והוא שזרע כנגד האמצעי. זרע כנגד האמצעי על דעתיה דבית שמאי אוסר את כל השורה. על דעתיה דבית הלל אוסר שלש כנגד שלש.

זרע כנגד הבניין שבאמצעי, על דעתין דבית שמאי אוסר שתים מיכן ושתים מיכן. חמישית אי זו היא נאסר? אם היו זרעי'

---

[26] אין להתיר בקנים של 3.5 אף בעומד מרובה

[27] (זה אצל זה (לא כדין כרם, ציור

[28] ציורים על הכל

קרובין לאחת מהן הרי אילו אסורו' ואם לאו הרי אלו מותרות. על דעתי' דבית הלל אסור ארבע כנגד שתים.

זרע כנגד קרן הזוית. על דעתיה דבית שמאי אי זו שורה אסור? זו וזו. על דעתיה דב"ה אסור שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב מכאן, ושתים כנגד שתיים ואחת יוצא זנב מכאן.

זרע כנגד הביניין שבקרן הזוית. על דעתיה דב"ש אוסר את כל השורה. על דעתיה דב"ה אוסר שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב מיכן. שישית אי זו היא?[29] שלישית שבראשונה שנייה שבשלישית:

הלכה ד משנה[30] הנוטע שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב הרי זה כרם. שתים כנגד שתים ואחת בינתיים, או שתים כנגד שתים ואחת באמצע, אינו כרם עד שיהו שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב:

גמרא רבי חייה בר בא בשם רבי חייא בר יוסף (במדבר לד) ארץ כנען לגבולותיה. גבולות שבדו להם הכנעניים. רבי אימי בעי ולמידין מן הכנעניים? שמואל אמר במורד לכסן.[31]

רבי יוסי בר זמינא בשם רבי יוחנן את רואה כילו אחת נטועה כאן:

רבי יונה בעי נטע שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב, שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב. את רואה כילו אחרת נטועה כאן ואחרת נטועה כאן.

נטע שלש כנגד שלש ואחת מכוונת כנגד האמצעי את רואה כילו אחרת נטועה כאן לעשותו כרם גדול? לא כן את אמר אין זנב

[29] שלא נאסר
[30] ציורים
[31] היה מנהג ליטע כך

לכרם גדול?! בשעה שהוא גדול, מהו ליתן זנב לכרם קטן ולעשותו גדול?

הלכה ה משנה הנוטע שורה אחת בתוך שלו ושורה אחת בתוך של חבירו, ודרך היחיד ודרך הרבים באמצע, וגדר שהוא נמוך מעשרה טפחים, הרי אלו מצטרפין. גבוה מעשרה טפחים, אינן מצטרפות. רבי יהודה אומר אם ערסן מלמעלה הרי אילו מצטרפות:

גמרא רבי אחא בעי לית הדא פליגא על רבי שמעון[32] דרבי שמעון אמר אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו?

תמן אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. ברם הכא שלו ושל חבירו מצטרפין לאסור את האמצעי.[33]

רבי מנא לא אמר כן.[34] אלא, לא כן אמר ר' שמואל בשם ר' זעירא, רבי שמעון כדעתיה כמה דרבי שמעון אמר אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו, כן הוא אמר[35] אין אדם חובש דבר שאינו שלו?

תמן אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. ברם הכא שלו ושל חבירו מצטרפין לאסור את האמצעי:

הלכה ו משנה הנוטע שתי שורות, אם אין ביניהן שמונה אמות לא יביא זרע לשם. היו שלש, אם אין בין שורה לחבירתה שש עשרה אמה, לא יביא זרע לשם.

רבי ליעזר בן יעקב אומר משום חנניה בן חכינאי: אפילו חרבה האמצעית ואין בין שורה לחבירתה שש עשרה אמה, לא יביא

---

[32] 7:4

[33] זרע שזרע ביניהן (כדין זורע בתוך כרם)

[34] רק נוסח אחר

[35] 2:8

זרע לשם. שאילו מתחילה נטען היה מותר בשמונה אמות.

הנוטע את כרמו שש עשרה על שש עשרה אמה[36] מותר להביא זרע לשם.

אמר רבי יהודה מעשה בצלמון באחד שנטע את כרמו שש עשרה על שש עשרה אמה היה הופך סער[37] שתי שורות לצד אחד וזורע את הניר, ובשנה האחרת היה הופך את הסער למקום הזרע וזורע את הבור, ובא מעשה לפני חכמים והתירו.

ר' שמעון ורבי מאיר אומרי' אף הנוטע את כרמו על שמונה אמות מותר:

גמרא אמר רבי זעירא "שמונה"[38] חוץ ממקום כרתין.[39]

כמה דתימר שמונה חוץ ממקום כרתין ודכוותה ארבע[40] חוץ ממקום כרתין? אמר רבי לעזר החמירו חוצה, יותר מתוכו. אמר ר' זעירא עד דאנא תמן קיימנתה: תוכו שמונה, חוצה לו שש עשרה. *מחול הכרם=12/16 ותוכו היא 8*

אמר רבי לעזר מארבע אמות ועד שמונה אסור ומקדש. משמונה ועד שש עשרה אסור ואינו מקדש.

רבי יוסי בשם רבי יוחנן אתיא דרבי ליעזר בן יעקב כבית שמאי. כמה דבית שמאי אמרו שורה אחת כרם. כן רבי ליעזר בן יעקב אמר שורה אחת כרם. מה נפשך כרם גדול הוא אסור בשמנה, כרם קטן הוא אסור בשמנה. ר' יודן לא אמר כן אלא שמונה אמות אסור. שמונה אמות וכל שהוא מותר. אית דבעי מימר[41] שאילו מתחילה נטעו מטע שש עשרה על שש עשרה היה מותר

---

36 שורות בהפלג של 16 אמה=

37 ענפים

38 ברישא

39 שורש=

40 שחייבין להרחיק מכרם

41 לתרץ דברי ר' יסא

בשמונה אמות.

ר' יהודה בן פזי בשם רבי יוחנן אתיא דרבי ליעזר בן יעקב כבית שמאי, כמה דבית שמאי מחמירין בו בחורבנו יותר ממטעתו[42] כן רבי ליעזר בן יעקב מחמיר בחורבנו יותר ממטעתו:[43]

[44]ר' יונה בשם רב מותר הזרע ואסור לזרוע.[45] ר' יוסי בשם רב הלכתא מותר הזרע ומותר לזרוע.[46] רב חייא בר אשי בשם רב הלכה כר' מאיר ור' שמעון. מה מותר הזרע ומותר לזרוע, או מותר הזרע ואסור לזרוע? מן מה דאמר רבי בא משח לי[47] רבי חייא בר אשי כרמי מטע שמונה על שמונה הדא אמר' מותר הזרע ומותר לזרוע.

רב הונא זרע כרמיה כרתין.[48] ואינו אסור משום כלאים? מערבבן הויין.[49] ואין עבודה לגפן יחידית? אלא כרבי ישמעאל דרבי ישמעאל אמר אין עבודה לגפן יחידית. דברי חכמים. רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי הלכה כדברי מי שהוא מיקל בחוצה לארץ. אמר רבי יעקב בר אחא ותניי תמן הלכה כדברי מי שהוא מיקל בחוצה לארץ:

---

42 (קרחת=24, מטעתו=16 (אים נוטע בהפלג 16, מותר לזרוע

43 חורבנו=16, מטעתו=8

44 על בבא אחרונה

45 לכתחילה

46 """""""""

47 מדד לי

48 leek

49 "לא נטועות "כהלכתן

מסכת כלאיים פרק ה

הלכה א משנה כרם שחרב אם יש בו ללקט עשר גפני' לבית סאה ונטועות כהילכתן הרי זה נקרא כרם.

כרם דל שהו' נטוע ערבוביא אם יש בו לכוין שתים כנגד שלש הרי זה כרם ואם לאו אינו כרם. רבי מאיר אומר הואיל והוא נראה כתבנית כרמים הרי זה כרם:

גמרא אמר רבי יוחנן היא קרחת הכרם היא כרם שחרב. קרחת הכרם מקריחין אותו מאמצעו. כרם שחרב מקריחין אותו מכל צדדיו:[1]

ר' זעיר' מחוי לחברייא תשע שורין מן שובע שובע. נסב שורה פרא[2] שורה לשתי. נסב שורה פרא שורה לערב. נשתיירו שם עשרים גפני', נסב תרתיין מיכן ותרתיי מיכן חדא מיכא וחדא מיכא. נשתיירו שם עשר גפנים הדא דתנינן עשר גפנים לבית סאה נמצאו שתים כנגד שתים אחת יוצא זנב. שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב. שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב. שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב. את רואה כילו אחרת נטועה כאן. כילו אחרת נטועה כאן. כילו אחרת נטועה כאן. ליטע כאן אין את יכול[3] שהוא זנב ואין זנב לזנב ליטע כאן אין את יכול שהוא זנב ואין זנב לזנב. הדא אמרה שאין זנב לכרם גדול. הדא פשיטא שאילתיה דרבי יוסי בר זמינא בשם רבי יוחנן[4] את רואה כילו אחרת נטועה כאן.

נמצאו ששים וארבע על ארבעים ושמנה.[5] ???נסב תרתי מיכא

---

[1] ציור

[2] =פחות

[3] אין אומרים "רואים" ל"רואים" עיין ציור

[4] 4:6

[5] כרם דר"ז=8 אוירים=64 אמות, על 6 אוירים=48 אמות

ויהב לון הכא, נמצאו ארבעים ושמונה על ארבעים ושמונה. חד ביניי עקר חד ביניי יהב, הוית שש עשרה על שש עשרה,[6] עבודתו בשמונה אמות.

מה את עבד לה, הוא ועבודתו לתוך בית סאה או חוץ לעבודתו? אין תעבדינה הוא ועבודתו בתוך בית סאה אשכח חסר ארבע מאוון וארבע ותמנין.[7] [8] ואין תעבדינה חוץ לעבודתו[9][10] אשכח יתר[11] ארבע מאוון וחמשין ותרתיי. ובמופלגות כיחידיות הן, אין תימר ברוצף, לא תנינן אלא עשר גפנים לבית סאה. הוי לא מצי תנייה!

הכורת[12] מכוון והנוף אינו מכוון, הרי זה כרם. הנוף מכוון והכורת אינו מכוון, אינו כרם. היו דקות ואינן מכוונות, העבו והרי הם מכוונות הרי זה כרם.

כיצד יודע? מביא חוט ומותח. אית תניי תני מבפנים[13] ואית תניי תני מבחוץ. אמר רבי יונה מאן דאמר מבפנים בתוך טפח.[14] מאן דאמר מבחוץ צריך שיהא נוגע בהן.

שורה החיצונה שאינה מכוונת כנגד הכרתין נותנין לה עבודתה וזורע את המותר. אמר רבי יוסי שאם היו זורעין בתוך ששה הכל אסור. חוץ לששה, הגפנים מותרות, והכרם אסור.[15]

איזה כרם דל. אמר רבי יונה דל בגפנים ועשיר בעבודות[16]:

---

[6] בין כל גפן וגפן יש 16 אמות מצומצמות ואכתי מיקרי כרם

[7] ("אים תחשב "כרם דר"ז+עבודה" כ תוסיף 4 אמות מכל צד (ותגרע 16 על 16 על 4 כי "נקרחו הקרנות

[8] 56x72=4032-(16x16x4)=2984. 2500+484

[9] תחשוב "רק" כרם דר"ז (64*48) לשיעור 10 גפנים לב"ס

[10] 48x64=3072-(16x16x4)=2048. 2500-2048=452

[11] עשר גפנים לבית סאה=2500 חייב להיות "מפוזר" יותר

[12] שורש=

[13] צ

[14] מבפנים, כנראה, קשה יותר לכוין

[15] "מהני לאיצטרופי ובעי הרחקה 4 אמות מ"שורה החיצונה

[16] חייב בהרחקת 4 אמות=

הלכה ב משנה כרם שהוא נטוע על פחות מד' אמות רבי שמעון אומר: אינו כרם. וחכמים אומרים: כרם ורואים את האמצעיות כילו[17] אינן:

גמרא אמר להם רבי שמעון אותם שאתם אומרים רואין את האמצעיות כילו אינן הרי הן עיקרו של כרם! אמר רבי חנניה הדא אמרה כשהיו שש כנגד שש. אבל אם היו חמש[18] כנגד חמש כל עמא מודיי שהן רואין את האמצעיות כילו אינן.[19] אמר רבי מנא הדא דתימר כשהיו חמש כנגד חמש. אבל אם היו שש כנגד שש, אילו את רואה את האמצעי' כילו אינן, אילו אילו[20]

מהו הדא דתנינן רואין את האמצעיות כילו אינן? אמר רבי הונא שמותר להדלותן[21] על גבי תבואה. אמר רבי מנא הדא מסייעא להא דאמר ר' יוסי[22] אם היו זרעים בתוך ששה, הכל אסור. חוץ לששה, גפנים מותרות והכרם אסור.

שמעון בר בא בשם רבי יוחנן. כשם שהן חלוקין כאן כך חלוקין בשכונת קברות.[23]

רבי יונה ולא דמייא, תמן יש עליהן שכונת קברות[24] ברם הכא אין עליה שכונת קברות[25]

אמר רבי יוסי ולא דמייא, תמן[26] מרווחין ורצפן במחלוקת רצופין וריווחן דברי הכל[27] ברם הכא[28] מהו פליגין בשבא ומצאן רצופין,

---

[17] =כאילו

[18] שורות

[19] יש ל"עקור" 4&2 ולניח 1,3,5

[20] אף ר"ש מודה—איזה מהם תעקור ואיזה תניח?

[21] דכגפן יחידי חשיב

[22] בסומך זרעים לגפן יחידי

[23] נזיר 9:3

[24] אף אים בא אחר כך ורצפן

[25] כיון "דעכשו" "רצופין הם" הרי סופו ליטלן!

[26] כ הכא

[27] דהוי כרם

[28] =תמן

רבי שמעון אומר: גל נפל עליהן ורצפן,[29] ורבנן אמרי מרווחין היו ורצפן

הלכה ג משנה חריץ שהוא עובר בכרם עמוק עשרה ורוחב ארבעה, רבי ליעזר בן יעקב אומר: אם היה מפלש מראש הכרם ועד סופו הרי זה נראה כבין שני כרמי' זורעין בתוכו ואם לאו הרי הוא כגת.

הגת שבכרם עמוקה עשרה ורוחבה ארבעה זורעין בתוכה דברי רבי ליעזר, וחכמים אוסרין.

שומרה שבכרם[30] גבוה עשרה ורחבה ארבעה זורעין בתוכה. ואם היה סער כותש אסור.[31]

גפן שהיא נטועה בגת או בנקע נותנין לה עבודתה[32] וזורע את המותר.[33] רבי יוסי אומר אם אין שם[34] ארבע אמות לא יביא זרע לשם

והבית שבכרם זורעין אותו:

גמרא עד שיהא מבריק כדי הוא ועבודתו?[35] מן מה דתני מודין חכמים לר' אליעזר בן יעקב בחריץ מבריק כדי הוא ועבודתו הוי כן רבי ליעזר בן יעקב סבר מימר אפי' אינו מבריק כדי הוא ועבודתו.

מה פליגין בשהיו שתי שורות מיכן ושתי שורות מכאן. אבל אם היתה שורה אחת מיכן ושורה אחת מיכן מכיון שהוא מגיע נגד

---

[29] ואין לחשוש שאדם קברן

[30] כמין תל גבוה ששומרין משם הכרם

[31] ענפי הגפן "מתחככין"

[32] 6 טפח

[33] בתוך הגת

[34] בהנקע

[35] אים צריך שיהא מפולש+4 אמות?

שלש גפנים בטל הכרם.[36]

תני פחות מיכן,[37] אסור. דל כן מה אנן אמרין עשרה אסור,[38] תשעה לא כל שכן! אלא מהו פחות מיכן, לרוחב. דל כן מה אנן אמרין יעשה כסתום ותהא מותר.[39] ויעשה כסתום ותהא מותר! לא כן תני שרשי פואה נכנסין לתוך ארבע אמות שבכרם למטה משלשה טפחים *ומלמעלה נפרדין זה מזה,* הרי אילו מותרין! שנייא היא שאויר הכרם מקיף.[40]

אמר להן ר' ליעזר בן יעקב אין אתם מודין לי שעמוק כגבוה אלא שאויר הכרם מקיף. מסתברא רבי ליעזר מודה לרבי ליעזר בן יעקב, רבי ליעזר בן יעקב לא יודי לר' ליעזר. רבי ליעזר מודי לרבי ליעזר בן יעקב שעמוק כגבוה[41] ר' ליעזר בן יעקב לא יודי לרבי ליעזר שאויר הכרם מקיף[42]

רבי חייא בשם רבי יוחנן: צריך שיהא שם חלל ארבע. אמר רב שמואל בר רב יצחק הדא דתימר בעגולה.[43] אבל במרובעת אינו צריך שיהא שם חלל ארבעה.

רבי חלפתא בן שאול אמר: צריך שיהא שם שלשה טפחים עפר מלמעלן.[44] אמר ר' יוסי הדא דתימא בעגולה אבל במרובעת אינו צריך שיהא שם שלשה טפחים עפר מלמעלה.

[45]משלשה ועד ארבעה היא מתני', פחות משלשה כסתום. משלשה ועד ארבעה, משלים ארבעה וזורע מיד.

---

[36] וממילא מותר לזרוע בחריץ

[37] מ10 טפח

[38] לרבנן

[39] הוי אמינא דפחות מ4 הוי כסתום ושרי אף לרבנן

[40] משא"כ בשרשי פואה שטמון כולו בקרקע

[41] ומותר לזרוע בתוך חריץ

[42] מכל צדדין

[43] גת עגולה צריך מקום חשוב

[44] חוליא עפר למעלה על פי הגת

[45] ???אים הגת שבו הגפן, פחות מ3 , כסתום, ומותר —מ3 עד 4, משלים עוד טפח בחוץ—וזורע ???

רבי אבין בשם שמואל (ישעיהו מב) ובבתי כלאים הוחבאו בית שמחביאי' בו את הכלאים:

הלכה ד משנה הנוטע ירק בכרם או המקיים הרי זה מקדש ארבעים וחמש גפנים. אימתי? בזמן שהן נטועות על ארבע ארבע או על חמש חמש. היו נטועות על שש שש או על שבע שבע הרי זה מקדש שש עשרה אמה לכל רוח עגולות לא מרובעות:[46]

גמרא רבי יוסי בן חנינא אמר והוא שזרע כנגד האמצעית. ר' אבין בשם שמואל והוא שתהא האמצעי עגולה ירק. היאך עבידא? שובע שורין מן שובע שורין צא מהן ארבע גפנים לארבע זויות הכרם, נשתיירו שם ארבעים וחמש גפנים, הדא היא דתנינן הרי הוא מקדש ארבעים וחמש גפנים. אימתי בזמן שהן נטועות ד' על ד' או חמש על חמש הדא[47] מסייע לר' זעירא דר' זעירא אמר שמונה חוץ ממקום כרתין.

היו נטועות שש על שש או שבע על שבע. הדא[48] מסייע לר' לעזר דר' לעזר אמר: מד' אמות ועד שמונה אסור ומקדש, משמונה ועד שש עשרה אסור ואינו מקדש:

הלכה ה משנה הרואה ירק בכרם ואמר: כשאגיע לו אלקטנו מותר. כשאחזור אלקטנו, אם הוסיף[49] במאתים,[50] אסור:[51]

גמרא רבי יוסי בר חנינא אמר בפועל שנו.[52]

בעל הבית שהוא עסוק במלאכתו עשו אותו כפועל.

---

[46] ציורים

[47] (דאוסר 45 גפנים—ע"כ מודדין 8 אמות חוץ ממקום השורש (ציור

[48] "דלא תני "היו נטועות שמונה

[49] הירק

[50] חלק 1/200

[51] הירק והגפנים

[52] כשאגיע לו...מותר

בעל הבית שקיים ירקות שדה בכרם, אסורין בין לו בין לאחר. פועל שקיים ירקות שדה בכרם אסור לו ומותר לכל אדם. וקשיא אם אסור לו יהא אסור לכל אדם אם מותר לכל אדם יהא מותר לו? אלא כרבי שמעון דאמר אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. אף על גב דרבי שמעון אמר אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו מודה הוא הכא שאסור לו, בעלה קטן אחד.[53] אבל אם ליקט הוא,[54] אסור בין לו בין לכל אדם:

ואם הוסיף במאתים אסור. דברי רבי ינאי משערין בהדין ירבוזה.[55] כיצד הוא בודק? רב ביבי בשם רבי חנינא לוקט אחד ומניח אחד, מה שזה פוחת זה מוסיף:[56]

הלכה ו משנה היה עובר בכרם ונפלו ממנו זרעים, או שיצאו עם הזבלים, או עם המים. הזורע וסיערתו הרוח לאחריו[57] מותר. סיערתו הרוח לפניו, רבי עקיבה אומר: אם עשבים יופך, ואם אביב ינפץ, ואם הביאה דגן ידלק:[58]

גמרא אמר רבי לעזר מתני' בעומד בשדה לבן וסיערתו הרוח לשדה כרם.

רבי זעירא בעי מה איתאמרת, "בעומד", או "אפילו עומד", אין תימר בעומד בלבן, הא בשדה כרם לא.[59] אין תימר אפי' עומד, היא הדא היא הדא. נישמענה מן הדא: רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: הזורע וסיערתו הרוח לאחוריו מותר מפני שהוא אונס. מה נן קיימין? אם בעומד בשדה כרם, עובר עבירה ואת אמרת מותר?! אלא כי נן קיימין בעומד בשדה לבן

---

[53] "ירק קטן זה שעלה בכרם"
[54] אים כבר ליקט הפועל, ירק זה שהוסיף מאתיים
[55] מין ירק
[56] אים רואין שבחצי-שעה, נתמעט 1/200 אמרי' שכ"כ מוסיף בחצי-שעה
[57] ונפל "באונס" בתוך הכרם
[58] נאסר התבואה כיון דהם לפניו, אפשר ללקטן
[59] אין היתר, אפילו הלך לאחריו

וסיערתו הרוח לשדה כרם.

ר' זעירא ר' שמעון בן לקיש משום ר' הושעיא: אם עשבים יופך- הכל מותר, אם אביב ינפץ- הקשין מותרין, והדגן אסור. אם הביאה דגן תדלק- הכל אסור.

רבי יוחנן אמר הכל אסור, מהו הדא דתנינן אם עשבים יופך אם אביב ינפץ ואם הביאה דגן תדלק. כההיא דתנינן תמן הערלה וכלאי הכרם את שדרכו לשרף ישרף. את שדרכו ליקבר יקבר.

רבי יעקב בר אידי בשם רבי שמעון בן לקיש: פעמים שהקשין מותרין והדגן אסור. פעמים שהקשין אסורין והדגן מותר. היאך עבידא? זרע בהיתר וסיכך על גבן, הקשין מותרין והדגן אסור. זרע באיסור, והעביר את הסכך, הקשין אסורין והדגן מותר.

רבי זעירא בעי, ניחא הקשין מותרין והדגן אסור. הקשין אסורין והדגן מותר? גדל מתוך איסור ואת אמרת הדגן מותר?! רבי זעירא כדעתיה דאמר ר' זעירא בשם ר' יונתן בצל של כלאי הכרם שעקרו ושתלו אפילו מוסיף כמה, אסור. שאין גידולי איסור, מעלין את האיסור:

הלכה ז משנה המקיים קוצים בכרם, רבי ליעזר אומר קידש וחכמים אומרים לא קידש אלא דבר שכמוהו מקיימין.

האירוס והקיסוס ושושנת המלך[60] וכל מין זרעים, כלאים בכרם. הקנבס[61] רבי טרפון אומר אינו כלאים. וחכמים אומרי' כלאים. והקינרס[62] כלאים בכרם:

גמרא אמר ר' אבהו טעמא דר' ליעזר שכן מקיימין אותן לגמלים בערביא.

[60] Iris ivy white lily
[61] hemp
[62] Globe artichoke

האירוס אירסיה. הקיסוס קיסוסא. ושושנת המלך קרינטון. הקנים והאגין והוורד והאטדין מין אילן ואינן כלאים בכרם. השיפה והאיטן והגמי ושאר כל הגדלים באפר מין דשאים ואינן כלאים בכרם. והתני רבי הושעיה אילו הן מיני דשאים: הקינרס והחלמה והדימוע והאטד. תמן לברכה וכאן לכלאים.[63]

אמר ר' יוסי הדא אמרה אתרוג אע"פ שאתה אומר עליו בורא פרי העץ את אמר על התמורות שלו בורא מיני דשאים.

הצלף[64] בית שמאי אומרי' כלאים בכרם,[65] ואינו כלאים בזרעים.[66] בית הלל אומרים אינו כלאים לא בכרם ולא בזרעים.[67] הכל מודין שהוא חייב בערלה.

תני רבי חיננא בר פפא את שהוא עולה[68] מגזעו מין אילן, משרשיו מין ירק. התיבון הרי הכרוב הרי הוא עולה מגזעו. כאן בודאי כאן בספק:[69]

---

[63] קינרס מין ירק

[64] caper

[65] החמירו לחשבו כירק

[66] דהוי כאילן

[67] חשיב אילן

[68] אים העלין עולין מגזעו= trunk

[69] אים פשיטא לך שהוא ירק, אל תשתמש בסימן זה!

מסכת כלאיים פרק ו

הלכה א משנה איזהו עריס? %שהחמירו להרחיק 4
אמות-אף שהם בשורה אחת% הנוטע שורה של חמש

גפנים בצד הגדר שהוא גבוה עשרה טפחים או בצד החריץ
שהוא עמוק עשרה ורחב ד', נותנין לו עבודתו ד'

אמות. %ואים לאוו, אסור דהוי "חבוש"%

ב"ש אומרי' מודדין ד' אמות מעיקר גפנים ולשדה, וב"ה
אומרי' מן הגדר ולשדה.

א"ר יוחנן בן נורי טועין כל האומרין כך! %לא אמרו ב"ה
כך--רק דבר אחר לגמרי!% אלא אם יש ד' אמות

מעיקר גפנים ולגדר נותנין לו עבודתו וזורע את המותר

וכמה היא עבודת הגפן? %יחידית% ששה טפחים לכל רוח.
ור"ע אומר שלשה:

גמרא וקשיא על דעתי' דבית שמאי בלא כך אינו אסור
משום כרם?! %כל שורה של 5 גפנים חייב בהרחקה!%

רבי שמעון בן לקיש אמר בעריס המעוקם שנו. אם בעריס

המעוקם שנו בלא גדר אינו אסור משום כרם.

רבי יונה בעי מהו ליזרע בנתים? %בעריס "מעוקם"% כמכוונת הן, ואת אמר אסור ליזרע בנתיים.

מהו ליזרע בין הגפנים? %בין גפן לגפן (בעריס המכוון)% כמה דתימר גבי מוקשה אסור ליזרע בין הגומות אוף

הכא אסור ליזרע בין הגפנים.

רבי יוחנן אמר בעריס המכוון שנו. אם בעריס המכוון שנו בלא גדר אינו אסור משום כרם! נימר בגין בית הלל

תניתה.

אמר רבי חנניה מסתברא מודה רבי שמעון בן לקיש לרבי יוחנן בעריס המכוון שנו בגין בית הלל. ומודה רבי

יוחנן לר"ש בן לקיש בעריס המעוקם שנו בגין רבי יוחנן בן נורי. דרבי יוחנן בן נורי אמר טועין כל האומרים כן.

אין תימר בעריס המכוון שנו, מה אית בה טועין? %???%

בין כמאן דאמר מעיקר הגפנים מושחין ובין כמאן דאמר מעיקר הגדר מושחין, מה ביניהון? אמר ר' יונה צ

תיפתר שהיו הכרתין %=שרשיו ועיקריו% נתונין מקצתן
בתוך ארבע אמות ומקצתן חוץ לארבע אמות. מאן

דאמר מעיקר הגפנים מושחין ניחא. %יש לאסור, כיון
שמקצת שרשיו בתוך...% מאן דאמר מעיקר הגדר

מושחין מקום שהחוט כלה אסור והשאר מותר %שאין
מודדין רק מעיקר הגדר%. היו שם שתי אמות, מאן

דאמר מעיקר הגדר מושחין אינו אסור אלא שתי אמות.
מאן דאמר מעיקר הגפנים מושחין, אסור עוד שתי

אמות אחר. ***הגהתי בכל הסוגיא***

אמר רבי יוחנן רבי יוסי ורבי ישמעאל ורבי יוחנן בן נורי
שלשתן אמרו דבר אחד. רבי ישמעאל דתנינן על גנה

קטנה שהיא מוקפת עריס אם יש בה מלא בוצר וסלו מיכן
ומלא בוצר וסלו מיכן תיזרע ואם לאו לא תיזרע.

א״ר יונה אמה בוצר ואמה סלו. אמה בוצר ואמה סלו.
הוון בעיי מימר, מאן דאמר מעיקר הגדר מושחין

ניחא מאן דאמר מעיקר הגפנים מושחין, אין אותן הכרתין

ממעטין ארבע?! תיפתר שהיו חבוקין לכותל.

[לא ארבע אינן כלום הלכות עריס בחמש. אמר רבי חנניה תיפתר שהיו שתי גפנים נתונים בקרן זוית אחת

שאם ימתחם הן נראים כארבע בינייו] %ל״ש כאן%

רבי יוסי. דתנינן 5: 3 רבי יוסי אומר אם אין שם ארבע אמות לא יביא זרע לשם. מאן דאמר מעיקר הגדר

מושחין ניחא. מאן דאמר מעיקר הגפנים מושחין, אין אותו הכורת ממעט ארבע?! תיפתר שהיה חבוק

לכותל.

והכין, רבי יוחנן בן נורי דהכא.

מסתברא רבי יוסי ורבי ישמעאל יודון לרבי יוחנן בן נורי. ורבי יוחנן בן נורי לא יודי לרבי יוסי ורבי ישמעאל.

רבי יוסי יודי לרבי ישמעאל. רבי ישמעאל לא יודי לרבי יוסי. %חבוש דרי״ש חזק מר׳ יוסי, ור׳ יוסי מריב״ין%

רב יהודה בשם רב הלכה כרבי עקיבה.

רבי יעקב בר אידי בשם ר' יהושע בן לוי הלכה כדברי מי שהוא מיקל בחוצה לארץ. אמר רבי יעקב בר אחא

ותניי תמן הלכה כדברי מי שהוא מיקל בחוצה לארץ:

הלכה ב משנה עריס שהוא יוצא מן המדרגה צ, רבי ליעזר בן יעקב אומר אם עומד בארץ ובוצר את כולו הרי

זה אוסר ארבע אמות בשדה, ואם לאו אינו אוסר אלא כנגדו.

רבי לעזר אומר אף הנוטע אחת בארץ ואחת במדרגה, אם גבוה עשרה טפחים אינה מצטרפת עמה, ואם לאו

הרי זו מצטרפת עמה %לדונו כב' שורות%

גמרא רבי שמואל בר נחמן רבי יונתן בשם רבי ליעזר הגומם את כרמו פחות מטפח חייב בערלה משום מראית

העין עד שיגום מעם הארץ. רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן בשם רבי ליעזר בן יעקב העושה כרי מן הלקט

ומן השכחה ומן הפיאה חייב בתרומה גדולה מפני מראית העין. רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן ורבי

ליעזר בן יעקב משום בית שמאי המת מטמא ארבע אמות
ברשות הרבים מפני כבודו. רבי מנא אמר הדא

אחרייתא משום בית שמאי. רבי יוסי בי רבי בון אמר
כולהון משום בית שמאי. א״ר יונה אוף הדא דתנינן

%משנתינו% מפני מראית העין. דלא כן, מה בין העומד
בארץ מה בין העומד במדרגה?

גבוהה, מה? גבוהה שורה? גבוה מדרגה? אין תימר גבוהה
שורה, שופע המדרגה מלמטן. אין תימר גבוהה

המדרגה, שופע השורה מלמעלן=כלמעלן.%אף שהשורה
אינה גבוהה--מכיון שהמדריגה גבוה, שפיר דמי%

והתני ״שתי שורות במדרגה...״%בדברי ראב״י% אית לך
מימר גבוהה שורה?! לא גבוהה מדרגה!

אמר רבי מנא כל אותן עשרה טפחים שבמדרגה עשו אותם
מקום בפני עצמו.

תמן תנינן הזורק ד׳ אמות בכותל למעלה מעשרה טפחים
כזורק באויר. למטה מעשרה טפחים כזורק בארץ.

רב חסדא אמר במורד לכסן.%כותל משופע חשיב הנחה%

ואין סופה לירד?! ר' חייא בשם רבי יוחנן תיפתר

שהיתה דבילה שמינה והיא ניטוחה. ר' חגי בעי קומי רבי
יוסי לית הדא אמרה שיפוע המדרגה כלמטן?! אמר

ליה תמן זרעין נהנין מן המדרגה,%לא מלמטן% ברם הכא
דרך בני אדם להיות שפין בה והיא נופלת. אילו

אמר כשהיה שם %בכותל% חור והיא נהנה מן החור כשם
שהזרעין נהנין מן המדרגה, %ואפ״ה הוי חשיב ליה

כלמטה, שפיר מצי לאוכוחי דשפוע מדריגה כלמטן% יאות!

שתי גינות זו על גב זו התחתונה עשויה כרם והעליונה אינה
עשויה כרם זורע את העליונה עד שהוא מגיע

לאויר עשרה. %ולא יותר% רבי בון בר חייא בעי קומי רבי
זעירא לית הדא אמרה שיפוע המדרגה כלמטן.

אמר ליה משום זרעים נוטין לאויר הכרם. העליונה עשויה
ככרם והתחתונה אינה עשויה ככרם זורע את

התחתונה ואת המדרגה עד שהוא מגיע לעיקר הגפנים.
אמר רבי יוסי לית כאן לעיקר הגפנים אלא למטה

משלשה. כהדא דתני שרשי פיאה נכנסין לתוך ארבע אמות שבכרם למטה משלשה טפחים הרי אלו מותרין:

הלכה ג משנה המדלה את הגפן על מקצת אפיפיירות %lattice work% לא יביא זרע אל תחת המותר. ואם

הביא לא קידש. ואם הילך החדש, אסור. וכן המדלה על מקצת אילן סרק.
המדלה את הגפן על מקצת אילן מאכל מותר להביא זרע אל תחת המותר. ואם הולך החדש, יחזירנו.

מעשה שהלך רבי יהושע אצל רבי ישמעאל מכפר עזיז הראהו גפן שהיה מודלה על מקצת תאינה אמר ליה מה

אני להביא זרע אל תחת המותר אמר ליה מותר. והעלהו משם לבית מגינייא והראהו גפן שהיה מודלה על

מקצת הקורה וסדן של שקמה ובו קורות הרבה אמר ליה תחת הקורה הזו אסור והשאר מותר. אי זהו אילן

סרק כל שאינו עושה פירות. רבי מאיר אמר הכל אילן סרק חוץ מן הזית ומן התאינה.%אינו מבטל

התאינה% רבי יוסי אומר כל שאין כמוהו נוטעין שדות

שלימות הרי זה אילן סרק: %הא כל שנוטעין, אינו

מבטל%

???גמרא חזקיה אמר משלשה ועד ארבעה היא מתניתא. פחות משלשה כסתום. משלשה ועד ארבעה, משלים

ארבעה, נחת הוא לה. ???

עד היכן? %אסור להביא אל המותר% ר' יעקב בר אידי בשם ר' שמעון בן לקיש עד ד' אמות. ר' אחא רבי

חיננא בשם ר"ש בן לקיש עד שש אמות:

א"ר מנא אזלית לקיסרין ושמעית ר' הושעיה בר שמי בשם ר' יצחק בן לעזר אם היו שתי פיפרות מותר

%מכיון שיש ספק באיזה מהם יהלך% . אמר רבי חיננא ותני ופליג אם היה דרכו לפסע %"לקפוץ" מזה על

זה% אסור. ותני כן ר' שמעון בן לעזר אומר אם היה דרכו לפסע בין פיפור לפיפור כפיפור אחד הוא:

מה בין אילן סרק מה בין אילן מאכל? אדם מבטל אילן סרק על גבי גפנו ואין אדם מבטל אילן מאכל על גבי

גפנו.

תמן תנינן כל חמתות צרורות טהורות חוץ משל ערביים.
רבי מאיר אומר צרור השעה טהורות צרור עולם

טמאות. רבי יוסי אומר כל חמתות צרורות טהורות. אית
תניי תני מחלף %ר' יוסי "מטמא" בקשר עולם%

רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא כמתניתין. אמר ר' יודן
סימנא דכלים כלאים %ר"מ=מבטל, ר"י =אינו

מבטל%

דלכן, מה בין צרור עולם מה בין צרור שעה? דבי רבי ינאי
אמרי צרור עולם צריך חיתוך %כדי להתירו%

צרור שעה אינו צריך חיתוך:

הלכה ד משנה פיסקי עריס שמונה אמות ועוד. וכל מידות
שאמרו חכמים בכרם אין בהם ועוד חוץ מפיסקי

עריס.

אילו הן פיסקי עריס ערים שחרב מאמצעו ונשתיירו בו

חמש גפנים מיכן וחמש גפנים מיכן אם יש שם שמונה

אמות לא יביא זרע לשם. שמונה אמות ועוד נותנין לו עבודתו 6% טפחים% וזורע את המותר.

עריס שהוא יוצא מן הכותל מתוך קרן, וכלה. %יש כותל כמין גם, וענפי הגפן "יוצאין" מתוך הקרן זוית,

חוצה% נותנין לו עבודתו 6%טפחים% וזורע את המותר. רבי יוסה אומר אם אין שם ארבע אמות לא יביא

זרע לשם.

הקנים היוצאין מן העריס חס עליהן לפסקן, כנגדן מותר. עשאן כדי שיהלך בהן החדש, אסור.

הפרח היוצא מן העריס רואין אותו כילו מטוטלת plumb% line% תלויה בו, כנגדו אסור. וכן בדלית. %גפן

יחידי שהדלה אותו ע"ג חבל%

המותח זמורה מאילן לאילן תחתיה אסור. ספקה בחבל או בגמי תחת הסיפק מותר. עשאו כדי שיהלך עליו

החדש אסור:

גמרא לית הדא פליגא על רבי זעירא 5: 1 דרבי זעירא אמר
שמונה חוץ ממקום כרתין! %הרי גם שם יש

״ועוד״!% פתר לה שמונה אמות וכל שהוא. ולמה לא
תניתה ולא תיסבור כההיא דאמר רבי יוחנן כל מידות

שאמרו חכמים ועוד טפח, וההין ריבה ציבחר %כל שהוא%
לפום כן לא תניתה. רבי יונה בעי למה לי נן אמרין

כל מידות שאמרו חכמים אין בהן ועוד חוץ מפיסקי עירס.
והתנינן עשרת קבין ירושלמיי שהן ששה עשרוניין

ועדויין! תמן למידות וכאן לאמות. והתנינן רבי יוסי בן
משולם אומר ועוד קב למאה סאה, שתות סאה

למדמע! %סאה תרומה בטילה ב100.1666 סאה חולין%
תמן למידות וכא לאמות. והתנינן אמר רבי יודה בן

בבא הגינה והקרפף שהיא שבעים ושיריים על שבעים
ושיריים! שמואל אמר בשני שלישי אמה שנו.
ולא שנייא בין שבנה גדר ואח״כ נטע אחת עשרה גפנים, בין
שנטע אחת עשרה גפנים ואח״כ בנה גדר, ואח״כ

נפסקה האמצעית, יש כאן עריס ויש כאן פיסקי עריס. חרב

הגדר אין כאן עריס ולא פיסקי עריס. רבי

אבודמי אחוה דרבי יוסי בעי, חזר ובנייה, את אמר חזר
עריס למקומו, ודכוותה חזרו פיסקי עריס למקומן.

רבי יוסי בשם רבי יוחנן מעשה ששרף רבי יוחנן בן נורי
בנגניגר. מה שרף? פיסקי עריס שרף. ר' חייא בשם ר'

יוחנן מעשה ששרף ריב"נ בנגניגר. מה שרף? בין עריס לגדר
שרף. אמר רבי יוסי קשייתה קומי רבי יעקב בר

אחא ניחא פיסקי עריס שרף, דברי חכמים חלוקין עליו.
בין עריס לגדר שרף,6:1 דברי חכמים חלוקין עליו?!

ולא שמיע דאמר רבי יעקב בר אחא איתפלגון רבי יוחנן
ור"ש בן לקיש, עריס עצמו %כל שלא הרחיק בעריס

מהו שיקדש?% מהו? רבי יוחנן אמר אסור ומקדש, ר"ש בן
לקיש אמר אסור ואינו מקדש.

והוא %שמקילין "ליתן עבודתו וכו' בעריס שיוצא מן
הכותל מתוך קרן...% שיהא בקרן זוית ארבעה טפחים

כדי מקום. תנינן הכא דר' יוסי ותנינתה תמן 5:4. אילו
תנינתה הכא ולא תנינתה תמן הוינן אמרין הכא על

ידי שהיא הלכת עריס את אמר מותר. הוי צורכה מתני תמן. או אלו תנינתה תמן ולא תנינתה הכא, הוינן

אמרין תמן על ידי שהוא מגופף מארבע רוחותיו את אמר אסור, הכא על ידי שאינו מגופף מארבע רוחותיו את

אמר מותר. הוי צורכא מתניא הכא וצורכא מתניא תמן.

%נוסח אחר לכאילו מטוטלת תלוייה% תמן אמר, את רואה כילו שפוד של מתכת תחוב בו. שמעון בר בא

בשם רבי יוחנן עד מקום שהוא נקמז.

רבי חמא בר עוקבא בשם רבי יוסי בן חנינא תחת האשכולות אסור ומקדש. תחת העלין לא. אמר רבי יוסי

אפילו תחת העלין אסור ומקדש:

מסכת כלאיים פרק ז

הלכה א משנה [1]המבריך את הגפן בארץ אם אין עפר על גבה שלשה טפחים לא יביא זרע עליה אפילו הבריכה בדלעת או בסילון. הבריכה בסלע, אף על פי שאין עפר על גבה אלא שלש אצבעות, מותר להביא זרע עליה.

הארכובה שבגפן אין מודדין אלא מעיקר השני:

גמרא לא יביא זרע "עליה" הא מן הצד מותר. מה נן קיימין? אי משום זרעים באילן, למה לי גפן אפילו שאר כל האילן![2] אי משום עבודה,[3] ניתני ששה! אלא כר' עקיבה דרבי עקיבה אמר שלשה.[4] אין כרבי עקיבה אפילו מן הצד ניתני שלשה! רבי ירמיה בשם רבי חייה בר אבא משום זרעים על גבי הגפן.[5]

תמן תנינן מרחיקין את הזרעים ואת המחרישה ואת מי רגלים מן הכותל שלשה טפחים. רבי ירמיה אמר רבי חמא בר עוקבא מקשי תמן את אמר השרשין מהלכין מן הצד והכא את אמר אין השרשין מהלכין מן הצד! אמר רבי יוסי כאן וכאן אין השרשין מהלכין מן הצד. אלא שהן עושין עפר תחוח והן מלקין ארעיתו של כותל. תדע לך שהוא כן דתנינן תמן מי רגלים ומי רגלים מהלכין מן הצד?! התיב רבי יוסי בי רבי בון והתנינן מחרישה אית לך מימר מחרישה מהלכת מן הצד?!

אפילו הבריכה בדלעת או בסילון. הדא דתימר בסילון של חרס, אבל בסילון של אבר אינו צריך עד שיהא שם שלשה טפחים עפר מלמעלן.

---

[1] צצ
[2] "אסור "עליה" משום "הרכבה
[3] דשייך רק בגפן
[4] הרחקת גפן יחידי
[5] החמירו רק בזרעים ע"ג גפן

הבריכה בסלע. הדא דתימא בהדין צלמא[6] ברם בהדין רכיכה מתפתפת היא

והאי[7] בשאין הראשון נראית, אבל אם היה הראשון נראה, נותן ששה טפחים לכאן, וששה טפחים לכאן. תדע לך שהוא כן דתנינן דבתרה: [8]המבריך שלשה גפנים ועיקריהן נראין. ותני עלה במה דברים אמורים?[9] לענין הכרם, אבל לענין עבודה, נותן ששה טפחים לכאן וששה טפחים לכאן:

הלכה ב משנה המבריך שלש גפנים ועיקריהן נראין,[10] רבי לעזר בי רבי צדוק אומר: אם יש שם ביניהם מארבע אמות ועד שמנה הרי אלו מצטרפות,[11] ואם לאו אינן מצטרפות.

גפן שיבשה,[12] אסורה ואינה מקדשת. רבי מאיר אומר אף צמר גפן[13] אסור ואינו מקדש. רבי אלעזר בר ר' צדוק אומר משמו: אף "על גבי הגפן"[14] אסור ואינו מקדש.

אלו אסורין ולא מקדשין: [15]מותר חורבן הכרם, מותר מחול הכרם, מותר פיסקי עריס, מותר אפיפירות.

אבל תחת הגפן, ועבודת הגפן, וארבע אמות שבכרם, הרי אלו מקדשין:

גמרא אמר רבי לעזר הלכה דרבי מאיר היא. ניחא בסיתווא אבל בקייטא.[16] אית אתרין דמתרן טרפיהן אפילו בקייטא.

---

[6] קשה=

[7] אין מודדין לה אלא מעיקר השני...

[8] 7:2

[9] אים לאוו אינן מצטרפות....

[10] כבר צצו עיקרן "החדש" ונראין למעלה מן הקרקע

[11] והוי "כרם" (שיש 6 גפנים)

[12] וזרע שם תבואה

[13] cotton

[14] מעביר עציץ "ע"ג גפן"

[15] פירקי 4,5,6

[16] בקיץ, הרי רואין שאינו דומה לגפן?

רבי שמואל בשם רבי זעירא "על גבי זמורה" היא מתניתא. רבי בון בר חייא בשם רבי שמואל בר רב יצחק: לאויר עשרה היא מתניתא.[17]

אמר רבי יוסי הוינן סברין כרם יש לו אויר, גפן יחידית אין לה אויר. מן מה דאמר רבי בון בר חייא בשם ר' שמואל בר רב יצחק לאויר עשרה היא מתניתא. הדא אמרה אפי' גפן יחידית יש לה אויר:

[18]מותר מחול הכרם, ארבע אמות. מותר חורבן הכרם, ארבע אמות. מותר פיסקי עריס, ששה טפחים. מותר אפיפירות ששה טפחים.

בנתיים מהו?[19] רבי יוחנן אמר אסור ומקדש רבי שמעון בן לקיש הוא הדא הוא הדא

**********????????הגהתי פה????????*********

[20]למה לי חורבנו אפילו מטעתו,[21] כרם קטן הוא, אין לו מחול![22]
אלא כי נן קיימין בכרם גדול[23] שנטעו על מטע כרם קטן.[24]

אמר רבי זעירא הדא אמרה כרם גדול[25] שנטעו מטע שש עשרה על שש עשרה אין לו מחול.[26] אין תימר שמנה על שמנה, תוכו אסור ומקדש, חוצה לו לא כל שכן.

אמר רבי יוסי אין לוקין אלא על עיקר הכרם:

---

[17] כל 10 טפח למעלה מגפן, אסור להשים עציץ
[18] כל מה שחייבוהו "להותיר"—בדיעבד, אינו מקדש
[19] זורע בין שתי שורות
[20] סובר "מותר מחול כרם"=נשאר רק שתי שורות סמוך לגדר
[21] """"""""""""נטע מתחילה 2 שורות
[22] "כרם של 2 שורות, אין לו איסור "מחול
[23]בת 3 שורות
[24] 4-8
[25] 3 שורות
[26] אפילו אין שם 12 שרי

הלכה ג משנה המסכך את גפנו על גבי תבואתו של חבירו, הרי זה קידש וחייב באחריותו. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים: אין אדם מקדש דבר שאינו שלו. אמר רבי יוסי מעשה באחד שזרע את כרמו בשביעית, ובא מעשה לפני רבי עקיבה ואמר אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו:

גמרא כתיב (דברים כב) לא תזרע כרמך כלאים אין לי אלא כרמך. כרם אחר[27] מנין? ת"ל כרם ולא כלאים. אמר רבי לעזר דרבי מאיר היא, דרבי מאיר אמר אין לגוי קנין בארץ ישראל לפוטרו מן המעשרות. אמר ר' יוחנן דברי הכל היא. תיפתר בגוי שזרע כרמו כלאים ולקחו ממנו ישראל. רבי יונה ורבי יוסה תרויהון אמרי דרבי מאיר היא:

ה"נעבד"[28] אית תניי תני: בין שלו בין של אחרים אסור. אית תניי תני: שלו אסור של אחרים מותר. הוון בעיי מימר מאן דאמר בין שלו בין של אחרים אסור, רבי מאיר ורבי יודה. מאן דאמר שלו אסור ושל אחרים מותר, רבי יוסה ורבי שמעון. רבי יוסה בשם רבי לא דברי הכל היא. כמה דתימר תמן דבר שיש בו רוח חיים אף על פי שאינו נאסר להדיוט נאסר לגבוה, ודכוותה דבר שאינו שלך אף על פי שאינו נאסר להדיוט נאסר לגבוה.

רבי שמעון בן לקיש אמר: קנסיה דר' מאיר[29] ועבד עובדא דכוותיה מן הדא: המסכך את גפנו על גבי תבואתו של חבירו וכי מה עשה מעשה? אלא כשהוסיף לפי דעתו הוא מוסיף.[30] חד בר נש חוי סלעיה לרבי לעזר אמר ליה טבא היא! ואיפסלית, אתא עובדא קומי רבי שמעון בן לקיש וקנסיה מן הדא: המראה דינר

---

[27] =עכו"ם

[28] משתחווה לבהמה פסול לקרבן

[29] רק ר"מ ס"ל "חייב באחריותו" (דגרמא הוא)

[30] אף שנחשב כ"גרמא"—שאינו נאסר מיד—קניס ר"מ, ומחייב לשלם

לשולחני ונמצא רע, חייב לשלם מפני שהוא נושא שכר. ורבי לעזר נושא שכר?! רבי יעקב בר אחא בשם ר' אבונא המחזיק בו כנושא שכר.[31]

רבי יוסי בי רבי בון לא אמר כן,[32] אלא, רבי לעזר אמר קנסיה דרבנין. רבי שמעון בן לקיש אמר קנסיה דר' מאיר. כך אתא עובדא,[33] שאל רבי שמעון בן לקיש לרבי לעזר ההן קנסא דמאן? אמר ליה דרבנין.[34] אמר ליה פוק שלם!

אמר ר' יוחנן הכל מודים[35] בענבים שהן אסורות. אמר ליה ר' לעזר האוסר אינו נאסר, ושאינו אוסר נאסר?![36] מה פליגין[37] במסכך את גפנו על גבי תבואתו של חבירו. אבל המסכך את גפנו של חבירו ע"ג תבואתו, כל עמא מודיי שהאוסר נאסר.

המסכך גפנו של חבירו ע"ג תבואתו של חבירו. נישמעינה מן הדא: אמר רבי יוסי מעשה באחד שזרע את כרמו בשביעית ובא מעשה לפני רבי עקיבה ואמר: אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. הרי אין הגפן שלו, ואין התבואה שלו, ואיתתבת:[38]

הלכה ד משנה האנס שזרע את הכרם ויצא מלפניו, קוצרו אפילו במועד. עד כמה הוא נותן לפועלים? עד שליש. יותר מיכן[39] קוצר כדרכו והולך, אפי' לאחר המועד.

מאימתי הוא נקרא אנס? משישקע:[40]

גמרא רבי בא בר יעקב בשם רבי יוחנן כיני מתניתא: "מותר"

[31] סומכין עליו
[32] מעשה שהיה כך היה:
[33] מראה סלע ונמצא רע
[34] אף רבנן מודו
[35] ר"י ור"ש
[36] התבואה ה"אוסר" אינו נאסר, ואיך ייאסר ה"נאסר"=כרם?
[37] ריו"ח ור"א
[38] והושבה להיתר
[39] אים אינו מוצא פועלים בזול
[40] עד אימתי" נקרא "אנס" לעניין שאינו יכול "לאסור" כרם חבירו? עד שישקע שם בעלים ממנה".

לקוצר אפילו במועד.[41]

עד כמה הוא נותן לפועלים? עד שליש. רב הונא ורב ששת חד אמר שליש לשכר. וחרנא אמר שליש לדמים:

מאימתי נקרא אנס משישקע. אמר רבי אחא נתייאשו הבעלים, ולא נשתקעו הבעלים, איסורו דבר תורה.[42] נשתקעו הבעלים, ולא נתייאשו, איסורן מדבריהן.

ויש קרקע נגזל? אמר רבי לא, אף על פי שאין קרקע נגזל יש ייאוש לקרקע:

הלכה ה משנה הרוח שעילעלה[43] את הגפנים על גבי תבואה יגדור מיד, ואם אירעו אונס מותר.

תבואה שהיא נוטה תחת הגפן, וכן בירק, מחזיר ואינו מקדש.

מאימתי תבואה מתקדשת? משתשליש. וענבים משיעשו כפול הלבן. תבואה שיבשה כל צורכה, וענבי' שבישלו כל צרכן אינן מתקדשות:

גמרא וכבן עזאי יספר. אשכח תני רבי עקיבה אמר יחזיר. בן עזאי אמר יספר.

מאימתי מתקדשת, משתשליש. אית תניי תני משתשריש. מאן דתני משתשליש, מסייעא לרבי יוחנן. מאן דאמר משתשריש, מסייעא לרבי הושעיא.[44]

וענבים משיעשו כפול הלבן. א"ר חנניה בריה דרבי הלל דכתיב (דברים כב) ותבואת הכרם.

כיני מתני' אינן מתקדשות:

---

41 "אבל אינו "חייב

42 כיון שיש "ייאוש" קנאו האנס, ויכול לאסור

43 נשבה רוח והרי ענפי גפן ע"ג התבואה

44 5:6

הלכה ו משנה עציץ נקוב מקדש בכרם,[45] ושאינו נקוב אינו מקדש. רבי שמעון אומר זה וזה אסורין[46] ולא מקדשין.

המעביר עציץ נקוב בכרם, אם הוסיף במאתים, אסור:[47]

גמרא תני אין בין עציץ נקוב לעציץ שאינו נקוב אלא הכשר זרעים בלבד.[48] כרבי שמעון[49] ברם כרבנן אית חורנין: עציץ נקוב מקדש בכרם ושאינו נקוב אינו מקדש, התולש מעציץ נקוב חייב משאינו נקוב פטור.

עציץ נקוב אינו מכשיר את הזרעים ושאינו נקוב מכשיר את הזרעים. רבי יוסי אמר לה סתם, רבי חנינא מטי בה בשם רבי שמואל בר רב יצחק: התורה ריבתה בטהרת זרעים. מה טעם? (ויקרא יא) וכי יפול מנבלתם על כל זרע זרוע אשר יזרע טהור הוא.

תני עציץ שאינו נקוב מעשרותיו מהלכה,[50] ותרומתו אינה מדמעת, ואין חייבין עליה חומש.

רבי יוסי בעי מהו לומר על פיתו המוציא לחם מן הארץ? רבי יונה בעי כן דלעת כתלוש הוא לסכך בו? רבי יודה בר פזי בעי נטע חמש גפנים בחמשה עציצין שאינן נקובין, ועשאן שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב את אמר כרם הוא. הפכו ויש כרם מיטלטל?

שמואל אמר במעביר תחת כל גפן וגפן.[51] אמר רבי יוחנן לאויר

---

[45] אוסר הכרם=

[46] אסור לעשות כן

[47] "העציץ", ואינו מקדש ה"כרם"(עי' בגמ')

[48] "נקוב" אינו מתכשר

[49] דס"ל "נקוב" חשוב נמי כתלוש

[50] מדרבנן=

[51] שהוסיף 200 בסך הכל לפיכך לא נאסרו הגפנים—דהיו שם זמן מועט—רק העציץ

עשרה היא מתניתא.[52]

העביר חמשה עציצין נקובים תחת גפן אחת,[53] תפלוגתא דרבי לעזר ורבי יוחנן.[54] האוסר אינו נאסר ושאינו אוסר נאסר?! אבל אם העביר עציץ אחד תחת חמש גפנים כל עמא מודיי שהאוסר נאסר:

[52] ואמרי' לעיל דאינו מקדש
[53] וכל אחד לא שהה כזמן
[54] 7:3

מסכת כלאיים פרק ח

הלכה א משנה כלאי הכרם אסורין מלזרוע ומלקיים ואסורין בהנאה. כלאי זרעים אסורין מלזרוע ומלקיים ומותרין באכילה וכל שכן בהנאה. כלאי בגדים מותרין בכל דבר ואינן אסורין אלא מללבוש. כלאי בהמה מותרין לגדל ולקיים ואינן אסורין אלא מלהרביע. כלאי בהמה *וולדות שנולדו מן כלאיים* אסורין זה עם זה:

גמרא כלאי הכרם אסורין כו'. כתיב (דברים כב) לא תזרע כרמך כלאים. אין לי אלא הזורע. מקיים מניין? ת"ל וכרם ולא כלאים מה כרבי עקיבה? דר"ע אומר המקיים עובר בלא תעשה. אמר רבי יוסה דברי הכל היא הכל מודים באסור שהוא אסור בשלא קיים ע"י מעשה. אבל אם קיים ע"י מעשה לוקה. כהדא דתני המחפה בכלאים לוקה.

מניין שהוא אסור בהנייה נאמר כאן פן תקדש. ונאמר להלן פן תווקש בו. מה פן האמור להלן אסור בהנייה אף פן שנאמר כאן אסור בהנייה. ואית דבעי מימר נאמר כאן פן תקדש ונאמר להלן (דברים כג) ולא יהיה קדש מבני ישראל. מה קדש שנאמר להלן אסור בהנייה אף כאן אסור בהנייה. - אמר רבי חונא ביאתו אסורה בהנייה- אית דבעי נישמעינה מן הדא דאמר רבי חנינא פן תקדש פן תוקד באש:

כתיב (דברים כב) לא תזרע כרמך כלאים מלמד שאינו חייב עד שיזרע שני מינים בכרם דברי רבי יאשיה. רבי יונתן אמר אפי' מין אחד. על דעתיה דרבי יונתן כתיב (ויקרא יט) שדך לא תזרע כלאים לאיזה דבר נאמר לא תזרע כרמך כלאים. חברייא אמרין להחמיר עליו אפילו מין אחד. על דעתיה דרבי יאשיה שדך לא תזרע כלאים לאיזה דבר נאמר לא תזרע כרמך כלאים? חברייא אמרין להתרייה שאם התרו בו משום שדך לוקה משום כרמך לוקה. א"ר בון בר חייא ליתן לו שיעור אחרת כאן ששה טפחים וכן ארבע אמות.

???מה נן קיימין? אם בשעשה גדר מבפנים בטל הכרם! אם בשעשה גדר מבחוץ זהו המחול! אלא כי נן קיימין בשדה שהיה שם שדה תבואה והקריח לתוכה ארבע אמות. ואתיא כדאמר רבי חנינה אין האוסר נעשה מחיצה להציל. סברין מימר אוסר נעשה מחיצה ליאסר. ??? ציור

על דעתיה דרבי יונתן כתיב שדך לא תזרע כלאים לאיזה דבר נאמר לא תזרע כרמך כלאים? הא דאמר רבי הילא הן דאת אמר לא אמר' למה את אמר.*מה שאתה אומר לא ניתן להיאמר ולמה אתה אומרו!!* או כהא דאמר רבי זעירא לא תזרע כרמך כלאים עיקר כרמך כלאים לא תזרע. *לאסור*

אפילו כבר נטוע עיקר הכרם

רבי יודן קפודקיא בעא קומי רבי יוסי, תמן *לעניין כלאי זרעים* את אמר אין זרעי אילן קרויין זרעים. והכא *הכשר זרעים* את אמר זרעי אילן קרויין זרעים. אמר ליה תמן מיעט הכתוב את שאין דרך בני אדם להיות קורין זרעים. ברם הכא ריבה הכתוב (ויקרא יא) על כל זרע זרוע אשר יזרע.

אמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי המחפה בכלאים לוקה. א"ל רבי יוחנן ולאו מתניתא היא! "כלאים בכרם" *יש חורש חרישה אחת וחייב 8 מלקיות* איך אפשר כלאים על ידי חרישה? לא במחפה! והוה רבי יניי מקלס ליה הזלים זהב מכיס וגו' (משלי ד) (משלי ד) בני אל ילוזו מעיניך תן לחכם ויחכם עוד ישמע חכם ויוסף לקח. אמר ליה רבי שמעון בן לקיש בתר כל אילין קילוסיא יכיל אנא פתר לה *מתני' דמכות* כרבי עקיבה דרבי עקיבה אמר המקיים כלאים עובר בלא תעשה. כלום אמר רבי עקיבה אלא לעבור שמא ללקות?! והכא ללקות אנן קיימין! *ע"כ במחפה,ומחפה כזורע!* ועוד מן הדא דתנינן שביעית, אית לך מימר שביעית דרבי עקיבה! *ע"כ משום "זורע" בשביעית (ל"ש "מקיים"!)* פתר לה שביעית דרבי לעזר

דרבי לעזר אמר לוקין על החרישה בשביעית. רבי יוחנן אמר אין לוקין על החרישה בשביעית. מה טעם דרבי לעזר (ויקרא כה) ושבתה הארץ שבת לה' כלל. שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור פרט. הזרע והזמר בכלל היו ולמה יצאו להקיש אליהן ולומר לך מה זרע וזמר מיוחד שהן עבודה בארץ ובאילן אף כל דבר שהוא עובדה בארץ ובאילן. מה עבד לה רבי יוחנן? שני דברים הן ושני דברים יצאו מן הכלל אינון חולקין *באו "לחלק שחייב עכאו"א*. ולית ליה לרבי אלעזר חולקין? אית ליה לחלוק אינון חולקין הא ללמד מלמדין! ולית ליה לרבי יוחנן מלמדין? שנייא היא שהכלל בעשה ופרט בלא תעשה אין עשה מלמד על לא תעשה ואין לא תעשה מלמד על עשה.

על דעתיה דרבי אלעזר ניחא מותר לחפור בה בורות שיחין ומערות. על דעתיה דרבי יוחנן מהו לחפור בה בורות שיחין ומערות? כשם שאין מלמדין לענין איסור כך לענין היתר לא ילמדו!
א"ר בא קרתיגנייא טעם דרבי יוחנן (שם) שש שנים תזרע שדך לא בשביעית ושש שנים תזמור כרמך לא בשביעית. כל לא תעשה שהוא בא מכח עשה עשה הוא:

ועובר בעשה. רבי ירמיה אמר עובר בעשה. ורבי יוסה אמר אפילו עשה אין בו *בחרישה*. ליידא מילה כתיב (ויקרא כה)

ושבתה הארץ שבת לה'? לענין לא תעשה שבו=*זריעה*.

יכול יהו לוקין על ה"תוספות שבו"? רבי יוחנן פתר מתניתא יכול יהו לוקין על חרישה בשביעית. ר' לעזר פתר מתניתא יכול יהו לוקין על איסור שני פרקים הראשונים. אית תניי תני שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמר כרמך. אית תניי תני שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור מסייעא לר' לעזר.

מתניתא פליגא על רבי לעזר השמר לא תעשה. וכתיב (דברים יב) שם תעלה. שם תעשה=*שחיטה וזריקה*. בגין דכתיב הא, אילו לא כתיב עשה הוא!! שלא תאמר כמה דתימ' גבי שבת חפץ חרץ נעץ אינו חייב אלא אחת. ודכוותה שחט זרק והעלה לא יהא חייב אלא אחת. לפום כן צריך מימר חייב על כל אחת ואחת.

רבי זעירא רבי חייה בר אשי בשם כהנא הנוטע בשבת חייב משום זורע. רבי זעירא אמר הזומר כנוטע.*כ "זומר" יש לחייבו משום שם "נוטע"* נטע וזמר בשבת על דעתיה דכהנא חייב שתים על דעתיה דרבי זעירא אינו חייב אלא אחת.*ס"ד ד"נוטע" כזומר!* כלום אמר רבי זעירא אלא הזומר כנוטע שמא הנוטע כזומר?!*וודאי דנוטע חייב משום זורע!* הכל היה בכלל זריעה יצאת זמירה להחמיר על עצמה.*לעניין שביעית*

מפני שיצאת זמירה להחמיר על עצמה את פוטרו משום זורע הוי לא שנייא בין על דעתיה דכהנא בין על דעתיה דרבי זעירא חייב שתים:

הלכה ב משנה בהמה עם בהמה וחיה עם חיה בהמה עם חיה וחיה עם בהמה טמאה עם טמאה וטהורה עם טהורה טמאה עם טהורה וטהורה עם טמאה אסורין לחרוש ולמשוך ולהנהיג:

המנהיג סופג את הארבעים והיושב בקרון סופג את הארבעים. רבי מאיר פוטר. והשלישית שהיא קשורה לרצועתיהן אסורה:

גמרא בהמה עם בהמה כו'. יכול לא יהא מעמיד זכרים אצל הנקבות ונקבות אצל הזכרים? תלמוד לומר (ויקרא ד) בהמתך לא תרביע אין את אסור אלא מלהרביע אבל מעמיד את זכרים אצל נקבות ונקבות אצל זכרים. וכי מה עשה מעשה? לא בשהטיל, ולפי דעתו הוא מטיל.*עיקר האיסור היא הרביעה, והיא נעשית על "דעת" הבהמה*

איסי בן עקביה אמר אסור לרכב על גבי פרדה מקל וחומר,

ומה אם בבגדים שאת מותר ללבוש זה על זה את אסור בתערובתן, בהמה שאת אסור להנהיג בה בזו עם זו לא כל שכן את אסור לרכוב עליה! והא כתיב (שמואל ב יג) וירכבו איש על פרדו וינוסו! אין למדין מן המלכות. והא כתיב (מלכים א א) והרכבתם את שלמה בני על הפרדה אשר לי. בריה משׁשת ימי בראשית היתה.

רבי חמא בר עוקבא בשם רבי יוסי בי רבי חנינה אמר המנהיג בקול בכלאים לוקה. ותני כן הנהיגה המשיכה קרא לה ובאת אחריו נתחייב בה לשלם כשואל. והתני שמואל היתה עומדת חוץ לתחום וקרא לה ובאת אחריו הרי זה פטור! תמן לדעתה היא מהלכת. ברם הכא על כורחה היא מהלכת.=*מכיון שנכנס לרשות אחר* והתני טיפח כנגד עינו וסימייה כנגד אזנו וחרשה לא יצא לחירות! אמר רבי לעזר בי רבי יוסי קומי רבי יוסי שנייא היא שהוא יכול לברוח.*עבד הוא בר דעת* תדע לך שהוא כן דתני תפש בו הרי זה חייב.

היושב בקרון רבנין אמרין משקל הוא=*מסייע בהנהגה*. ר' מאיר אמר אינו משקל.

בראשונה לא היו אלא שתים דכתיב (בראשית מא) וירכב אותו במרכבת המשנה אשר לו. עמד פרעה ועשה שלש דכתיב

(שמות יד) ושלישים על כולו. עמדה מלכות הרשעה ועשה אותן ארבעה:

הלכה ג משנה אין קושרין את הסוס לא בצדדי הקרון*הנמשך ע"י שוורים* ולא לאחר הקרון. ולא את הליבדקס לגמלים.

רבי יהודה אומר כל הנולדים מן הסוס=*אמן סוסה* אף על פי שאביהן חמור מותרין זה עם זה. וכן הנולדין מן החמור, אף על פי שאביהן סוס, מותרין זה עם זה. אבל הנולדים מן הסוס עם הנולדין מן החמור, אסורין זה עם זה*הכל הולך אחר האם*:

גמרא אין קושרין את הסוס לא לצדדי הקרון ולא לאחר הקרון. תני רבי מאיר פוטר. אם היה מסייעו בין במעלה בין בירידה הכל מודין שהוא אסור. אמר רבי יוחנן מפני שזה נושא עצלותו של זה וזה נושא עצלותו של זה. רב אמר מפני שנושאין את החבל שבנתים.

רבי ירמיה בעי קשרן בשערן? מה נן קיימין אם בשקשרו בשערו, כך אנו אומרים אסור להרכיב בהמה על גבי חבירתה?!*וכי אסור לקשור בהמה בחבירתה?* אם בשקשרו החבל בשערו, נאמר מפני שהן נושאין את החבל שבנתים!

רבי יונה אמר איתפלגון רב ורבי יוחנן. רבי יוחנן אמר מפני שזה נושא עצלותו של זה וזה נושא עצלותו של זה. רב אמר מפני שהן נושאין את החבל שבנתים. מה נפק מן ביניהון?......
קשרו בשערו בין על דעתיה דרב בין על דעתיה דרבי יוחנן פטור.

ולא הליבדקס אית תניי תני ניברקוס. מאן דאמר ליבדקס שם ליבוי על שם (דנייאל יא) לובים וכושים במצעדיו. מ"ד ניברקוס אבהטס. מהו אבהטס חמר סלק.

רבי יונה רב הושעיא בעי גרים הבאים מליבוי מהו להמתין להם שלשה דורות.*מי הוי כמצריים?* אמר רבי יונה בוצרייה, מן מה דאנן חמין ההן פולא מצריי, כד רטיב*כאשר היא לחה קורין אותה...* אינון צווחין ליה "לובי" כד הוא נגיב אינון צווחין ליה פול "מצריי". הדא אמרה גר מלובי צריך להמתין ג' דורות. הדא אמרה היא לוב היא מצרים.
רבי יצחק בר נחמן בשם רבי הושעיה הלכה כדברי התלמיד. דברי חכמים כל מין פרידות אחד.

ואלו הן הסימנין אמר רבי יונה כל שאזניו קטנות אמו סוסה ואביו חמור. גדולות אמו חמורה ואביו סוס.

רבי מנא מפקד לאילין דרבי יודן נשיאה אין בעיתון מיזבון מולוון*כאשר אתם רוצין לקנות פרדות* אתון זבנין לו אזניהון דקיקין שאמו סוסה ואביו חמור.

הלובן מן האיש שממנו מוח ועצמות והגידים. והאודם מן האשה שממנו העור והבשר והדם. והרוח והנפש והנשמה משל הקב"ה. ושלשתן שותפין בו.

רבי בא רבי יהודה בשם רב מודים חכמים לרבי יהודה בסוס בן סוס בן חמור עם חמור בן חמור בן סוס. *שאסורים זה עים זה*

רבי חגיי רבי זעירא בשם רבי איסי בני עזים בני רחלים אסורים זה עם זה. ולא כן נן אמרין?! עז בן עז בן רחל עם רחל בן רחל בן עז:*קמ"ל אפי' בכה"ג אסורין דמודין חכמים בזה*

הלכה ד משנה הפרוטיות*לא ידוע אים נולדו מסוסה או חמורה* אסורות. והרמך *פרד שאימו סוסה* מותר.
ואדני השדה חיה רבי יוסי אומר מטמאות באהל כאדם.

הקופד וחולדת הסנאיןhedgehog and weasel חיה
חולדת הסנאין רבי יוסי אומר בית שמאי אומ' מטמא בכזית במשא וכעדשה במגע. *חומרי בהמה וחומרי שרץ*
שור הבר מין בהמה. רבי יוסי אומר מין חיה.
כלב מין חיה. רבי מאיר אומר מין בהמה.

החזיר מין בהמה. הערודarabian onager מין חיה.
הפיל והקוף מין חיה.
ואדם מותר עם כולן לחרוש ולמשוך:

גמרא הפרוטיות אסורות והרמך מותר כו'. רבי אימי בשם רבי לעזר רמכה דלא כלינס. כמה דתימר (אסתר ח) בני הרמכים.

אדני השדה חיה. ייסי ערקי??? בר נש דטור הוא והוא חיי מן טיבורייה איפסק טיבורייה לא חיי.

רבי חמא בר עוקבא בשם רבי יוסי בן חנינה טעמא דרבי יוסי (במדבר יט) וכל אשר יגע על פני השדה בגדל על פני השדה.

הירודות והנעמית הרי הן כעוף לכל דבר. והנחש הרי הוא

כחיה. רבי חייה בשם רבי יוחנן ששה ספיקות הן הצלף באילן כבית שמאי. כלי חרס בכלי נתר כבית שמאי. חולדת הסנאים בשרצים כבית שמאי. פול מצרי בזרעים. ואנדרוגינוס באדם. כוי בחיה דברי הכל.שני האחרונים הם "ספק" לכו"ע

רבי חמא בר עוקבא אמר ואמה טריקסין.=*פנים-חוץ* מהו ואמה טריקסין? רבי יונה בוצרייה אמר טריכסון

מה מבפנים? מבחוץ?*הנחשב כק"ק או כהיכל?* אמר רבי יוסי מן מה דכתיב (מלכים א ו) וארבעים באמה היה הבית הוא ההיכל לפני הדא אמרה מבפנים. אמר ליה רבי מנא והכתיב (דברי הימים ב ג) ויעש את בית קדש הקדשים עשרים אמה אורך ועשרים רוחב הדא אמרה מבחוץ:
שור בר מין בהמה. רבנין אמרין מיכא הוה וערק לתמן. רבי יוסי אמר עיקריה מן תמן הוה. הא שור עם שור בר אינן כלאים דלא כרבי יוסה דרבי יוסה אמר כלאים. ואילין דמתרגמין *דברים 14:15* ותורי בר וראמנין כרבי יוסה.

רבי בא בשם רבי שמואל אווז עם אווז מדבר כלאים זה בזה.

אווז עם אווז הים תני רבי יודה בן פזי דבר דליה ולא ידעין מאן

תני *לאיסור או להיתר*

קל וחומר מה אם בשעה ששניהן ביבשה את אמר אסור. בשעה שאחד ביבשה ואחד בים לא כל שכן! ואדם מותר בכולן לחרוש ולמשוך. כתיב (דברים כב) לא תחרוש בשור ובחמור יחדו. בשור ובחמור אין את חורש. אבל חורש את בשור עם אדם בחמור עם אדם:

פרק ט

הלכה א משנה אינו אסור משום כלאים אלא צמר ופשתים. ואינו מטמא בנגעים אלא צמר ופשתים. אין הכהנים לובשין לשמש במקדש אלא צמר ופשתים.

צמר גמלים וצמר רחלים שטרפן זה בזה אם רוב מן הגמלים מותר. אם רוב מן הרחלים אסור. מחצה למחצה אסור. וכן הקנבס והפשתןflax-hemp שטרפן זה בזה.

השיריין והכלך אין בהן משום כלאים אבל אסורין מפני מראית העין.

הכרים והכסתות אין בהן משום כלאים ובלבד שלא יהא בשרו נוגע בהן.

אין עראי לכלאים.

לא ילבש כלאים על גבי עשרה אפילו לגנוב את המכס:

גמרא אינו אסור משום כלאים כו'. כתיב (דברים כב) לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו. הייתי אומר אינו אסור אלא

מללבוש תלמוד לומר לא יעלה עליך. אי לא יעלה עליך הייתי אומר לא יפשיל את הקופה לאחוריו' תלמוד לומר לא תלבש מה מלבוש מיוחד דבר שהוא מהנה את הגוף אף אין לי אלא דבר שהוא מהנה את הגוף. לאי זה דבר נאמר לא יעלה עליך? רבי ניחה בר סבה רבי יוחנן בשם רבי זעירא שאם היה בגד גדול קצתו יש בו כלאים ומונח בארץ ומקצתו אין בו לא יכסה בו מצד השני.

הייתי אומר אפילו פשתן של ים אפילו קנבס? תלמוד לומר צמר ופשתים. מה צמר שאין לו שם לוויי אף כל דבר שאין לו שם לוויי. מניין שאין לו שם לוויי. אמר רבי יהושע בן לוי כתיב (מלכים ב ג) ומישע מלך מואב היה נוקד. מהו נוקד רועה. והשיב למלך ישראל מאה אלף כרים ומאה אלף אלים צמר. אין לך קרוי צמר אלא צמר אלים בלבד. אין מיטמא בנגעים אלא צמר ופשתים דכתיב (ויקרא יג) בבגד צמר או בבגד פשתים. יכול יהו מטמאין בין צבועין בין שאינן צבועין תלמוד לומר בגד צמר או בגד פשתים. מה פשתים כברייתה אף צמר כברייתו. אוציא את הצבוע בידי אדם ולא אוציא את הצבוע בידי שמים תלמוד לומר (שם) לפשתים ולצמר. מה פשתים לבנה אף צמר לבן.

תנינן תרין כללין ולא דמיין דין לדין. תנינן אין אסור משום כלאים אלא צמר ופשתים בין צבועין בין לבנין. תנינן אין

מטמא בנגעים אלא צמר ופשתים ובלבד לבנים. רבי יונה בוצרייה בעי קומי רבי מנא תמן את אמר בין צבוען בין לבנים. והכא את אמר ובלבד לבנים! אמר ליה שנייא היא ששנה עליו הכתוב צמר צמר שני פעמים מה פשתן כברייתה אף צמר כברייתו.

אמר רבי זעירא כתיב (ויקרא טז) כתונת בד קודש ילבש. בד שהוא עולה יחידי.*זה פשתן* והרי צמר עולה יחידי! פירש בקבלה (יחזקאל מד) ולא יעלה עליהם צמר בשרתם בשערי הפימית וביתה.*אלמא שימש בפנים בפשתן* [הא מבחוץ מותר לעלות עליהם]

מנין שהן מותרין בכלאים? שנאמר (שמות לט) ואת המצנפת שש ואת פארי המגבעות שש ואת מכנסי הבד שש משזר ואת האבנט שש משזר תכלת וארגמן ותולעת שני וכתיב (יחזקאל מד) פארי פשתים יהיו על ראשם ומכנסי פשתים יהיו על מתניהם ולא יחגרו ביזע. את דרש שש משש. שש מפארי. פארי מפארי.*וממילא ידעי' דשש פשתים, (ותכלת=צמר, הרי כלאיים!)*

מה שני תולעת דבר שיש בו רוח חיים *כגון תכלת מחלזון* אף כל דבר שיש בו רוח חיים. מה צמר שאין לו שם לווי אוף

פשתים שאין להם שם לווי.*לאפוקי קנבוס*

רבי יונה עולה בר ישמעאל בשם רבי לעזר צמר ופשתים שטרפן אסור. כיצד הוא עושה? מביא ליטרא ועוד צמר גמלים ומבטלן. אבא בר רב הונא בשם רבי ירמיה צמר ופשתים שטרפן בטלן. רב אמר אסור בתערובתן. מה מפליג? מה דאמר רב בשעשאו בגד בפני עצמו*אפי' חוט אחד של פשתן בבגד גדול של צמר, אסור* מה דאמר רבי ירמיה בההיא דבעי מערבתה עם חורן. *וכדר' יונה*

רבי הלל בי רבי וולס היה לו בגד בשלשים ריבוא דינר ויהביה לרבי ומצא בו כלאים ושרפו.

רבי מנא היה לו בגד בשלשים ריבוא דינר ויהביה לרבי חייא בר אדא אמר ליה זבנית למית, והוה עלוי עד דהוא מכרך *מכרוהו למת ועמוד עליו עד שכורכין אותו בו!.*

אמר רבי חגיי רבי שמואל בר יצחק מייתי מאנא מבי קצרא ומייתב עלוי עשרה וטין מפשפשין ליה. אמר רבי חגיי רבי שמואל בר רב יצחק הוה מפקד גו בייתיה דלא מוקמה נגל דעמר מיקמי נבל דכיתן בגין פיפה: *לא להושיב "כסא אריגה" של צמר ליד של פשתן, שמא ישכחו ויטלו משניהם לעשות*

שפה לבגד

השיריין והכלך כו'. השיריין= מטכסה*משי*. והכלך= אגבין קיסריי.*דומה לצמר וגדל סמוך לקסרי* אמר רבן שמעון בן גמליאל חזרתי על כל מפרשי הים ואמרו כלכה שמו:

אבל אסורין מפני מראית העין: רב אמר כל שהוא אסור מפני מראית העין אפילו בחדרי חדרים אסור. מתניתה פליגא על רב פשתן שצבעה בחרת =*שחור, יחשדוהו שהוא צמר* לא יעשה ממנה אימרה מפורסמה. בכרים ובכסתות מותר. מתניתא פליגא על רב נתפזרו מעותיו לפני עבודה זרה לא יהא שוחח ומלקטן שלא יהא כמשתחוה לעבודה זרה ואם היה מקום צנוע מותר. מתניתא פליגא על רב פרצופות שהן מטילין מים בכרכים לא יתן פיו על פיו שלא יהא כמנשק לע"ז ואם היה מקום צנוע מותר. מתניתא פליגא על רב אין שוחטין בגומא אבל עושה הוא גומא בתוך ביתו בשביל שיכנס הדם בתוכו ובשוק לא יעשה כן שלא יחקה את המינין. מתניתא פליגא על רב הגיע לחצר החיצונה שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם. מתניתא פליגא על רב ביב שהוא קמור ארבע אמות ברשות הרבים אין שופכין לתוכו מים בשבת.*אפי' שופכן מרשותו (וגם מכוסה 4 אמות ברה"ר) ומקלח מאליו לרה"ר, אסור--מפני מראית העין* ותני עלה אם היה מזחילה

מותר.*מותר לשפוך כל גגו, וירדו מן המזחילה* עונת גשמים מותר. צינורות מקלחין אסורין. תני בר קפרא אם היה מקום צנוע מותר. אילין פליגין על רב. ולית להון קיום:

בכרים וכסתות מותר. הדא דתימר בריקן, אבל במלא אסור. *אים מילאן מוכין, מפני שנכפפין ועולין על בשרו* בנתון על גבי מסטווה *ספסל של אבן* אבל בנתון על גבי המיטה*של חבלים* אפילו ריקן אסור.

הרי שהיה מהלך בשוק ונמצא לבוש כלאים. תרין אמוראין חד אמר אסור. וחרנה אמר מותר. מאן דאמר אסור דבר תורה. מאן דאמר מותר כההיא דאמר רבי זעירא גדול כבוד הרבים שהוא דוחה את המצוה בלא תעשה שעה אחת. תני אין מדקדקין במת*אין כהן חייב לצאת* ולא בכלאים בבית המדרש. רבי יוסי הוה יתיב מתני והוה תמן מיתא. מן דנפק ליה לא אמר כלום. מן דיתיב ליה לא אמר ליה כלום.

רבי אימי הוה יתיב מתני אמר חד לחבריה את לבוש כלאים. אמר ליה רבי אימי שלח מאנך ויהב ליה!*הפשט בגדיך ותן לו!*

תני אין עראי בכלאים בבית המקדש. והא תני כהן שיצא לדבר עם חבירו אם הפליגו טעון טבילה אם לשעה טעון קדוש

ידים ורגלים. כאן בבגדי זהב כאן בבגדי לבן.

לא יעלה עליך מותר להציעו תחתיך. אבל אמרו חכמים לא יעשה כן שלא תהא נימא אחת עולה על בשרו:

הלכה ב משנה מטפחות הידים מטפחות הספרים ומטפחות הספג אין בהן משום כלאים. רבי לעזר אוסר.
ומטפחות הספריםbarbers אסורות משום כלאים:

גמרא תמן תנינן שלש מטפחות הן. של ידים טמאה מדרס ושל ספריםbarbers טמאה טמא מת. של תכריך נבלי בני לוי טהורה מכלום. רבי לא בשם רבי יוחנן מפני שהוא נותנה *של ידיים*על הכסת וישן עליה. רב אמר מפני שהוא נותנה תחת אצילי ידיו.

רב אמר אסור והלכה כדברי האוסר. ולמה לא אמר כרבי לעזר. אית תניי תני מחלף.

רבי יוחנן יהב מפה על מנוי. ואינו אסור משום כלאים?! דלא ינבלון מנוי.*שלא יטנפו בגדיו* א"ר זריקן יהיבו לר' אבונא ביעתא במפה דאית ביה כלאים והוא לא מקבל, עד שלא יתכוונו בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים.

מטפחות ספרים. רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן מפני שהוא עושה אותה כמין תיק ונותן ספר תורתו עליה. רבי בא רבי חייא בר יוסף בשם רב מפני שהוא מחמם בה ידיו. אמר רבי בון בר חייא לרבי בא בלא כך אינו אסור משום כלאים?!

אמר ליה לא רב הוא, ורב אמר אסור והלכה כדברי האוסר.

אמר רבי יונה לרבי בא, ולמה לא אמר ליה מלא מסלקתה. אלו אמר ליה "בלא כך אינה אסורה בהנייה"?! מה הוה ליה מימור ליה! *היה יכול להשיב "תשובה מצחת" על דבריך: הא אסור ליהנות מס"ת, ואיך יחמם בן ידיו?!*

מטפחות הספג פעמים שהוא רואה את רבו ומתעטף בה. רבי אבהו בשם רבי יוחנן בלנרי נשים אסורין משום כלאים. היא בלנרי נשים היא בלנרי אנשים. מהו בלנרי נשים? רבנין דקיסרין אמרי אנטיטיה. מטפחות הספג. הדא דתימר במתכוין לשם מלבוש. אבל אם אינו מתכוין לשם מלבוש לא בדא:

הלכה ג משנה תכריכי המת ומרדעת של חמור אין בהן משום כלאים.

לא יתן את המרדעת על כתיפו אפילו להוציא עליה את הזבל. מוכרי כסות מוכרין כדרכן ובלבד שלא יתכוונו בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים. והצנועין מפשילין לאחוריהן במקל. תופרי כסות*של כלאיים* תופרין כדרכן ובלבד שלא יתכוונו בחמה מפני החמה ובשמים מפני הגשמים. והצנועין תופרין בארץ:

גמרא תכריכי המת כו'. דכתיב (תהלים פח) במתים חפשי. כיון שאדם מת נעשה חפשי מן המצות. רבי ציוה שלשה דברים בשעת פטירתו מן העולם

אל תזוז אלמנתי מביתי. ואל תספדוני בעיירות. ומי שניטפל בי בחיי יטפל בי במותי. אל תזוז אלמנתי מביתי. ולאו מתניתא היא אלמנה שאמרה אי איפשי לזוז מבית בעלי. אמר רבי דרוסא דלא יימרון לה ביתא דנשיותה הוא משועבד הוא לנישיותה.*שלא יאמרו בית הנשיא משועבד לנשיא!* אמר רבי לעזר בר יוסה כהדא דתני דרה בבתים כשם שהיתה דרה בהן ובעלה נתון במדינת הים. ומשתמשת בכלי כסף ובכלי זהב כשם שהיתה משתמשת ובעלה נתון במדינת הים. וניזונת כשם שהיתה ניזונת ובעלה נתון במדינת הים.

ואל תספדוני בעיירות מפני המחלוקת.

ומי שנטפל בי בחיי יטפל בי במותי. אמר רבי חנניה דציפורין כגון יוסי אפרתי ויוסף חפנים.

רבי חזקיה מוסיף אל תרבו עלי תכריכין. ותהא ארוני נקובה בארץ. מילתא אמרין בסדין אחד נקבר רבי. דרבי אמר לא כמה דבר אינש אזל הוא אתי. ורבנין אמרין כמה דבר אינש אזיל הוא אתי. תני בשם רבי נתן כסות היורדת עם אדם לשאול היא באה עמו מה טעמא (איוב לח) תתהפך כחומר חותם ויתיצבו כמו לבוש. אנטולינוס שאל לרבי מהו תתהפך כחומר חותם? א"ל מי שהוא מביא את הדור הוא מלבישו.

רבי יוחנן מפקד מלבשוני בורידיקאred לא חיוורין ולא אוכמין אין קמית ביני צדיקייא לא גבהת אין קימת ביני רשיעיא לא גבהת. רבי יאישה מפקד אלבשוני חוורין חפיתין.*בגדי לבן עים אימרא* אמרין ליה ומה את טב מן רבך? אמר לון ומה אנא בהית בעבדאי?!*האים אני בוש מעשיי?*

רבי ירמיה מפקד אלבשוני חוורין חפיתין אלבשוני בדרסייב*תי רגליים* יהבון מסנא ברגליי וחוטרא בידיי,shoes on my foot and staff in my hand ויהבוני על סיטרא*השכבוני על צדי*

אין אתא משיחא אנא מעתד.*אים יבא משיח אני מוכן*

צפריא אמרין מאן דאמר לן רבי דמך, אנן קטלי' ליה! אדיק לון בר קפרא רישיה מכסי מאנוי מבזעין.*הציץ להם בר קפרא, ראשו מכוסה, בגדיו קרועין* אמר לון מצוקים ואראלים תפוסין בלוחות הברית וגברה ידן של אראלים וחטפו את הלוחות. אמרין ליה דמך רבי? אמר לון אתון אמריתון! וקרעון. ואזל קלא דקרעון לגו פפתה, מהלך תלתא מילין. רבי נחמן בשם רבי מנא מעשה ניסין נעשו באותו היום ערב שבת היתה ונתכנסו כל העיירות להספידו ואשירוניה תמני עשרה כנישן,*העמידו ארונו ב18 בתי כנסיות* ואחתוניה לבית שריי, *קברוהו בבית שערים* ותלה לון יומא עד שהיה כל אחד ואחד מגיע לביתו וממלא לו חבית של מים ומדליק לו את הנר. כיון ששקעה החמה קרא הגבר. שרון מציקין*התחילו דואגים* אמרין דילמא דחללינן שבתא. יצתה בת קול ואמרה להן כל מי שלא נתעצל בהספדו של רבי יהא מבושר לחיי העולם הבא בר מן קצרא. כיון דשמע כן סליק ליה לאיגרא וטלק גרמיה*השליך עצמו* ומית. נפק בת קלא ואמרה ואפילו קצרא.

רבי הוה יתיב ליה בציפורין שבע עשרה שנין וקרא על גרמיה (בראשית מז) ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה. ויחי יהודה בציפורין שבע עשרה שנה. ומן גבין, עבד תלת עשרה

שנין חשש בשינוי.*ומתוכם, חשש 13 שנה בשיניו* אמר רבי יוסי בי רבי בון כל אותן שלש עשרה שנה לא מתה חיה בארץ ישראל ולא הפילה עוברה בארץ ישראל. ולמה חש שינוי? חד זמן עבר חמא חד עיגל מנכס*עבר עגל לשחיטה* געה ואמר ליה רבי שיזבי!! אמר ליה לכך נוצרת. ובסופה איך אינשמת?*איך נתרפא* חמתון קטלין חד קן דעכברין אמר ארפונון! (תהלים קמה) ורחמיו על כל מעשיו כתיב.

רבי הוה ענוון סגין והוה אמר כל מה דיימר לי בר נשא אנא עביד חוץ ממה שעשו זקני בתירה לזקני. דשרון גרמון מנשיאותיה ומנוניה. אין סליק רב הונא ריש גלותא להכא אנא מותיב ליה לעיל מיניי דהוא מן יהודה ואנא מבנימין דהוא מן דכריא ואנא מן נוקבתא. חד זמן אעל רבי חייא רובה לגביה אמר ליה הא רב הונא לבר! *הרי רב הונא עומד בחוץ!* נתכרכמו פניו של רבי. אמר ליה ארונו בא. אמר ליה פוק וחמי מאן בעי לך לבר *צא וראה מי עומד בחוץ--לשון נידוי.* ונפק ולא אשכח בר נש וידע דהוא כעיס עלוי. עבד דלא עליל לגביה תלתין יומין. אמר רבי יוסי בר בון כל אינון תלתין יומין יליף רב מיניה כללא דאוריתא. אמר רבי יוסי בר בון כל אינון תלתין יומין יליף רב מיניה כללא דאוריתא.

לסוף תלת עשרתי שניא ותלתוי יומיא' עאל אליהו לגביה

בדמות רבי חייא רובה. אמר ליה מה מרי עביד. אמר ליה חד שיניי מעיקרא לי. אמר ליה חמי לה לי!*הראה לי את שיניך!* וחמי לה ליה ויהב אצבעתיה עלה ואינשמת. למחר עאל רבי חייא רובה לגביה, א"ל מה עבידרבי *אמר לר"ח "אתה רפאתי את שיניי(כי אליהו נדמה לו בדמות ר"ח)* אמר אי לכם חיות שבארץ ישראל אי לכם עוברות שבארץ ישראל.*כ"ז שרבי בצער, לא הפילו, ועכשיו מה תהא עליכם!* אמר ליה אנא לא הוינא. מן ההיא שעתא הוה נהיג ביה ביקר.*היה רבי נוהג כבוד בר"ח (שהרי אליהו בא בדמותו)*
כד הוה עליל לבית וועדא הוה אמר יכנס רבי חייא רובה לפנים. אמר לו רבי ישמעאל בי רבי יוסי לפנים ממני?! אמר לו חס ושלום! אלא ר' חייה רובא לפנים, ורבי ישמעאל בי רבי יוסי לפני לפנים.

רבי הוה מתני שבחיה דרבי חייה רובה קומי רבי ישמעאל בי רבי יוסי. חד זמן חמי גו בני ולא איתכנע מן קומו*יראהו בבית המרחץ ולא קם ר"ח מפניו* א"ל אהנו דאת מתני שבחיה?! א"ל מה עבד לך? א"ל חמתי גו בני ולא איתכנע מן קומוי. א"ל למה עבדת כן? א"ל ייעול עלי דאין סחית לא ידעית, בההיא שעתא אשגרית עיניי בכל ספר תילים אגדה!*יבא עלי... שאים רחצתי לא שמתי לב כי עברתי אגדת תילים* מן ההיא שעתא מסר ליה שני תלמידין דיהלכון עימיה בגין סכנתא.

רבי יסוי צם תמניי יומין למיחמי ר"ח רובה ולסופא חמא ורגזן ידיה וכהו עינוי. ואין תימר דהוה רבי יוסה בר נש זעיר. חד גרדיי אתא לגבי דרבי יוחנן אמר ליה חמית בחילמי דרקיעא נפל וחד מן תלמידך סמך ליה. א"ל וחכים את ליה?*אתה מכיר מי זה? (שסמך הרקיע)* א"ל אין אנא חמי ליה אנא חכים ליה?*אים אראה אותך, תכירהו?* עבר כל תלמידוי קומוי וחכים לרבי יוסה.

ר"ש בן לקיש צם תלת מאוון צומין למיחמי ר"ח רובה ולא חמתיה. ובסופא שרא מצטער. אמר מה הוה לעי באוריתא סגין מיניי. א"ל ריבץ תורה בישראל יותר ממך ולא עוד אלא דהוה גלי. אמר לון ולא הוינא גלי? אמרין ליה את הוית גלי מילף והוא הוה גלי מלפה.*אתה גלית ללמוד, והוא ""ללמד""*

כד דמך רב הונא ריש גלותא אסקוניה להכא אמרי אן אנן יהבין ליה. אמרין נייתיניה גבי רבי חייא רובא דהוא מן דידהון*מן בבל*. אמרין מאן בעי מיהב ליה. אמר רבי חגיי אנא עליל יהיב ליה. אמרו ליה עילתך את בעי, דאת גב סב ואת בעי מיעול מיתב לך תמן.*עלילה אתה מבקש, שאתה זקן, ואים תמות(מחמת גודל האור) תיקבר אצלם!!* אמר לון יהבון משיחתא ברגליי ואין עניית אתון גרשין.*תנו חבל ברגליי, ואים*

אאחר, משכני משם! עאל ואשכח תלת דנין *מתדיינין אצל מי ייקבר--ור"ח שאל לבניו אים יש מקום "אחריהם", וכולם השיבו בשלילה* יהודה בני אחריך ואין עוד. חזקיה בני אחריך ואין עוד. אחריך יוסף בן ישראל ואין עוד. תלת עינוי מסתכלה, אית אמר ליה אפיך אפיך!!*ר חגיי הגביה עיניו להסתכל ושמע קול הפוך הפוך!! פניך* שמע קליה דר"ח רובא אמר לרב יהודה בריה נפיש לרב הונא יתיב ליה,*הרווח מקום שישב ר"ה!* ולא קביל עלוי מתיב ליה, אמרין כמה דלא קביל עלוי מתיב ליה, כן זרעיתיה לא פסקה לעולם ---ויצא משם ר *חגיי* והיה בן שמונים שנה ונכפלו לו שניו.

כתיב (בראשית מז) ונשאתני ממצרים וקברתני בקבורתם. יעקב כל הן דהוא מה הוא מנכי.*צדיק כיעקב מה הוא מפסיד?(אים ייקבר במצריים)* רבי לעזר אמר דברים בגב. רבי חנינא אמר דברים בגב. רבי יהושע בן לוי אמר דברים בגב. מהו דברים בגב? ר"ש בן לקיש אמר (תהלים קטז) אתהלך לפני ה' בארצות החיים. והלא אין ארצות החיים אלא צור וחברותיה וקיסרין וחברותיה תמן זולת, תמן שובעא! ר"ש בן לקיש משום בר קפרא ארץ שמיתיה חיין תחילה לימות המשיח. ומה טעם נותן נשמה לעם עליה. אלא מעתה רבותינו שבגולה הפסידו?! אמר רבי סימיי מחליד הקב"ה לפניהן את הארץ והן מתגלגלין כנודות וכיון שהן מגיעין לא"י

נפשן חוזרות עליהן. ומה טעם והנחתי אתכם על אדמת ישראל ונתתי רוחי בכם וחייתם. רבי ברכיה שאל לרבי חלבו רבי חלבו שאל לרבי אימי רבי אימי שאל לר"א רבי לעזר שאל לרבי חנינה. ואית דאמרין רבי חנינה שאל לרבי יהושע בן לוי אפילו כגון ירבעם בן נבט וחביריו? אמר ליה גפרית ומלח שרפה כל ארצה. אמר רבי ברכיה מן הן שאל להן, והן שאל להן לא שמעינן מינה כלום! מיי כדון? כיון שנשרפה א"י נעשה בהן מידת הדין.

תני בשם רבי יהודה שבע שנים עשת א"י נשרפת הדא הוא דכתיב (דניאל יא) והגביר ברית לרבים שבוע אחד. כותים שבה מה היו עושים? מטליות מטליות*היו זורעין ערוגות ערוגות* והיתה נשרפת.

כתיב (ירמיהו כ) ואתה פשחור וכל יושבי ביתך תלכו בשבי ובבל תבוא ושם תמות ושם תקבר רבי אבא בר זמינא אמר רבי חלבו ורבי חמא בר חנינא חד אמר מת שם ונקבר שם, יש בידו שתים.*עוון מיתה וקבורה* מת שם ונקבר כאן יש בידו אחת. וחרנה אמר קבורה שבכאן מכפרת על מיתה שלהן.

רבי יונה בשם רבי חמא בר חנינה ריגליי דבר נשא ערבתיה למיקמתיה כל הן דהוא מתבע.*רגלין של בן אדם ערבים לו*

להעמידו במקום שמתבקש כתיב (מלכים א כב) ויאמר מי יפתה את אחאב ויעל ויפול ברמות גלעד. וימות בתוך ביתו ולא תמן!

אליחורף ואחיה תרין איסבטירייי*סופרים* דשלמה חמא מלאך מותא מסתכל בון וחריק בשינוי. אמר מלה ויהבון בחללא. אזל ונסתון מן תמן,*הלכו שם ולקחם מה"מ משם!!* אתא קאים ליה גחיך לקבליה. א"ל ההיא שעתא הויתא איחרוק בשינייך וכדון את גחיך לן?! א"ל רחמנא אמר דינסב לאליחורף ואחיה מן חללא, ואמרית: מאן יהיב לי אזל ואיטפל בון מן תמן?

תרין ברויי דרבי ראובן בר איסטרובילוס תלמידוי דרבי חמא מלאכה דמותא מסתכל בון וחרק בשינוי ואמר נגלינון לדרומה *שמא הגלות מכפרת*. אזל ונסבון מן תמן. עולא נחותא הוה אידמך תמן, *בבבל והתחיל לבכות* שרי בכי. אמרין ליה מה לך בכי? אנן מסקין לך לארעא דישראל! אמר לון ומה הנייה לי אנא מובד מרגליתי גו ארעא מסאבתא!! לא דומה הפולטה בחיק אמו לפולטה בחיק נכריה.

רבי מאיר הוה אידמך ליה באסייא,*נפטר בasia* אמר: אמרין לבני ארעא דישראל: הא משיחכון דידכון.*מה שהוצרכתי לנוס כאן, בא משיחה שלכם--לשון הרע שסיפרו עליו למלכות*

אפילו כן אמר לון יהבי ערסי על גיף ימ*אתנו מיטתי על חוף הים* כתיב (תהלים כד) כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה. שבעה ימים סובבין את א"י. ימא רבא. ימא דטיבריא. ימא דסמכו. ימא דמילחא. ימא דחולתא. ימא דשליית. ימא דאפמיא. והא איכא ימא דחמץ? דיקלטינוס*שם קיסר* הקוה נהרות ועשאו.

כתי' (במדבר כא) הנשקפה על פני הישימון. אמר רבי חייא בריא כל מי שהוא עולה להר ישימון ומצא כמין כברה בים טיבריא זו היא בורה של מרים. אמר רבי יוחנן שערונה רבנין והא היא מכוונא כל קבילת תרעא מציעי*אממול שער אמצעי* דכנישתא עתיקתא דסרונגין.

רבי בר קיריא ורבי לעזר הוון מטיילין באיסטרין*streets* ראו ארונות שהיו באין מחוצה לארץ לארץ. אמר רבי בר קיריא לרבי לעזר מה הועילו אילו אני קורא עליהם (ירמיהו ב) ונחלתי שמתם לתועבה בחייכם ותבואו ותטמאו את ארצי במיתתכם. אמר ליה כיון שהן מגיעין לארץ ישראל הן נוטלין גוש עפר ומניחין על ארונן דכתיב (דברים ל) וכפר אדמתו עמו:

הלכה ד משנה הברסים והברדסים והדלמטיקיון ומנעלות הפינון לא ילבשם עד שיבדוק. birrus, hooded-cloak,

dalmatic, shoes of coarse wool

רבי יוסי אומר אף הבאים מחוף הים וממדינת הים אינן צריכין בדיקה מפני שחזקתן בקנבס.

ומנעל של זרדclothe-lined shoe אין בו משום כלאים:

גמרא הבורסין- בריה. הברדסין- דילמא. הדלמטיקון- קובלין ומעפורין. ומנעלות הפינון- דרדסין.

רבי יוסי אומר אף הבאים מחוף הים וממדינת הים. מה חוף הים וממדינת הים. או מחוף הים שממדינת הים. מן מה דתני כגון צור וחברותיה קיסרין וחברותיה הדא אמרה מחוף הים שממדינת הים: אינן צריכה בדיקה.

הדא דתימר בראשונה שלא היתה הפשתן מצויה בכל מקום אבל עכשיו שהפשתן מצויה בכל מקום צריכין בדיקה.

מנעל של זרב אית אתרין דזרבין =*תופרין* עימרה מן גו. כהדא דרבי זעירא מפקד לרבי אבא בר זבינא, ויאמר לבר ראשון*שם חייט* דלא יחוט ליה מסאניה*שלא יתפור מנעלו* בכיתן, אלא ברצועה. מודי רבי זעירא באהן דאסר פיסקי דעמר על דכיתן

דהוא שרי דהוא שנץ גרמיה דהיא נחתא לה.*מותר לקשור חתיכת צמר על של פשתן, שאע"פ שמהדקו --יכול להורידו*

בעון קומי רבי לא מהו מיחוט מסאניה בכיתן? אמר לון כגון דר' זעירא דר"ז אמר אסור. מודה רבי אילא בהן דילבש דרדסין*בתי רגליים* דעמר, על גבי דרדסין דכיתן, דהוא אסור. דלא שלח עילייא לא שלח ארעייה.*א"א להפשיט התחתונה עד שיפשיט את העליונה*

אבוי דרב ספרא שאל לר' זעירא מהו מיתן פריטין גו גולתה*ליתן פרוטות בתוך טלית של צמר* ומיקטרינון בחוט דכיתן. מהו מיתן פריטין גו סדיניה ומיקטרינון בחוט דעמר? א"ל חכם *האים אתה מכיר* רבי לרב הונא? דרב הונא אמר אסור. רבי אבינא אמר אסור. שמואל אמר מותר. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא אמר מותר:

הלכה ה משנה אין אסור משום כלאים אלא טווי ואריג שנאמר לא תלבש שעטנז דבר שהוא שוע טווי וגוז.
ר"ש בן אלעזר אומר נלוז ומליז את אביו שבשמים עליו.

הלבדין felted stuff אסורין מפני שהן שועין hackled.

פיףfringe של צמר בשל פשתן, אסור מפני שהן חוזרין באריג.

רבי יוסי אומר משיחות של אריג אסורות, מפני שהוא מולל עד שלא קושר.מחבר ע"י תפירה bastes ואח"כ אוזרו

לא יקשור סרט של צמר בשל פשתן לחגור בו את מתניו אף על פי שהרצועה באמצע. אותות הגרדים ואותות הכובסין אסורות משום כלאים:
גמרא נתני שעז ולא נתני טני. אילו תנינן שעז ולא תנינן טני הוינן אמרין הא טווי *לחוד* מותר. מתניתא לא אמרה כן אלא אין אסור משום כלאים אלא טווי ואריג!

ניתני =*יכתוב קרא* שעט ולא ניתני נוז. אילו תנינן שעט ולא תנינן נוז הוינן אמרין הא נוז מותר. מתניתא לא אמרה כן אלא פיף של צמר בשל פשתן אסור מפני שהן חוזרין לאריג!

ניתני טנז ולא ניתני שע אילו תנינן טנז ולא תנינן שע הוינן אמרין הא שע מותר. מתניתא לא אמרה כן אלא הלבדין אסורין מפני שהן שועין!

משיחות של ארגמן אסורות. אית תניי תני מותרות. מאן

דאמר אסורות כגון אילין טרסייה דהוא מכפת ביה. *חופרי נחושת קושרין חזק* מאן דאמר מותרות דהוא שנץ גרמיה והיא נחתא לה: *באופן שאע"פ שמהדקו --יכול להורידו*

הלכה ו משנה התוכף תיכפה אחת אינה חיבור ואין בה משום כלאים והשומטה בשבת פטור. עשה שני ראשיה בצד אחד חיבור ויש בה משום כלאים והשומטה בשבת חייב. רבי יהודה אומר עד שתשלש. והשק והקופה מצטרפין לכלאים:

גמרא רבי חנינה אמר עד יחות כל סיטרה.*אינו חיבור עד שיגמור כל הצד* אמר רבי ינאי אמרו לו לרבי חנינא צא וקרא. והתנינן עשה שני ראשיה לצד אחד. מעתה עד יחות ויסוק! *יגמור כל הצד ויחזור שוב למקום שהתחיל?!* והתני רבי יהודה אומר עד שישלש מעתה עד יחות ויסוק ויחות, אלא הכין והכין.*=בכל גוונא חייב!* חוט שהשחילו למחט אפילו קשור מיכן ומיכן אינו חיבור לבגד.*שאינו מבטל המחט להבגד*

החוט חיבור לבגד ואינו חיבור למחט.*לעניין טו'*

רבי יונה ורבי יוסה תרויהון אמרין בקשור מיכן ומיכן*הא דאמרת החוט חיבור להבגד, כשקשור משני קצוותיו.* מיליהון דרבנן

פליגין דא"ר בא רבי ירמיה בשם רב הממתיח צדדין בשבת חייב משום תופר.ויימר משום תופר ומשום קושר?

א"ר סימון טעמא דרבי יהודה ע"י שלישי מלאכתו מתקיימת. מה רבי יודה כרבי אליעזר? דתנינן תמן רבי ליעזר אומר האורג שלשה חוטין בתחילה ואחת על האריג חייב. אמר רבי עולא טעמא דרבי ליעזר תמן ע"י שלישי מלאכתו מתקיימת. ברם הכא פחות מיכן מסתתר הוא. *ואפי' רבנן מודו*

רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי. לא שנו אלא שק הא סל לא. אשכח תני הסל והשק והקופה מצטרפין בכלאים.

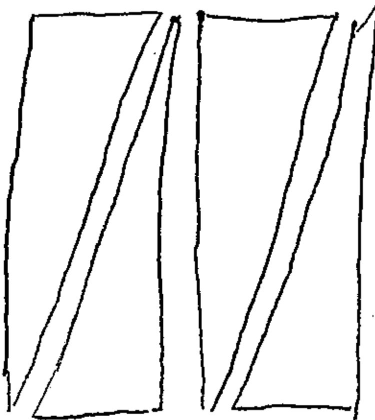
אוהלים אין בהן משום כלאים.
רבי ירמיה בעי הוא ובנו מהו שיצטרפו בכלאים? האיך עבידא? הוא לביש מאנין דעמר ובריה לביש מאנין דכיתן, נסב פיסקי דעמר ועגלה על תריהון.
אמר רבי יוסי וההן גו נשוך?! *הלזה תקרא "נשיכה"*

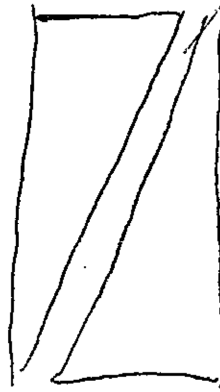
רבי חגיי בעי הוא עצמו מהו שיצטרף בכלאים? האיך עבידא הוא לביש דרדסין*בית רגל* דעימר בחדא ריגלייא ודרדסין דכיתן בחדא ריגלייא. אמר רבי יוסי וההן גו נשוך?!

לא צורכה דלא, היו בראשו פצעיות*חבורה* יהב סיפלני דסמרטוט דעמרbandage of wool על חדא, וספלני דסמרטוט דכיתן על חדא. אמר רבי יוסי וההן נו נשוך?! אין לך אסור אלא נשוך בלבד:

קנ"ג

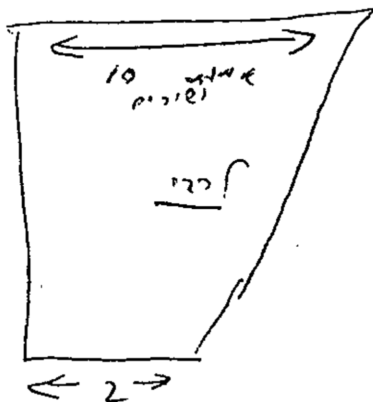
פרק שני הלכה ג'

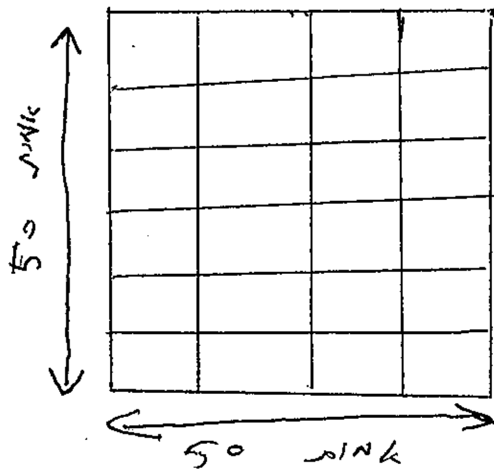

משכן
הגגג!
הכי סך!

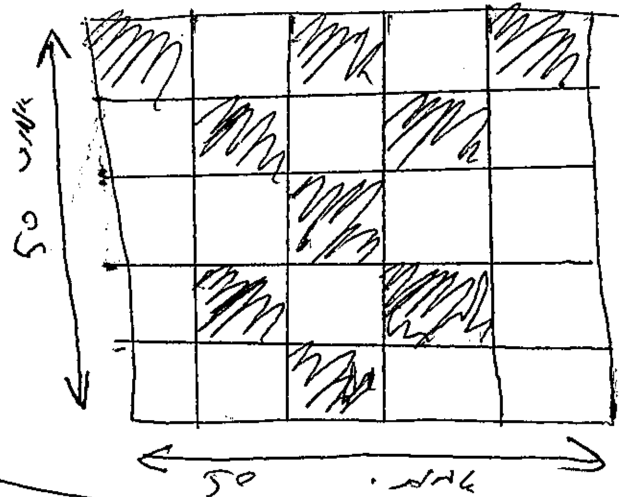
ר' נאי יס אנא...

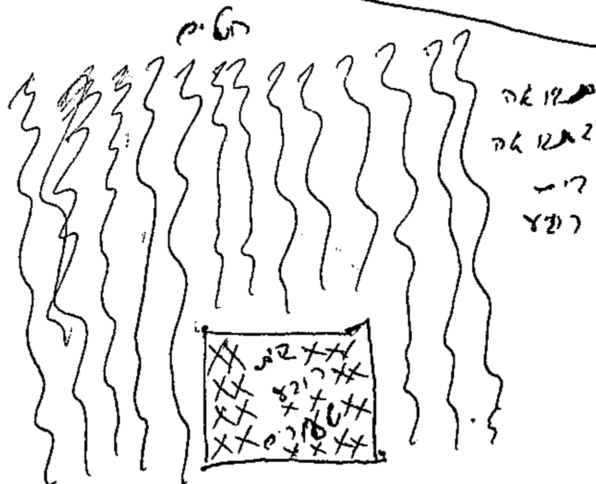
בס"ד

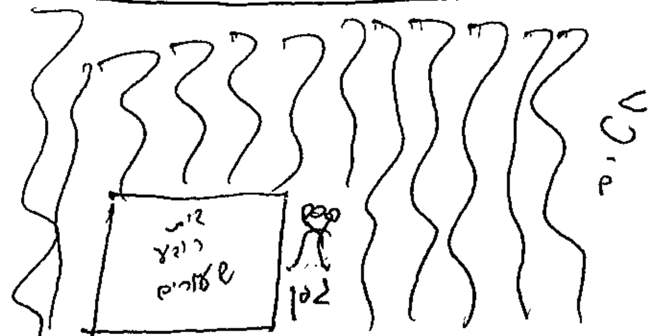

הרוצה לעשות
שדהו קרחת...
נותן לרבוע 24
מינימום מין זה קרחת
[כי Box הוא בית רובע]

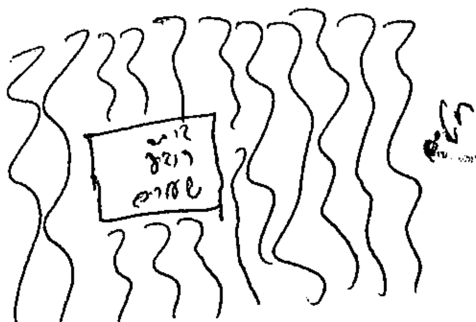
לדברי
חכמים
תשע
מותרות
[רק במקומות
המסומנים
מותר]

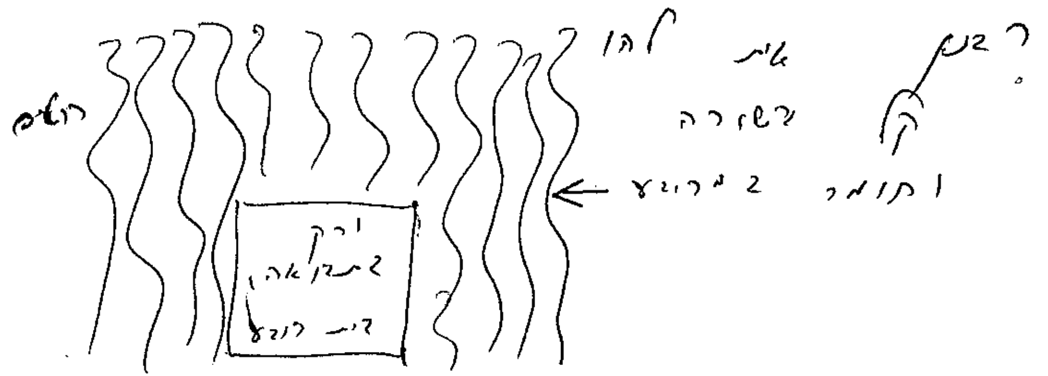

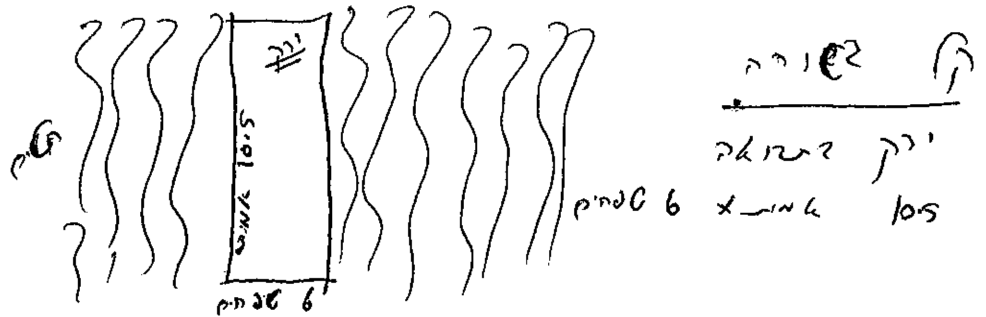
אפילו הצפן עולה במדת
בית רובע — הא צפן עצמו אינו
נכנס בתוך הBox, אינו עולה
במדת בית רובע

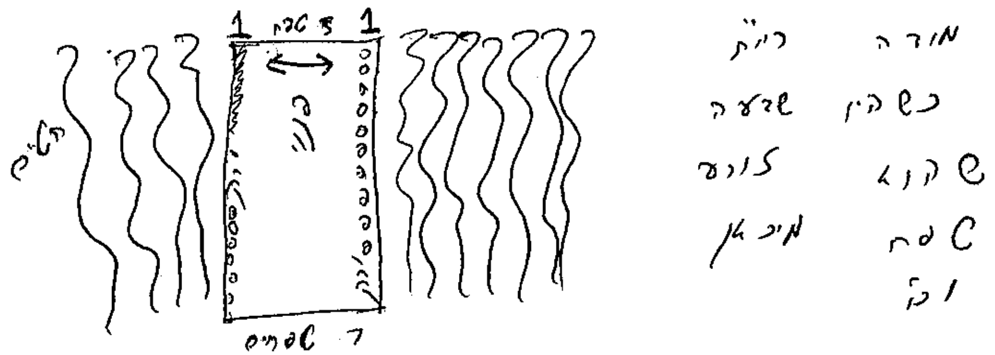
ובלבד שלא תהא תבושה

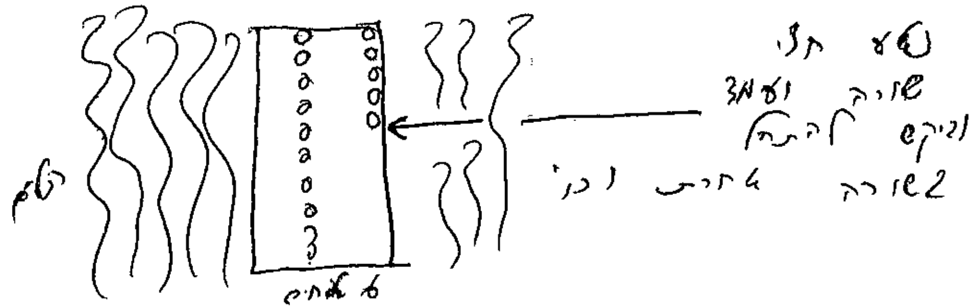

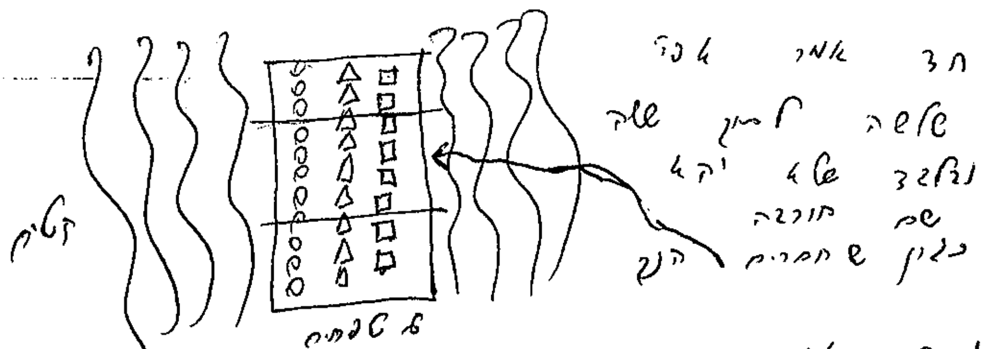

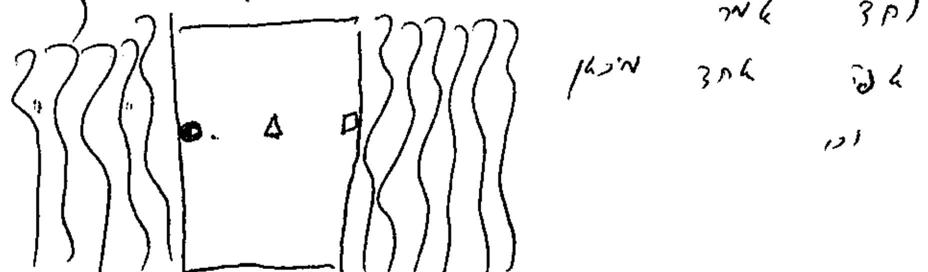

רבנן אית להו
קו בשורה
ותומר במרובע

קו בשורה
6 טפחים

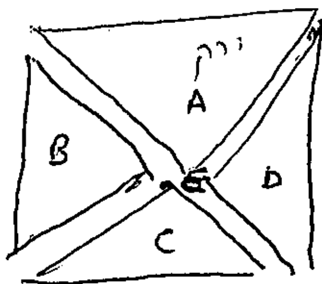

מודה ר"ת
כשהן שורה
שהוא צורך
טפח מיכאן
וכו'

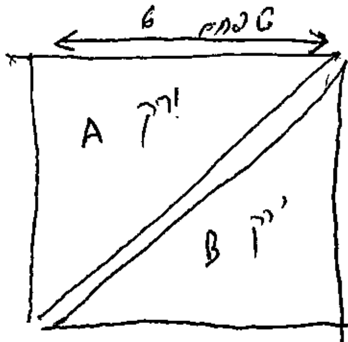

שורה ועמד
בשורה אחרת וכו'

חד אמר אפי'

וחד אמר
אפי' אחד מיכאן
וכו'

A,B,C,D,E
חמשה
לרוחין

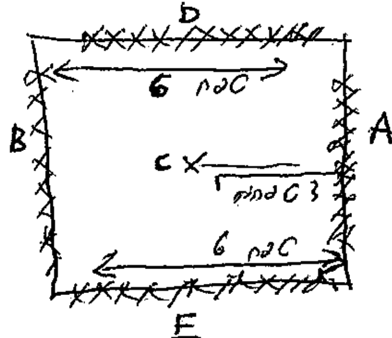

בד"ר
מה
שנים
אם נותן
בתחלה ששה
וכו'

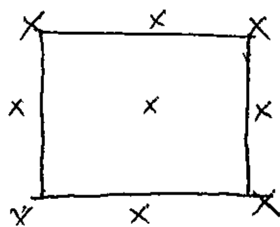
כד A ו B,
עד אין
לרע C
נשאר משום "חבוש"

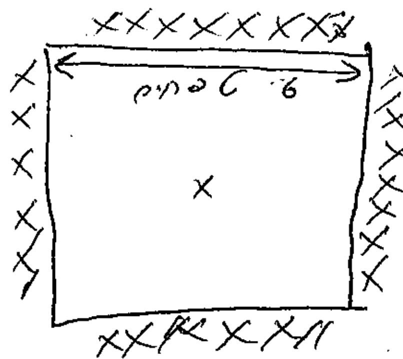
מכוון
שיש
יותר
מ 6
טפחים
דין

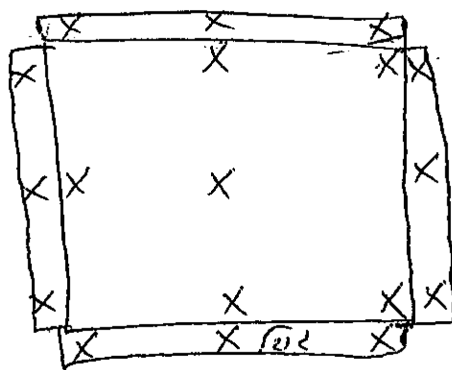
עוזה
פולש
בצורה וכו'

ניתני משלה !

ר' הונא
בשם
ריש לקיש
כל מין
חוץ לששה

ר"י אומר
שמינה עשר
[כל X, הוא מין
אחר]

121

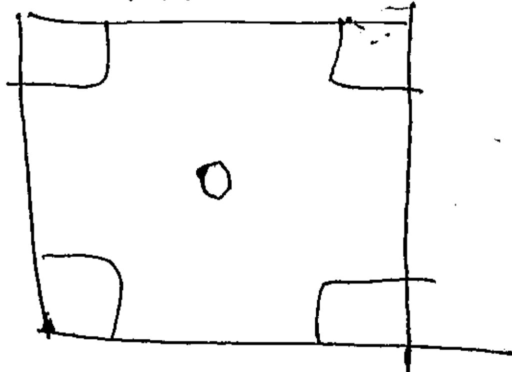
מזרקה פולט

שמזרקה . . . .

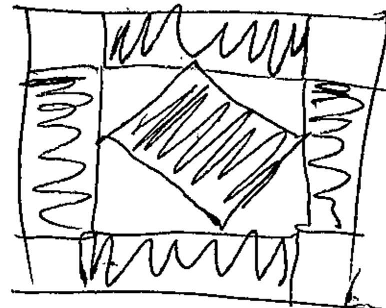
ואין מים

פולט לחוורו

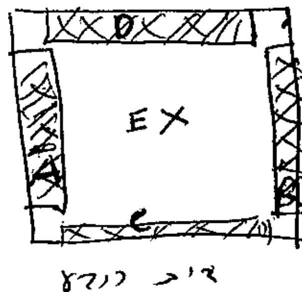
לא קיים ריק
כלה:

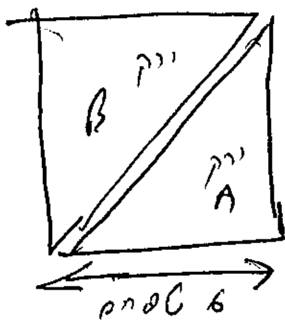
חושו – יפה!

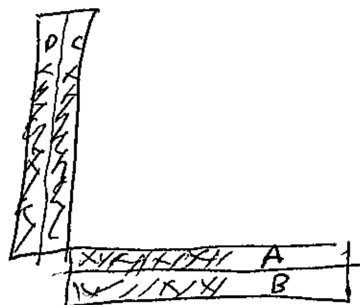
מ הו
להקרה
דיו רונע
נכו'
מיני ~~[struck out]~~
A,B,C,D,E
תדואלה

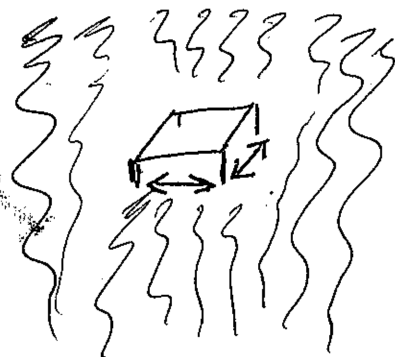
מהו
להקרית
בחלת
ששה
להוות מלר

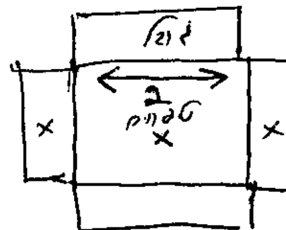
רבנן
של זהב
ד' טפחים

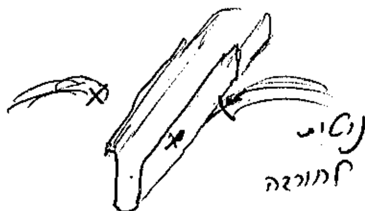
משב
פיאה = פוה"פ
2 אמצע
לרע
כמה יפה
משכו = ארכו ?

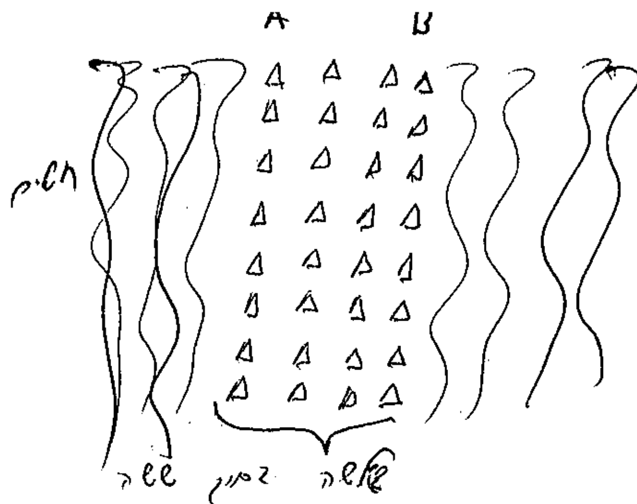
מן מה
3 אמר . .
משפתר
שהגודלן
ממעטין
ששה . . . ואפ'ה מותר לכרע ? תמהו !

גוממית
שקן עמוקה
טפח

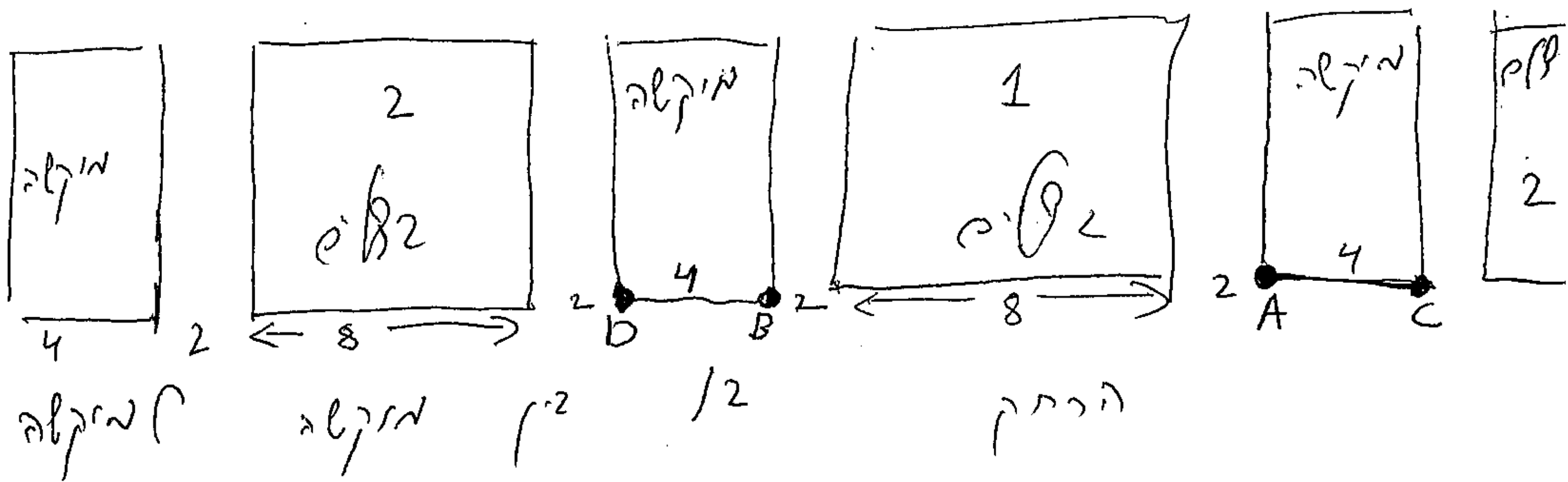

שתי שורות
החיצוניות נדונות בחולה
דדד שיהא דין A-B
שדה שפחים
[ח. גמור כיונת רוח וכו']

מוטר
ח הפקיע
4 שורות
Δ = ירק

פ"ז הלכה ד'

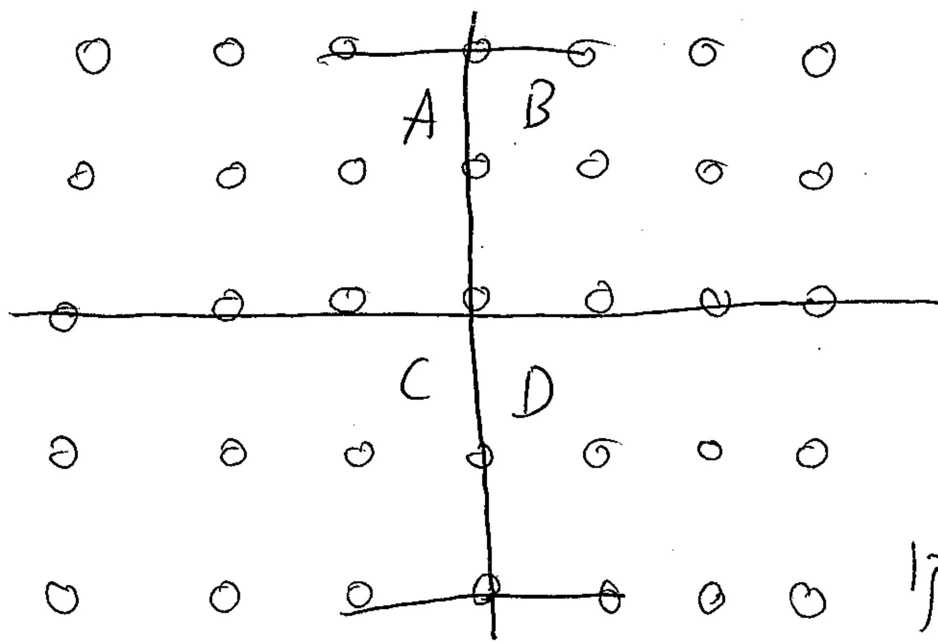
פ"ז ה"ה כהנא אמר

פעמים 8, 12, 16,

אם $\overline{AC}$ $\overline{DB}$ סמוכין לצלעים "1" = (צלעה מבחוץ) — 8,

אם $\overline{AC}$ $\overline{DB}$ לצלעים 2 — 16,

פ"ג ה"א הלוך עדיגא

נסדר חד כמין כי... נחרבו פאו שנרשם הקו

פרק ד הלכה א

אית תמן ארבעה כרמין

וארבעה בינין

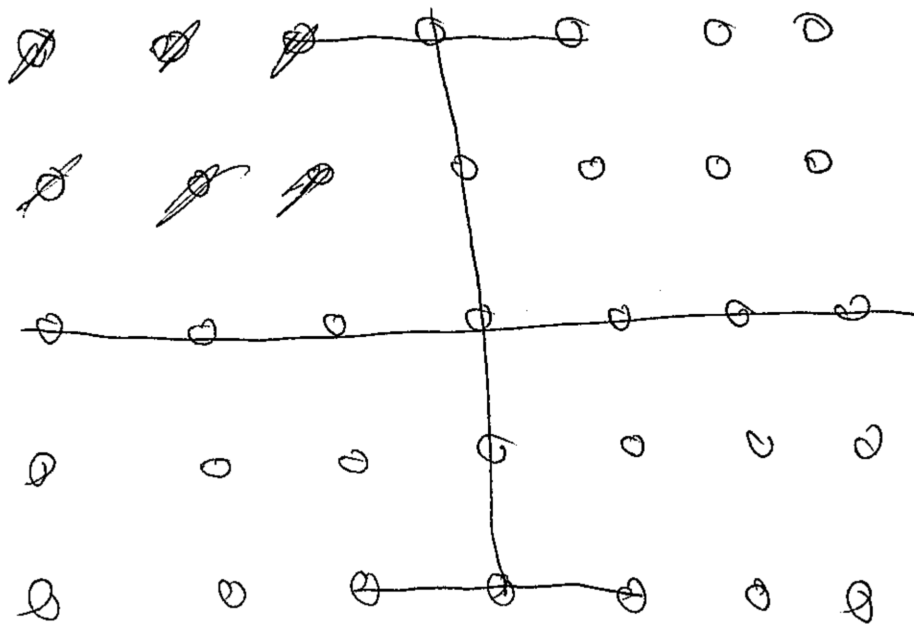
כמו A, B, הם כרמים, ושיש להם

שתים נגד שתים ואחת יוצאה לנגד.

ויש 4 "הפסקות" של ענפים חדרות

ביניהם.

נפר חד חורן . . .

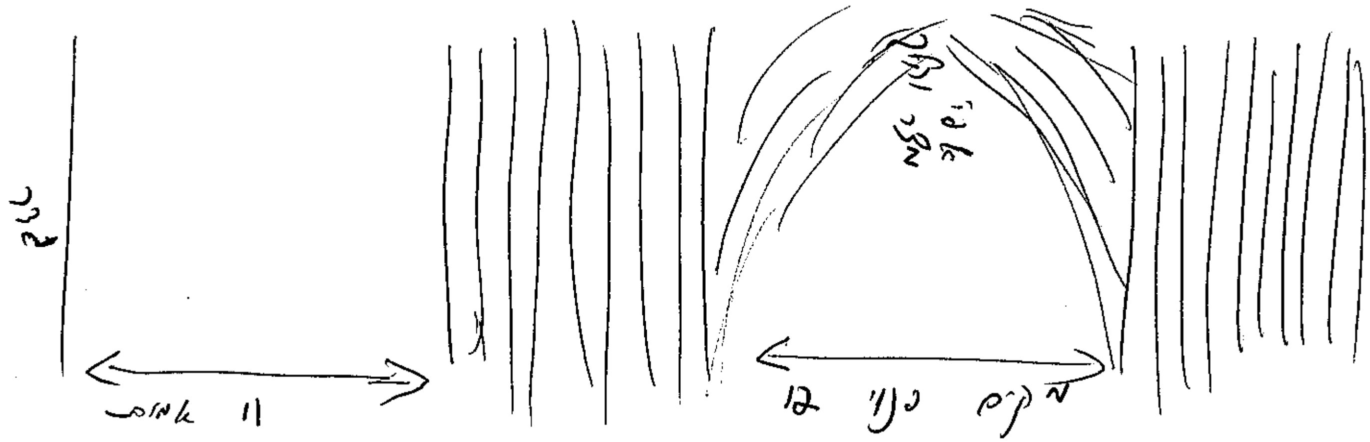
אית תמן תלתא כרמין

ותרין ביניהון. (יש 2 "הפסקות" בין

שלש הכרמים).

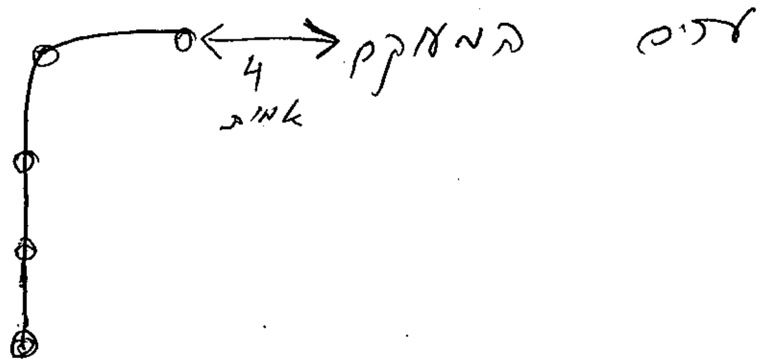
פרק ז הלכה ג

ד"ה שם מקום בו, (ט) (המתח)

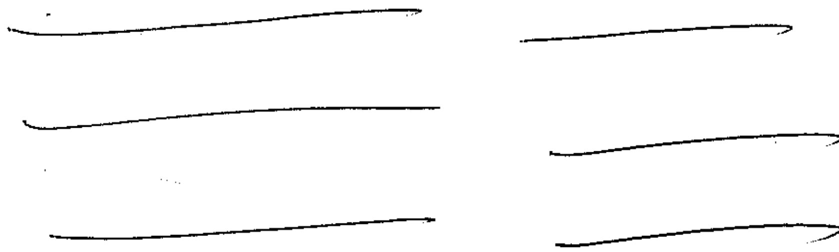
פרק ד' הלכה א

עדים המעקם

כשאין הכרמים מכוונים

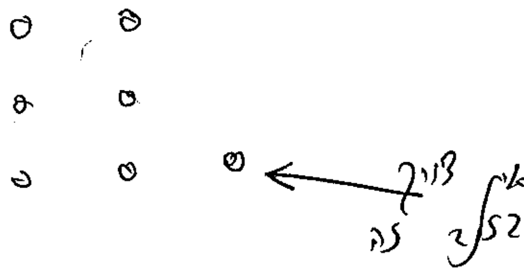
אין צריך הרחקה של 16 אמות רק ד״

אין צריך לכרם לבדו

שאי אתה צריך לו

פרק ד' הלכה א'

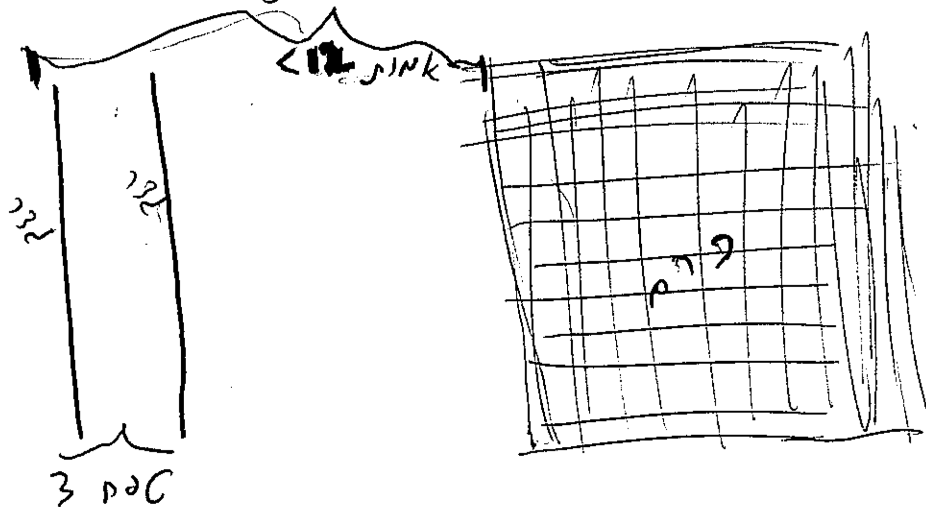
לא מחה לכרם קטן
לומר חוצה לו יותר מתוכו

8

ב

גדר

עשה גדר לפנים מגדר

ד ע

לפי מה ש[illegible]

ציור ①

פני	לפנים	פני	לפנים	פני
3.5	3	3.5	3	3.5
פס	פרוץ		אסור לזרוע כאן	מותר לזרע כאן

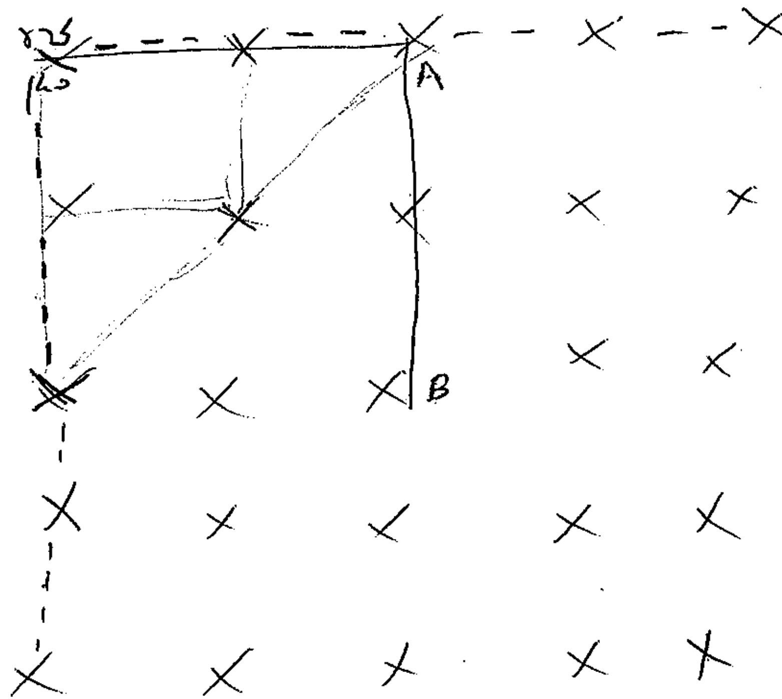
ציור ②

לפנים	פני	לפנים	פני	לפנים
4	4.5	4	4.5	4
		מותר ...	אסור לזרע כאן	מותר לזרע כאן

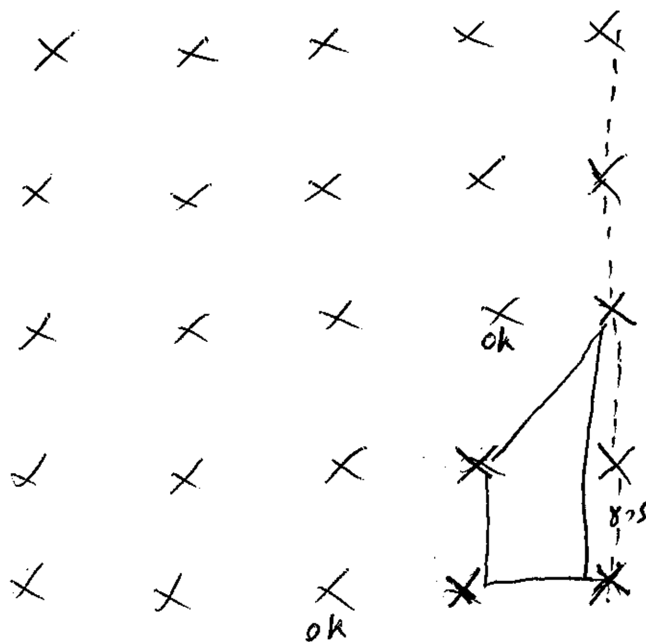
לד״ה
נאמרו
ט קוים
האלה - מופסקים

לד״ש - קוים
המופסקים

[קו AB
נרשם בטעות
ויש למחקו!]

לרע
כנגד
קרן
הזוית

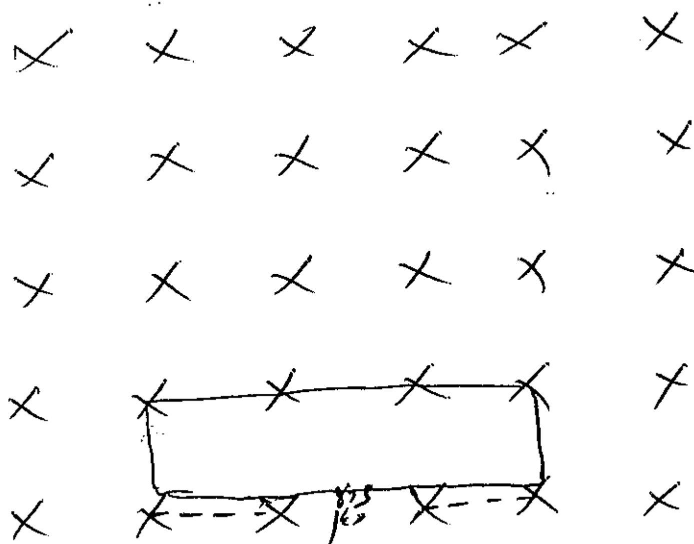
לרע
כנגד
הזוית
של קרן זוית
וכו׳

אלא -
שגרגשף

רציף

לרגע כאן

לרגע כנגד
האמצע וכו'
לרגע נסגרו
קוים המוסבקים
לרגע – הדלתי מופרקים

לרגע כנגד
הבניין שבאמצע וכו'
(אם
הלכנו קרוב
לצד אחד,
הכל אמר
חמש – לבש –
ולה לעולם
4x2)

ב -- ר

X X	X X	X X
X	X	X X
X X	X X	X
כרם	אינו	טז ב

הרגע
שתים כנגד
שלשים
ואחת
מולה כנגד
וכן

X X
X X
O X
O X
X X
X X

רואין
כאילו
נטוען
ב מקום
"ס"

מהו ליתן כנגד
חכרם קרן וחשיפ
בזה?

X X X
X X
X X
X X X

הרגע שלש כנגד
שלש ואחת
מכוונת . . .

X
X X X
X X X

כבד

48x64

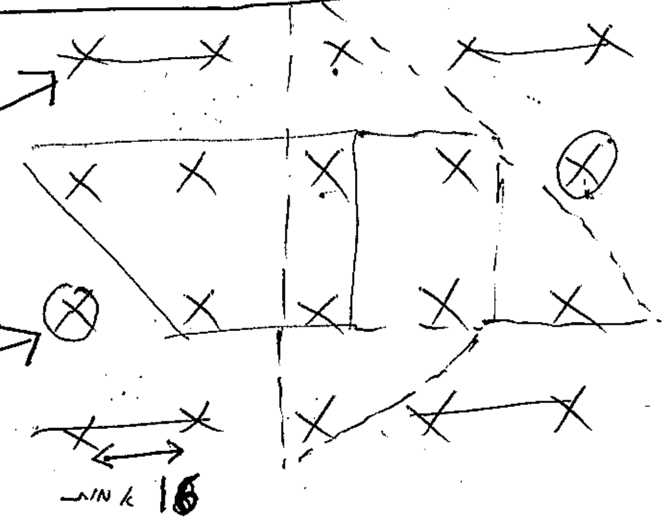
9 אמות

ד' מקום שנרשם

קו ונשאר גומת הגפן

נשתיירו
מן הגפנים
ואפשר לעשותן
שתים כנגד
שתים ואחת
יוצא זנב, לכן, לד'
רבותי

נשר
תרתין
מכא
ותרתין
מכא
חדא
מכא
וחדא
מכא

[illegible]

אין כאן [illegible].

16X16

[illegible]
4X16X16

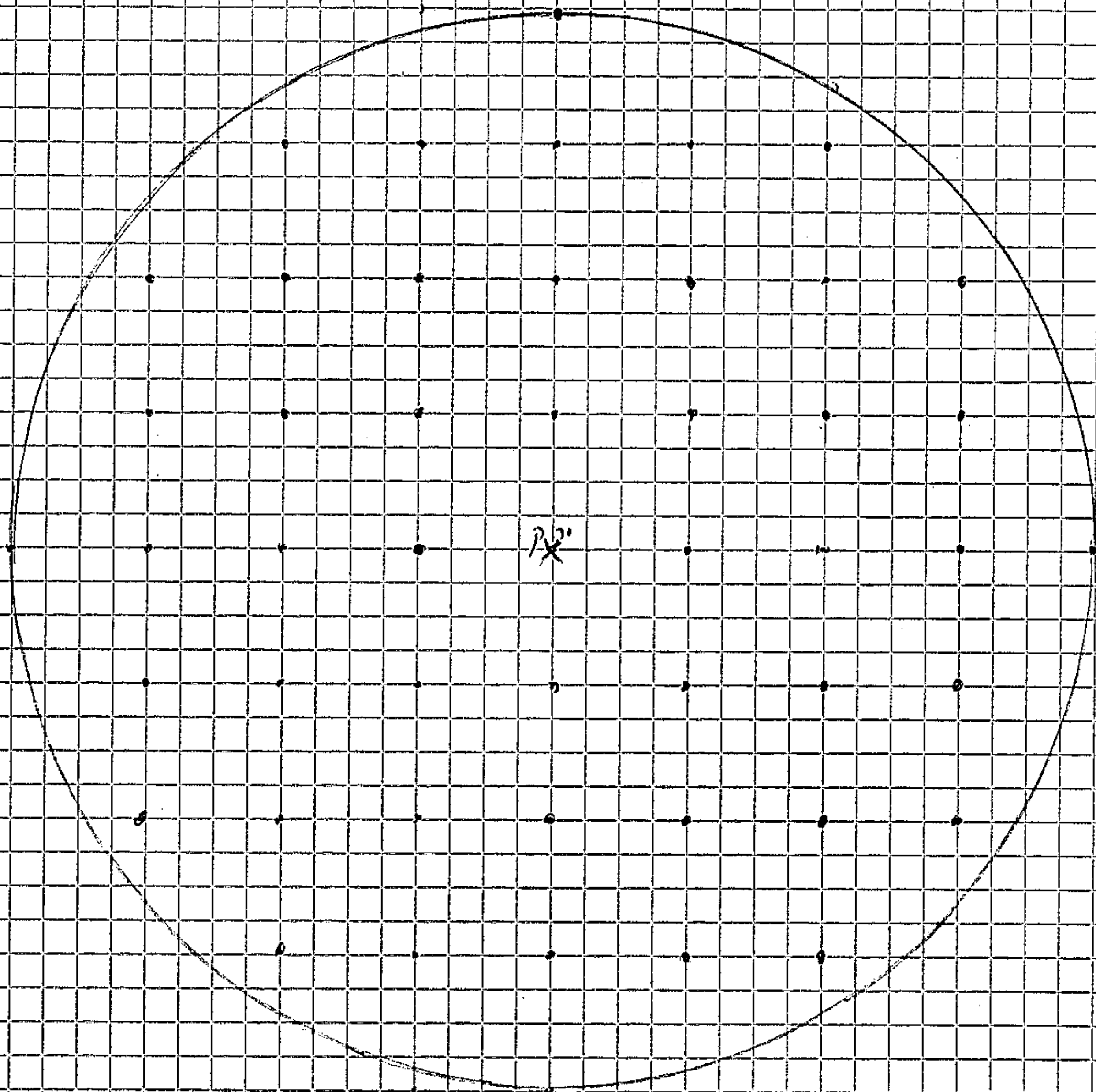
32

[illegible]

נטועות על ארבע ארבע

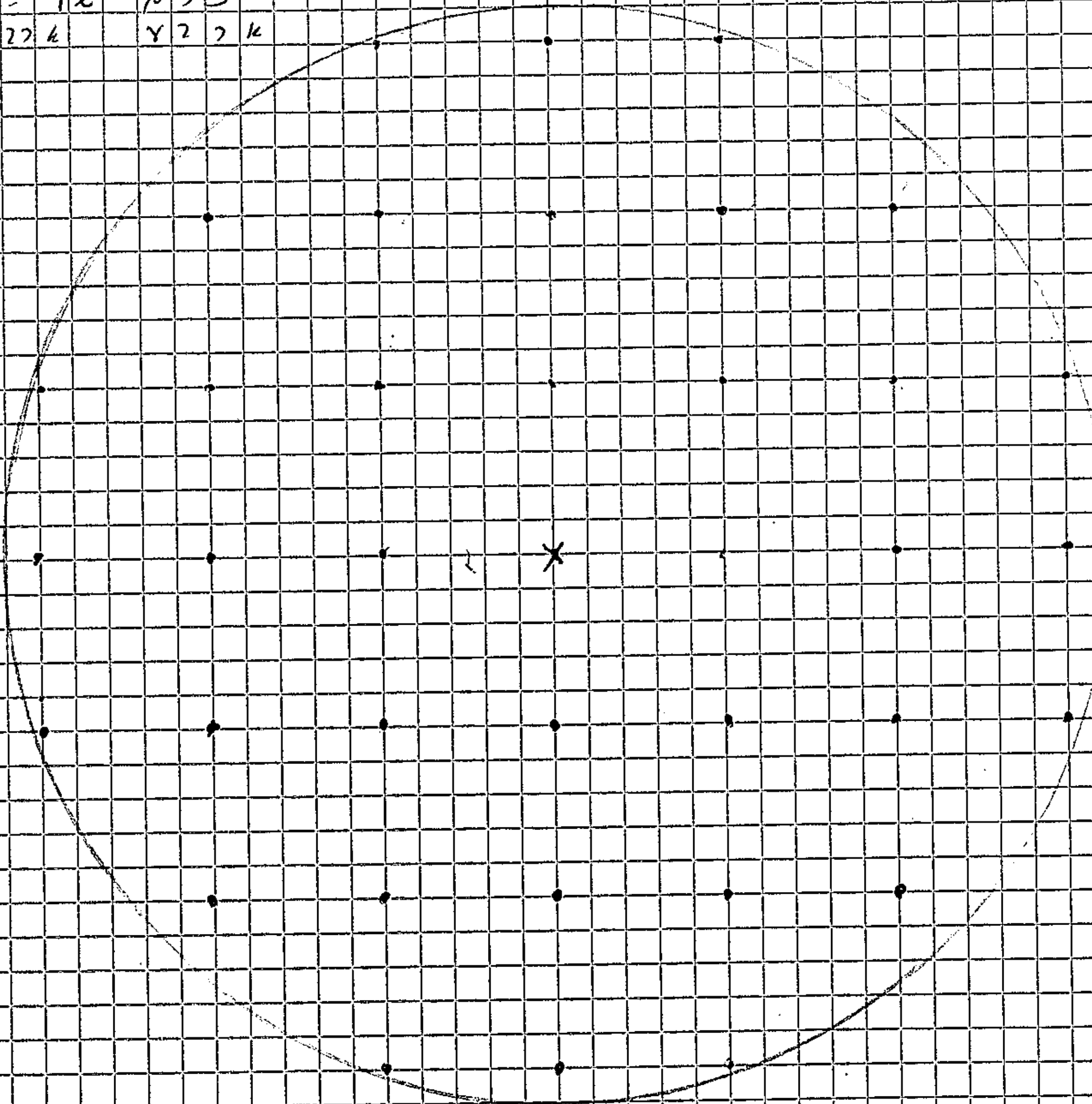
מעגל רדיוס של 16 אמות

סך הכל 45 גפנים (מה שנמצא על העגול, לא)

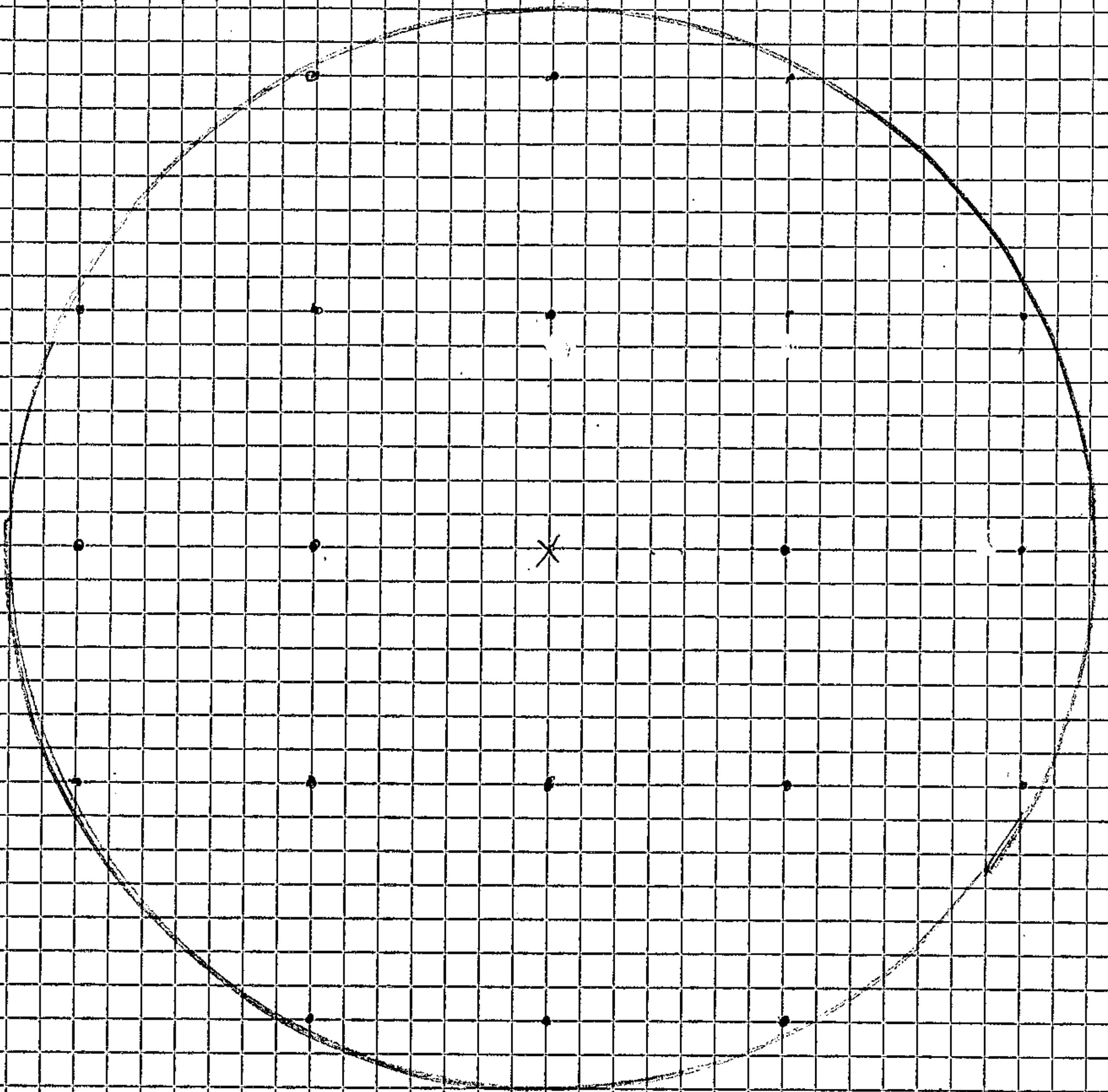
(ו) ויעוים על חמש חמש,

א4 שיש יק 37, 2 5 כו אמו,
ככם של -
אככע אככע,

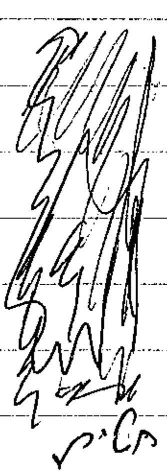

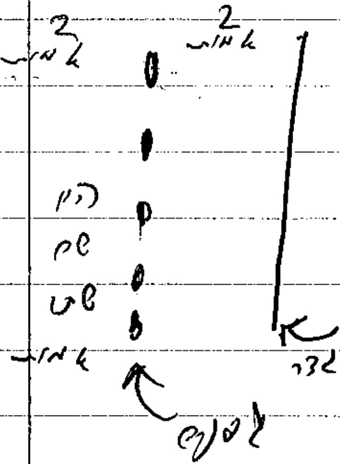
היו [illegible] על [illegible]

נקדות 21 בפנים

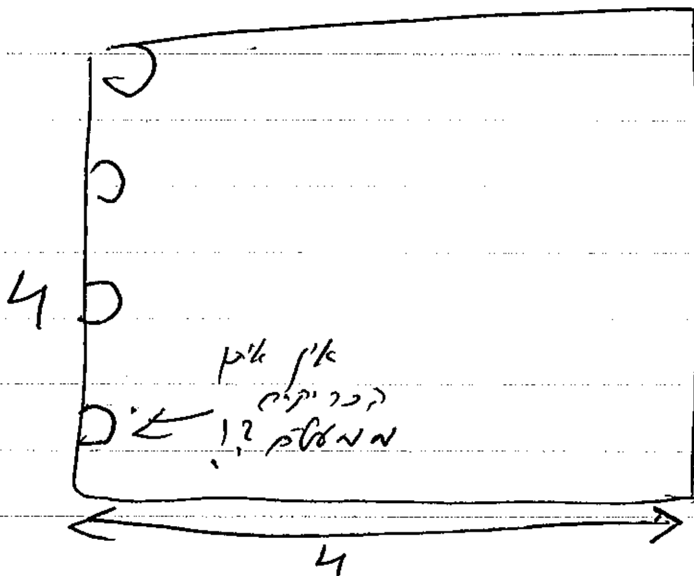

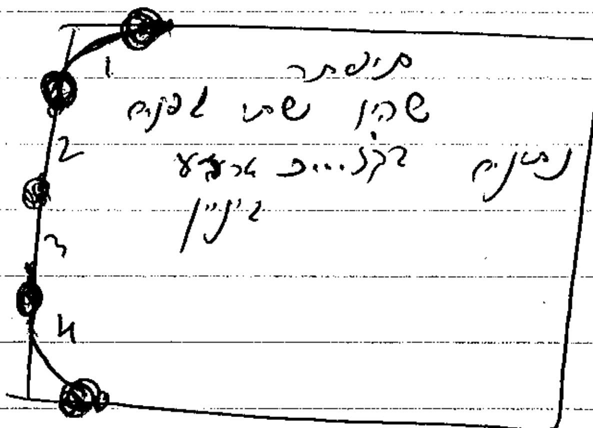
פרק ד   דר"ג

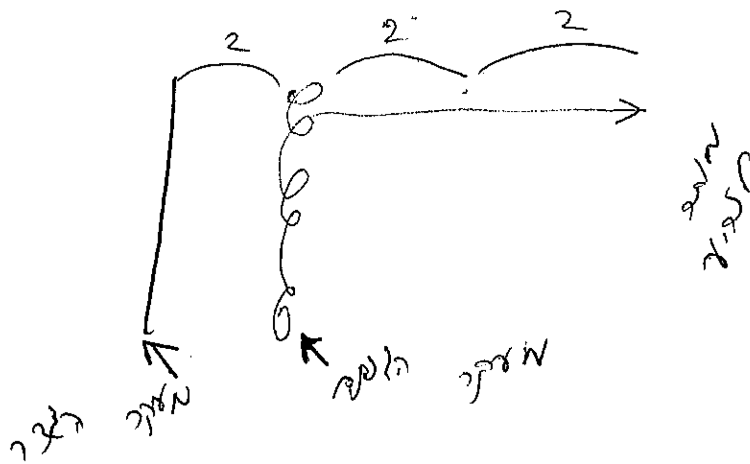

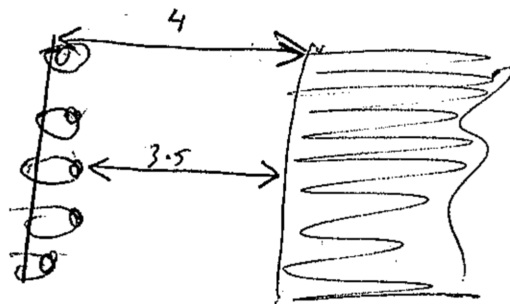

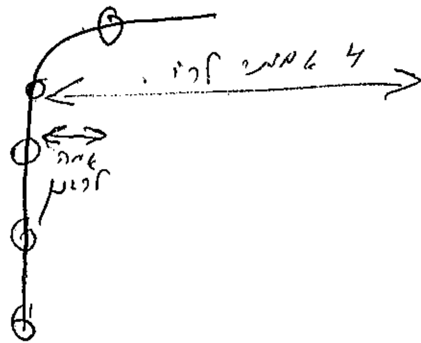

מין 3 אמר
מעקר בגדר
לא נאסר
כל.
(נראה שיש לשלש)

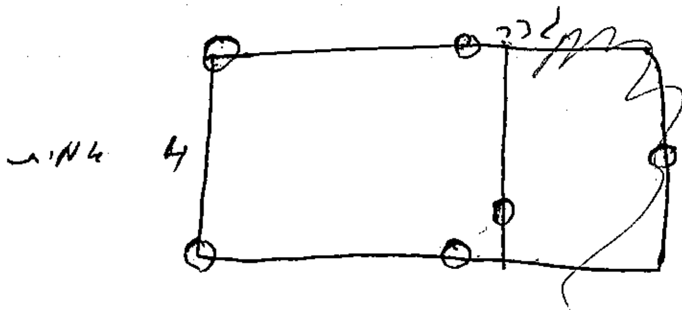
דריק

ר' יוחנן בן נורי

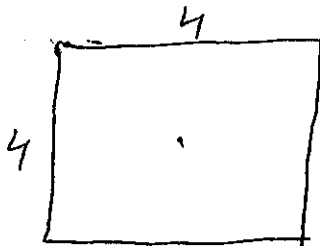
לבד

טום אין שם דבר
לא יביא זרע
לשם

חמש נקבים

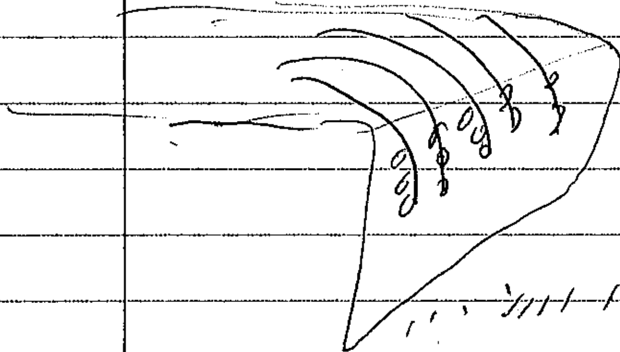

על גנה קטנה
שהיא מוקפת עורים.
אם אין שם דבר
לא יביא זרע לשם

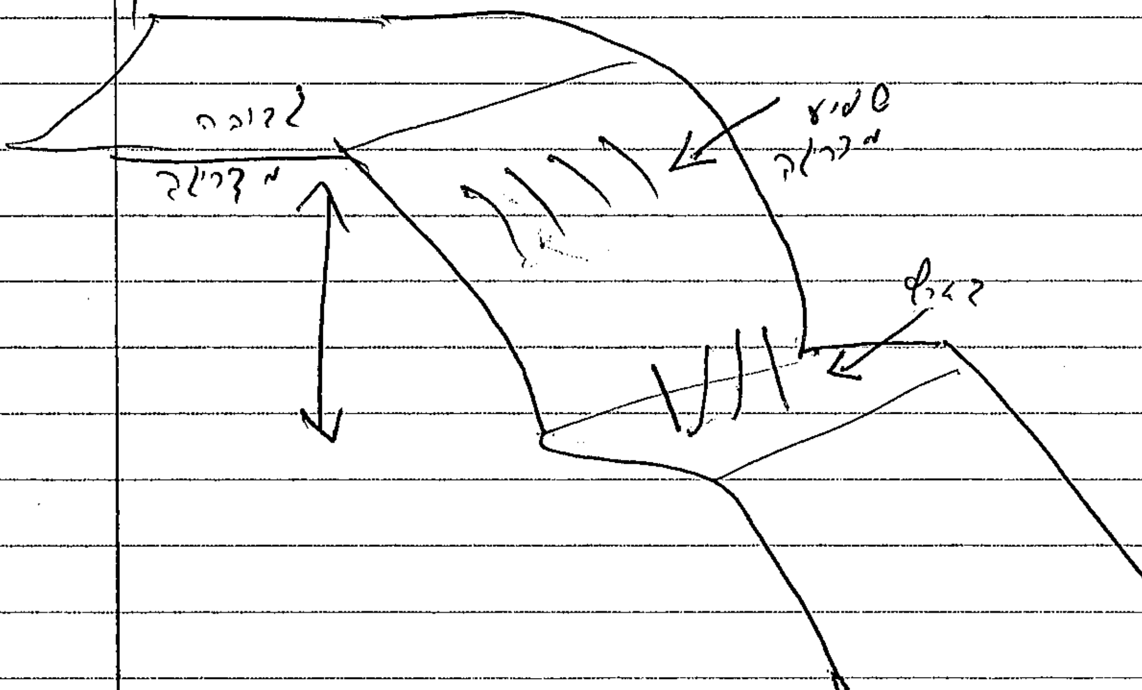

נקע שבשדה
טום אין
שם דבר לא יביא
זרע לשם...

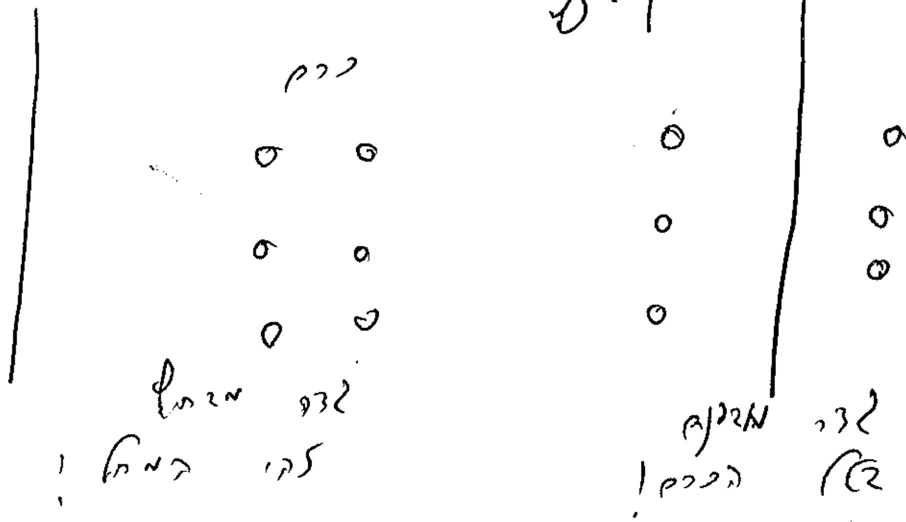
שיגל לרדת מן המדרגה

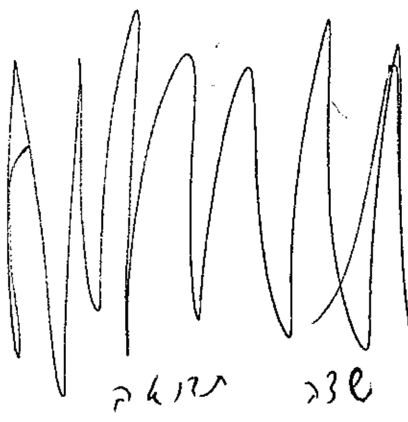

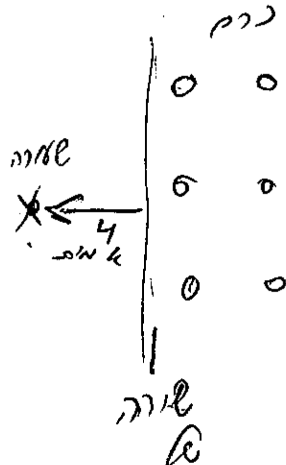
שפוע מדרגה במטלן

8:1

שורה
של
תבואה
אינו עושה מחיצה.
ודינו הרחקה ד"א